

Financije.hr

PRETPLATNIČKI PRIMJERAK

BROJ 18 - LISTOPAD 2025.

ŠTO USKLAĐENOST ZNAČI ZA NAŠE GOSPODARSTVO?

INTERVJU
VINARIJA
SKORČULE
O AUTOHTONIM
ISKUSTVIMA

ANALIZA
REBALANS
PRORAČUNA I
ZAMKA EU FONDOVA

SVIJET
BITCOIN SVE
PRIHVAĆENIJE
SREDSTVO PLAĆANJA

Pronalaženje, uvoz i stavljanje u promet lijekova, marketing, MAH, puštanje serije
lijekova u promet, QP i Mock Audit,
Izdavanje QP deklaracija za API, izrada i registracija dosjea, farmakovigilancija,
Savjetovanje i edukacije/trening za farmaceutske industriju.

Vladimira Nazora 14
10298 Donja Bistra
+358 99 5472 372
info@ibs-experts.com
www.ibs-experts.com

Bagarić

USLUGE

ARMIRAČKI RADOVI

Velika Ostrna, Željeznička 3
10370 Dugo Selo
091/2754-801
b.skotelj@gmail.com
www.bagaricusluge.hr

JESEN (NE)PRILIKA

Raif Okić
izvršni urednik

S rdačno vas pozdravljamo u novom izdanju mjesečnika *Financije.hr*, prostora posvećenog hrvatskom gospodarstvu – dinamičnom području gdje se isprepliću tradicija, inovacija i težnja za boljim sutra. Živimo u dobu brzih promjena: globalna tržišta se transformiraju, tehnologija mijenja način poslovanja, a klimatske i demografske promjene postavljaju nova pravila igre. U takvom okruženju, Hrvatska se nalazi na raskrižju – između očuvanja svojih jedinstvenih prednosti i potrebe za prilagodbom kako bi iskoristila potencijal koji leži pred nama. Posebno će poljoprivrednici osluškivati poruke koje stižu iz Bruxellesa o smanjenju proračuna za poljoprivredu.

U ovom izdanju bacamo svjetlo na ključne teme koje definiraju gospodarsku stvarnost Hrvatske. Mali i srednji poduzetnici, koji čine više od 90% hrvatskih tvrtki, i dalje su pokretačka snaga naše ekonomije. Njihova sposobnost prilagodbe i inoviranja u izazovnim vremenima inspiracija je za sve nas. Istražujemo kako sektori poput turizma, koji ostaje stup gospodarskog rasta, mogu evoluirati prema održivijim modelima, smanjujući ovisnost o sezonskosti i povećavajući dodanu vrijednost. IT industrija, s druge strane, bilježi impresivan rast, dok zelena energija i cirkularna ekonomija otvaraju vrata novim mogućnostima za investicije i zapošljavanje.

No, uz prilike dolaze i izazovi. Administrativne barijere, nedostatak kvalificirane radne snage

i potreba za većim ulaganjima u obrazovanje i istraživanje samo su neke od prepreka koje stoje na putu punom gospodarskom procvatu. Kako privući mlade talente da ostanu u Hrvatskoj? Kako potaknuti digitalnu transformaciju u tradicionalnim industrijama? I kako uskladiti gospodarski rast s očuvanjem prirodnih resursa koji čine Hrvatsku jedinstvenom? Ova pitanja nisu samo tehnička – ona su poziv na zajedničko razmišljanje i djelovanje.

Ovaj mjesečnik više je od pukog prikaza brojki i analiza. On je platforma za razmjenu ideja, iskustava i vizija. Želimo čuti glas poduzetnika, radnika, inovatora i svih onih koji svakodnevno doprinose hrvatskom gospodarstvu. Vaše priče o uspjehu, ali i o preprekama s kojima se suočavate, ključne su za oblikovanje bolje budućnosti. Hrvatsko gospodarstvo nije samo statistika – ono su ljudi, njihova strast, ustrajnost i sposobnost da sanjaju veliko.

U ovom broju donosimo vam inspirativne priče hrvatskih poduzetnika, analize aktualnih gospodarskih trendova i prijedloge za politike koje bi mogle unaprijediti poslovno okruženje. Pozivamo vas da se uključite u ovaj dijalog, jer samo zajedničkim snagama možemo izgraditi otporno, inovativno i održivo hrvatsko gospodarstvo koje će biti ponos svima nama.

Hvala vam što ste s nama na ovom putovanju. Uživajte u čitanju i pridružite nam se u stvaranju budućnosti koju Hrvatska zaslužuje!

FOTO: UNSPLASH

Sadržaj

28 INTERVJU

8 VIJESTI

16 POREZNI KALENDAR

20 TEMA BROJA

Compliance konferencija 2025: Hrvatska među malobrojnima država koje usklađivanje ima kao zakonsku obvezu

28 INTERVJU

Potrebno birati obrtničko, jer tako čuvamo radna mjesta

32 INTERVJU

Vina Bregovite Hrvatske ruše predrasude – autohtone sorte u modernom ruhu

34 INTERVJU

Svi sveti, dan u kojem se čiste i održavaju grobovi, što ako sami to ne možete?

38 ANALIZE

Tehnološki divovi s Dalekog istoka žele dominirati hrvatskim tržištem

42 ANALIZE

Stručnjaci već ozbiljno pričaju da se Hrvatskoj sprema kriza za koju nije spremna

48 KOLUMNA

Otvorena sezona lova na financijske izvještaje

50 ANALIZE

Turizam 2025.: Hrvatska bilježi rast dolazaka i noćenja uz produženu sezonu

54 PODUZETNIK

Digitalizacija arhiva u Hrvatskoj: Spor napredak ugrožava funkcioniranje ustanova

55 PODUZETNIK

Državni poticaji mogli bi udvostručiti broj električnih vozila do kraja 2026.

56 PODUZETNIK

Umjetna inteligencija mogla bi se pokazati jednako važnom kao pojava električne energije, tiskarskog stroja i interneta

32 INTERVJU

34 INTERVJU

60 **PODUZETNIK**

Samozapošljavanje bez velikih ulaganja: Kako iskoristiti poticaje i HZZ-ove vaučere

62 **SVIJET**

Demografske promjene i tržište rada: Izazovi budućnosti

63 **SVIJET**

100 milijuna eura vrijedni natječaji za financiranje projekata obnovljivih izvora

64 **SVIJET**

Uspon afričkih tržišta: Mogućnosti za hrvatske investitore i izvoznike

FOTOGRAFIJA S NASLOVNICE:
UNSPLASH

66 **SVIJET**

Inflacija i kamatne stope u 2026.: Globalni pritisci i hrvatski odgovor

68 **TECH**

Kriptovalute i digitalne valute središnjih banaka: Budućnost novca

70 **ZANIMLJIVOSTI**

IMPRESUM

Izdavač: INFO Financije d.o.o.

Web: www.financije.hr

Izvršni direktor: Danijel Farkaš

Adresa: Kušlanova 27, 10 000 Zagreb

E-mail: redakcija@financije.hr

Telefon: 095/3998-171

OIB: 52022283876

MBS: 081507666

Broj računa: HR7724020061101183867
ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

UREDNIŠTVO

Glavni urednik

Raif Okić

Šefica deska

Lejla Barić

Novinari

Vedran Harča, Vladana Kovačević,

Suzana Vezilić, David Spaić Kovačić,

Igor Ilić

 Financije.hr

Lektor

Miroslav Vukmanić

Dizajn

studio triD

Tisak

Printera Grupa d.o.o.

Položnica 2A, 10 431 Sv. Nedelja

AMK KNJIŽARA I PAPIRNICA

Silvija Strahimira Kranjčevića 2 44000 Sisak
044/523-131 044/524-941
amkknjizara@gmail.com www.amk.hr

ANIČIĆ d.o.o.

STROJNO ŽBUKANJE
GLAZURE

PRIMORJE – ISTRA 091/2727511 Ulica Vjekoslava Spinčića 21 51410 Opatija anicic@anicic.tcloud.hr

ARGENTUM SPORT
football management agency

Stancijeta 12 a 52466 Novigrad
0992717507
cakarun.argentumsport@gmail.com
www.argentumsport.com

CEREBELLUM POLIKLINIKA

Ulica braće Radić 63 42000 Varaždin

+385 42 302 071 +385 99 3329 131

info@cerebellumpoliklinika.hr

www.cerebellumpoliklinika.hr

FIZIKALNA TERAPIJA
REHABILITACIJA
ORTOPEDIJA
TRAUMATOLOGIJA
KARDIOLOGIJA
TRETMANI LICA

ORDINACIJA DENTALNE MEDICINE

Marina Mršić

dr.dent.med., specijalist kirurgije

Hrvatskog Sokola 59, Zagreb

01/3832-640

ordinacijamrslc@gmail.com

PROIZVODNJA I DISTRIBUCIJA
BRTVENO-IZOLACIJSKIH MATERIJALA

Mobine 32 20350 Metković
020/684-111, 091/2060-923
info@bipas.hr
www.bipas-sistem.com

NJEMAČKI SEKTOR USLUGA POVUKAO GOSPODARSTVO EUROZONE U LISTOPADU, FRANCUSKA SVE VIŠE TONE

Aktivnosti u privatnom sektoru eurozone u ovom su mjesecu porasle naj snažnije od sredine 2023. godine ponajviše potaknute snažnim rastom sektora usluga u Njemačkoj, no istodobno Francuska kaska i produbljuje ekonomsku kontrakciju.

Indeks menadžera nabave (PMI) za listopad za eurozonu je narastao na vrijednost 52,2 s 51,2 u rujnu. To je već deveti mjesec uzastopce da indeks raste, a mjesečni je skok najveći od sredine 2023. Godine. Brojka je osjetno nadišla tržišna očekivanja koja su predviđala pad vrijednosti indeksa na 51. Ovaj porast sada nudi naznaku da možda gospodarski oporavak eurozone dobiva na zamahu.

Rast indeksa je posljedica poboljšanja stanja kako u uslužnom tako i u sektoru proizvodnje. No, snažniji je doprinos usluga gdje je aktivnost dosegla najvišu razinu od kolovoza prošle godine.

Vrijednost indeksa samo za uslužni sektor je porastao na vrijednost od 52,6 s 51,3. Kod proizvodnje je došao na neutralnu razinu od 50 koja razdvaja kontrakciju od rasta. To je prvi put da je indeks za proizvodnju dosegao tu brojku još od polovice 2022.

Zaposlenost je narasla, a inflacijska dinamika je ponudila mješovitu sliku.

Naime, premda su ulazni troškovi blago smanjeni, izlazne cijene su narasle najbržom dinamikom u zadnjih sedam

FOTO: UNSPLASH

mjeseci što sugerira blagi rast potrošačkih cijena. Ekonomisti to vide kao potvrdu ispravnosti odluke Europske središnje banke da zadrži kamatne stope nepromijenjenim.

Dva najveća gospodarstva eurozone nastavljaju davati različitu sliku.

Njemački je oporavak dobio na snazi u ovom mjesecu jer je učinak privatnog sektora rastao najbrže u gotovo dvije i pol godine.

PMI za Njemačku se popeo na 53,8 s 52 potaknut snažnim rastom u sektoru usluga i stabilnom izvedbom industrije.

Nove narudžbe i zaostaci su narasli prvi puta od sredine 2022., a inflacijski su pritisci osnaženi povećanim ulaznim i izlaznim cijenama.

“To je neočekivano dobar ulazak u zadnje tromjesečje”, kazao je za Euronews

glavni ekonomist u Hamburg Commercial Bank Cyrus de la Rubia.

On je ipak upozorio na probleme u industrijskom sektoru, a poglavito one u dobavnom lancu poluvodiča što nastavlja utjecati na automobilsku industriju i sektor mehaničkog inženjerstva.

Francuski je privatni sektor u potpuno suprotnoj situaciji potonuvši dublje u kontrakciju.

PMI za Francusku je pao na 46,8 s vrijednosti od 48,1 iz rujna. To je najniža razina indeksa od veljače ove godine i 14. uzastopni mjesec pada njegove vrijednosti.

INFLACIJA U SAD-U NA NAJVIŠOJ RAZINI OD SIJEČNJA

Potrošačke cijene u SAD-u bile su više za 0,3 posto u rujnu, čime je godišnja stopa inflacije porasla s 2,9 na tri posto, pokazali su podaci Ureda za statistiku rada.

Time je, piše CNN, dosegnuta najveća stopa od siječnja, pri čemu su glavni uzrok mjesečnog porasta bile cijene goriva koje su bile u plusu 4,2 posto za obični bezolovni benzin, što je, pak, njihov najveći mjesečni rast od kolovoza 2023. godine. Osim toga, cijene hrane porasle su umjerenijim tempom nego u kolovozu, mjesecu u kojem su cijene namirnica rasle najbržim tempom u gotovo tri godine.

Ekonomisti su očekivali da će inflacija nastaviti ubrzavati, s mjesečnim rastom od 0,4 posto i godišnjim rastom od 3,1 posto, prema procjenama FactSeta.

FOTO: UNSPLASH

Isključujući hranu i energiju, čije cijene mogu biti vrlo nestabilne, temeljni indeks potrošačkih cijena porastao je za 0,2 posto u rujnu, dok se godišnja stopa inflacije stabilizirala na tri posto.

Iako su rezultati bolji od očekivanja ekonomista, ovi podaci predstavljaju zabrinjavajući podsjetnik da cijene i dalje rastu brže nego što bi trebale. Zbog inflacije, prosječno američko kućanstvo u rujnu je trošilo 208 dolara više mjesečno za iste proizvode i usluge nego prije godinu dana, te čak 1.043 dolara više nego početkom 2021. godine, nakon izlaska iz pandemije, pokazuju novi podaci Moody's Analyticsa.

Ipak, izvješće za rujnu donekle je jedinstveno jer je u pitanju prvo veliko savezno gospodarsko izvješće objavljeno otkako je američka vlada zatvorena 1. Listopada.

VLADA DAJE PČELARIMA 100.000 EURA ZA SANIRANJE ŠTETA

Vlada je na sjednici donijela Program potpore pčelarima za saniranje šteta uzrokovanih pomorom pčelinjih zajednica u ovoj godini, vrijedan 100.000 eura, pri čemu će iznos potpore po pčelinjoj zajednici maksimalno iznositi 185 eura.

Potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospo-

darstva David Vlajčić je pojasnio da je cilj Programa kroz financijsku pomoć oštećenim pčelarima nadoknaditi dio izgubljene dobiti zbog naglog prestanka proizvodnje i trženja pčelinjim proizvodima te osigurati nastavak rada. Kako se navodi u obrazloženju odluke Vlade, u Međimurskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji, tijekom ove su godine zabilježeni pomori pčela.

Pomor pčelinjih zajednica uzrokovao je velike štete pogođenim pčelarima, a osim onih izravnih, iskazanih u gubitku pčelinjih zajednica i posljedično tome gubitaka u proizvodnji, pomor pčela na određenom području negativno utječe i na uspješno oprašivanje poljoprivrednih i samoniklih usjeva.

Iznos potpore, piše Hina, proporcionalno će se raspodijeliti prihvatljivim korisnicima prema broju stradalih zajednica, a maksimalno do 185 eura po pčelinjoj zajednici, rekao je Vlajčić.

Prihvatljivi korisnici potpore su pčelari upisani i ažurirani u Evidenciji te oni na čijim je stacionarnim ili selećim pčelinjacima potvrđen pomor pčelinjih zajednica temeljem službenih podataka Državnog inspektorata. Financijska sredstva za provedbu Programa osigurana su u državnom proračunu za 2025. godinu.

Provedbom mjere iz ovog Programa korisnicima će se osigurati mogućnost daljnjeg ostanka u sektoru pčelarstva, što će izravno utjecati na brojnosti pčelinjih zajednica, na uspješno oprašivanje poljoprivrednih i samoniklih usjeva i na kontinuiranu proizvodnju pčelinjih proizvoda. Vraćanjem pčela na isto područje doprinijet će se očuvanju biološke raznolikosti, stoji u odluci Vlade.

TRUMP POMILOVAO OSNIVAČA NAJVEĆE BURZE ZA KRIPTOVALUTE BINANCE

Američki predsjednik Donald Trump je pomilovao Changpenga Zhaoa, osuđenog osnivača platforme za trgovinu kriptovalutama Binance, u posljednjem Trumpovom potezu kojim potiče kriptoindustriju i briše njenu sumnjivu prošlost.

Zhao, milijarder poznatiji u kripto krugovima po inicijalima CZ, je jedna od najutjecajnijih osoba u kriptosvijetu, 2023. godine je podnio ostavku na mjesto šefa Binancea nakon što je kompanija prozvana krivicu zbog izostanka kontrola za borbu protiv pranja novca, i platila kaznu u iznosu od 4,3 milijardi dolara. Zhao je bio krivično gonjen za vrijeme vlade prethodnog predsjednika Joea Bidena, "u njihovom ratu protiv kriptovaluta," dramatično je to opisala

glasnogovornica Bijele kuće Karoline Leavitt.

Nakon što se vratio u Bijelu kuću početkom godine, Trumpova obitelj isisala je milijune dolara iz cijelog niza kripto projekata, što su žestoko kritizirali njegovi politički rivali i stručnjaci, koji inzistiraju da se radi o sukobu interesa. Bijela kuća, očekivano, negira takve tvrdnje.

U objavi na društvenim mrežama Zhao je kazao da je "duboko zahvalan na današnjem pomilovanju, i predsjedniku Trumpu, jer potvrđuje predanost SAD-a za očuvanje pravednosti, inovacija i pravde," i dodao da će učiniti sve što može "kako bismo pomogli da Amerika postane glavni centar za kriptovalute."

Američki regulatori su 2023. naveli da Binance nije vlastima otkrivao podatke o sumnjivim transakcijama u koje su bile uključene ilegalne organizacije kao što su Hamas i Al Qaeda, te s web stranicama na kojima se prodaju snimke seksualnog zlostavljanja maloljetnika.

Zhao, koji je državljanin Kanade iako je rođen u Kini, osobno je uplatio novčanu kaznu od 50 milijuna dolara, i proveo

gotovo četiri mjeseca u zatvoru prošle godine, nakon što se izjasnio krivim po istoj optužnici kao i njegova tvrtka. Međutim, zadržao je svoj vlasnički udio u Binanceu, a jedan ljudi koje je on imenovao postao je novi predsjednik uprave kompanije. "Učinio sam pogreške i moram za njih preuzeti odgovornost," kazao je Zhao kada je podnio ostavku.

Puno i bezuvjetno pomilovanje moglo bi mu pružiti put za povratak u tvrtku koju je osnovao 2017. godine. Dapače, sad se pruža mogućnost Binanceu da proširi svoje poslovanje u SAD-u, budući da pod Trumpovom vladom cijela industrije kriptoomovine raste.

Glasnogovornik Binancea, danas najveće svjetske kripto-razmjene po volumenu trgovine, javno je zahvalio Trumpu "na njegovom vodstvu." Američki ustav daje predsjedniku široke ovlasti da slobodno dijeli pomilovanja kojima se mogu poništiti presude zbog kršenja saveznih zakona, ili može mijenjati postojeće kazne. Dosad su predsjednici uglavnom čekali sam istek svojih mandata prije korištenje takvih ovlasti, ali

ne postoji zakonski propis koji ih na to obvezuje.

FINANCIJSKA IMOVINA HRVATSKIH KUĆANSTAVA DOSEGNULA 112 MILIJARDI EURA

Ukupna financijska imovina kućanstava u Hrvatskoj je krajem lipnja iznosila 112 milijardi eura, što je za gotovo 10 milijardi ili 9,7 posto više nego godinu dana ranije, pokazuju najnoviji podaci Hrvatske narodne banke (HNB).

U odnosu na kraj prvog tromjesečja, pak, ukupna financijska imovina kućanstava uvećana je za 2,65 milijardi eura ili za 2,4 posto. Najveći doprinos rastu financijske imovine u drugom tromjesečju ima rast depozita, inače najvažnije stavke financijske imovine kućanstava, i to za 1,2 milijarde na 47,45 milijardi.

Istodobno, piše Hina, financijske obveze kućanstava povećale su se na gotovo 30 milijardi eura, što je porast od 1,2 milijarde ili 4,3 posto u odnosu na ožujak. Najveći dio tih obveza, 27,8 milijardi eura, čine krediti.

Takva kretanja rezultirala su povećanjem financijske neto vrijednosti sektora kućanstava na 82,2 milijardi eura, što je za 1,8 posto više nego krajem prvog kvartala.

Financijska imovina hrvatskog gospodarstva, pak, u tom je razdoblju dosegla 488 milijardi eura, odnosno 7,1 milijardu eura više nego u prošlom tromjesečju, odnosno za 21,1 milijardu eura više na godišnjoj bazi.

Financijske obveze iznosile su 518 milijardi eura, pri čemu su se povećale za osam milijardi eura u odnosu na prvi kvartal i za 26,2 milijarde eura u usporedbi s lipnjem prošle godine. HNB još navodi da je u odnosu na BDP, financijska imovina hrvatskoga gospodarstva na kraju spomenutog razdoblja bila 550 posto godišnjeg BDP-a, što je smanjenje od 2,6 postotnih bodova u tom tromjesečju i smanjenje od 13,1 postotni bod u razdoblju od godinu dana.

Financijske obveze hrvatskoga gospodarstva u odnosu na BDP smanjile su se za 2,2 postotna boda u tromjesečju, a u godinu dana za 9,3 postotna boda, čime su na kraju lipnja doseglye razinu od 585 posto godišnjeg BDP-a.

HANFA: PROMET NA ZSE 88,2 POSTO VEĆI NA MJESEČNOJ RAZINI, KONČAREVA DIONICA NAJTRGOVANJA U RUJNU

Ukupni promet na Zagrebačkoj burzi u rujnu 2025. godine iznosio je 104,7 milijuna eura, što predstavlja povećanje od 88,2 posto na mjesečnoj razini. Tržišna kapitalizacija smanjila se za 1,4 posto u odnosu na prethodni mjesec i iznosila je 55,1 milijardi eura, od čega su 32,1 milijarde eura činile dionice, 19,6 milijardi eura obveznice, 3,3 milijarde eura instrumenti tržišta novca i 120 milijuna eura ETF-ovi, navodi se u novom mje-

Hydroelektrana Ering-Frauenstein na rijeci Inn

FOTO: KONČAR

sečnom izvješću Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (Hanfa).

Među sektorskim dioničkim indeksima najveći mjesečni rast od 14,3 posto ostvario je CROBEXindustrija, dok je najveći mjesečni pad od 5,1 posto zabilježio CROBEXtransport. Mjesečni rast od 2,6 posto zabilježili su i glavni dionički indeks Zagrebačke burze CROBEX i CROBEXtr. „Kod obvezničkih indeksa CROBIS je zabilježio mjesečni rast od 0,1 posto, dok je CROBIStr porastao za 0,3 posto. Dionica kojom se u rujnu najviše trgovalo bila je ponovno dionica društva KONČAR d.d., kojom je ostvaren promet od 29,7 milijuna eura (42,5 posto ukupnog trgovanja dionicama na burzi u rujnu), a čija je vrijednost ostvarila mjesečni rast od 13,6 posto“, navodi Hanfa.

Na kraju rujna 2025. poslovalo je ukupno 117 UCITS fondova. Njihova ukupna neto imovina iznosila je 3,93 milijardi eura te je bila za 77,3 milijuna eura ili dva posto veća u odnosu na prethodni mjesec. Ukupne mjesečne neto uplate u sve UCITS fondove u rujnu su bile pozitivne i iznosile su 51,6 milijuna eura.

Neto imovina Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji na kraju rujna iznosila je 229,7 milijuna eura s mjesečnim rastom od 4,5 posto, pri čemu je mjesečni prinos fonda iznosio 4,7 posto. Poslovalo je i ukupno 14 društava za osiguranje. Ukupna naplaćena premija u prvih devet mjeseci 2025. iznosila je 1,5 milijardi eura, odnosno 8,1 posto više nego u istom razdoblju prethodne godine. Od toga se 242,9 milijuna eura ili 15,8 posto odnosi na premiju životnih osiguranja, što je za 1,9 posto manje nego u istom razdoblju prošle godine, a 1,3 milijardi eura ili 84,2 posto na premiju neživotnih osiguranja, što je na godišnjoj razini više za 10,2 posto.

„U strukturi naplaćene premije neživotnih osiguranja najzastupljenije je osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (35,3 posto), a zatim osiguranje cestovnih vozila (19,5 posto), osiguranje od požara i elementarnih šteta (9,5 posto) te zdravstveno osiguranje (8,7 posto). Iznos likvidiranih šteta u prvih devet mjeseci 2025. iznosio je 882,9 milijuna eura, što je za 4,5 posto manje u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Od tog iznosa na životno se osiguranje odnosi 269,6 milijuna eura (30,5 posto),

FOTO: GRAD RIJEKA

Gradonačelnica Rijeke Ivana Rinčić

odnosno 20,2 posto manje na godišnjoj razini, a na neživotno osiguranje 613,3 milijuna eura (69,5 posto), što je za 4,6 posto više u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. U ukupnom iznosu likvidiranih šteta u neživotnom osiguranju najveći se iznosi odnose na osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (40,9 posto), osiguranje cestovnih vozila (21,8 posto), zdravstveno osiguranje (12,1 posto) te osiguranje od požara i elementarnih šteta (8,1 posto)“, navodi Hanfa.

Obvezni mirovinski fondovi (OMF) imali su na kraju rujna 2025. ukupno 2.387.760 članova, odnosno 7.441 člana više u odnosu na prethodni mjesec. Ukupni neto doprinosi uplaćeni u OMF-ove u rujnu iznosili su 154,8 milijuna eura. Neto imovina OMF-ova na kraju rujna 2025. iznosila je 25,8 milijardi eura, što je za 441 milijun eura više nego u prethodnom mjesecu.

GRAD RIJEKA OSMISLIO PLAN NIŽEG OPOREZIVANJA RADA KAKO BI POTAKNUO GOSPODARSTVO

Grad Rijeka je u javno savjetovanje pustio prijedlog prema kojemu bi se smanjilo oporezivanje dohotka čime bi taj grad postao mjesto s najnižom stopom poreza na dohodak među deset najvećih gradova u Hrvatskoj.

Smanjenje bi se provelo spuštanjem niže stope s 22 na 20 posto te više stope s 32 na 25 posto. Smanjenje poreznog opterećenja rada i veća produktivnost su elementi na koje poslovni sektor, odnosno konkretnije Hrvatska udruga poslodavaca, već dugo vremena upućuje kao nešto što bi trebali biti glavni alati za povećanje plaća.

„Naš cilj nije samo manje poreza nego više povjerenja, više optimizma

i ulaganja upravo u stvari za koje smatramo važnim za razvoj Rijeke. Grad koji zna upravljati može si dopustiti da dijele dobit s onima koji je stvaraju i pune proračun, a to su građani”, poručila je gradonačelnica Rijeke Iva Rinčić predstavljajući prijedlog smanjenja poreza.

Javno savjetovanje traje do 16. studenoga.

Nove stope poreza na dohodak bi, nakon što ih podrži gradsko vijeće, trebale vrijediti od 1. siječnja 2026. godine.

Učinak na prihode gradske blagajne bi bilo smanjenje od devet milijuna eura u odnosu na prihode predviđene od poreza na dohodak u ovoj godini.

“Stabilnost gradskih financija je činjenica. Međutim, pitanje nije je li proračun stabilan, već što mi, kao uprava, radimo s tim viškom i s tom stabilnošću. Dosadašnja politika bila je stvarati višak i držati ga na računima, administrirati ili eventualno oročiti. Naša politika je drukčija. Mi smatramo da, kada imamo fiskalni prostor, on pripada građanima. Zato smo donijeli svjesnu, promišljenu i odgovornu odluku da ne čuvamo novac na gradskom računu, već da ga vraćamo u ruke građana i u lokalnu ekonomiju”, rekla je Rinčić.

Rijeka, po njezinim riječima, time izravno jača kupovnu moć obitelji i potiče lokalnu potrošnju čime se jača povjerenje u lokalno gospodarstvo.

Dodala je da nije riječ o potezu iz političkog refleksa već o strateškoj i fiskalno održivoj odluci koja je donesena u trenutku kada se ostvaruje rast prihoda i stabilan proračun s viškom.

“Razvidno je da će se smanjenjem poreznih stopa smanjiti porezno opterećenje rada odnosno povećati neto plaće građana. Na primjeru bruto plaće od 2.000,00 eura, zaposlenoj osobi samcu koji koristi samo osnovni osobni odbitak povećala bi se neto plaća za 240,00 eura godišnje, dok bi se zaposlenoj osobi koja uz osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za jedno dijete povećala neto plaća za 168,00 eura godišnje. Na primjeru bruto plaće od 3.000,0 eura, zaposlenoj osobi samcu koji koristi samo osnovni osobni odbitak povećala bi se neto plaća za 432,00 eura godišnje, dok bi se zaposlenoj osobi koja uz osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za jedno dijete povećala neto plaća za 360,00 eura godišnje”, navodi se u obrazloženju prijed-

loga odluke na internetskim stranicama grada Rijeke.

Zamjenik gradonačelnice Aleksandar-Saša Milaković je ustvrdio da bi prihodi od poreza na dohodak bez ove mjere iduće godine bili devet milijuna eura viši što znači da će ovako ostati na istoj razini kao u ovoj godini.

“Donošenjem ove mjere mi se privremeno odričemo tog rasta, odnosno ostajemo na istom nivou kao u 2025. što znači da nema pada prihoda nego će on stagnirati u sljedećoj godini. No, u godinama koje slijede očekujemo daljnji rast prihoda zbog poboljšanja poslovne klime i svih pozitivnih učinaka koje će ova mjera donijeti, a vrlo je važno i to što će prosječna obitelj za životne potrebe imati u svom novčaniku 400-tinjak eura godišnje više”, rekao je.

Prijedlogom se viša stopa poreza na dohodak smanjuje na najnižu dopuštenu razinu. Najniža dopuštena razina za nižu stopu je 15 posto.

ZBOG NAGLOG RASTA KINESKOG UVOZA EUROPSKI PROIZVOĐAČI SVE GLASNIJE TRAŽE DA BRUXELLESA UVEDE ZAŠTITNE MJERE

Priljev jeftinog kineskog uvoza u Europu ubrzao se otkako je ove godine američki predsjednik Trump uveo carine na kinesku robu, a brojne europske kompanije i vlade traže od Bruxellesa da aktivnije zaštite domaće tržište i industriju.

Jedan takav primjer je u sektoru automobilske gume. U hamburškoj podružnici talijanske grupacije Marangoni koja se bavi obnavljanjem potrošenih guma za komercijalna vozila, kažu da Europska unija mora hitno djelovati na osiguranju poštenijeg tržišnog natjecanja. “Teško je biti konkurentan kad nove kamionske gume iz Azije koštaju oko 40 posto uobičajene cijene novih premium guma – a ponekad su čak i jeftinije od obnavljanja starih... Nemam problema s tim da se natječemo pod jednakim uvjetima. Ali ako jedna strana ima veliki mač, a druga ručku tupim džepnim nožem – to onda nije baš poštena borba”, kaže direktor tvrtke Clemens Zimmermann, ukazujući na brojna zatvaranja pogona za proizvodnju guma širom Njemačke.

Razni lideri europske industrije, kao i europske vlade – među kojima su pred-

vodnice Francuska i Italija – žele da Europska unija aktivnije koristi svoje ovlasti za zaštitu domaćih kompanija i radnih mjesta. A to bi moglo značiti i pribjegavanje odlučnijim i bržim načinima za sučeljavanje s Kinom.

Zbog velikog zaostatka neriješenih trgovinskih istraga koji dodatno usporava već ionako duge slučajeve koja ispituje EU, na dnevni red Bruxellesa još nije ni došao recentni porast kineskog uvoza. Europske kompanije smatraju da rast uvoza upućuje na to da kineske kompanije pokušavaju nadoknaditi gubitak pristupa američkom tržištu prodajom jeftine robe na drugim mjestima – a osim toga, muči ih i problem slabe potražnje potrošača u samoj Kini.

Iako ne postoje dokazi da se radi o promjeni koju Kina i kineske vlasti namjerno čine, sve brojke upućuju na veliki skok kineskog uvoza u EU. Europska komisija je ove godine pokrenula 15 istraga i uvela carine na 18 uglavnom kineskih proizvoda, od bijelog lima do drvenih podova.

No, hvatanje u koštac s većim kineskim izvoznim sektorima mogla bi dovesti do odmazde Pekinga, koju države članice EU kolektivno žele izbjeći. Njemačka je posebno pozvala na oprez, jer se njeno trenutno oslabljeno gospodarstvo uvelike oslanja na trgovinu s Kinom – bez obzira što se neki njemački industrijski sektori ne mogu natjecati s njom.

Komisija u travnju pokrenula svoju radnu skupinu za nadzor uvoza, koja je utvrdila da se događa “potencijalno štetan rast uvoza” iz Kine u najmanje 10 kategorija proizvoda, među kojima su tekstil, drvna građa, kemikalije, metalne sirovine, strojevi i oprema za transport.

Uvoz plug-in hibridnih automobila udvostručio se u prvoj polovici 2025., a nešto više od polovice tih vozila stiže iz Kine. Za nišne proizvode koji stižu u manjim količinama, od laminiranog drva do dijelova za nuklearne reaktore, povećanje uvoza bilo je deseterostruko. Istovremeno, kineski izvoz u SAD pao je za 27 posto godišnje u rujnu 2025., pokazuju kineski carinski podaci, dok su pošiljke u EU rasle za više od 14 posto.

Jeftina odjeća iz segmenta tzv. brze mode i jeftini kućanski proizvodi kineske proizvodnje također brže dolaze u Europu, kroz narudžbe na internetu

preko globalno popularnih platformi kao što su AliExpress, Temu i Shein, koji su od stupanja na snagu američkih carina daleko više počeli trošiti na marketing u Europi.

Te internetske platforme šalju proizvode iz tvornica u Kini na kućni prag europskih kupaca, što omogućava između ostalog i bescarinski tretman malih paketa naručenih online, u vrijednosti manjoj od 150 eura.

Nakon što je SAD u svibnju ukinuo tu tzv. de minimis iznimku za male pošiljke iz Kine vrijedne manje od 800 dolara kineski izvoz u EU naglo je skočio. Do kraja rujna ove godine kineski izvoz robe male vrijednosti u Europu naručene preko interneta već je premašio ukupan godišnji iznos iz 2024. godine – dok je u prvih devet mjeseci izvoz vrijedio 20,5 milijardi dolara, u cijeloj prošloj godini iznosio je 19,1 milijardi.

U zračnoj luci Liege u Belgiji, logističkom čvorištu za kinesku Alibabu, količina robe prevezene avionom porasla je za 23 posto u kvartalu od srpnja do rujna, u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. “Jedan od glavnih pokretača tog rasta je veći protok e-trgovine iz Kine u Europu,” kaže Torsten Wefers, voditelj prodaje i marketinga Zračne Luke Liege.

Broj europskih korisnika aplikacija Shein, Temu i Alibabinog AliExpressa ove je godine također porastao, vidi se iz javno dostupnih dokumenata. Istovremeno, Amazonova kopija kineskih aplikacija, usluga Amazon Haul, ovog mjeseca je počela nuditi svoje “proizvode po vrlo niskim cijenama” u Francuskoj,

Italiji i Španjolskoj, nakon što je u lipnju pokrenuta u Njemačkoj.

EUROPSKA TVRTKA ZA IZGRADNJU SATELITSKIH SUSTAVA TREBA ZAPOČETI S RADOM 2027. GODINE

U Europi je konačno konkretiziran dogovor o poslovanju sa satelitima što bi trebao biti odgovor na SpaceX Elona Muska.

Francuska, Italija, Njemačka, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo će sudjelovati u partnerstvu koje okuplja tvrtke Airbus, Leonardo i Thales. Nova tvrtka će imati sjedište u Toulouseu na jugu Francuske gdje sjedište ima i Airbus, ali će biti raspodijeljena na pet različitih poslovnih entiteta kako bi svaka zemlja očuvala svoj udio.

Najveći dioničar će biti Airbus s udjelom od 35 posto dok će talijanski Leonardo i francuski Thales držati po 32,5 posto.

U objavi nakon preliminarne dogovora te su tvrtke najavile stvaranje vodećeg europskog igrača u svemiru time što će udružiti svoju proizvodnju satelitskih i svemirskih sustava u 6,5 milijardi eura vrijedan posao koji će diljem Europe zaposliti oko 25 tisuća ljudi.

Cilj zajedničkog projekta imena Bromo prema vulkanu u Indoneziji je stvoriti konkurenta u niskoj Zemljinj orbiti satelitskoj mreži Starlink u vlasništvu tvrtke SpaceX koju je stvorio Musk. SpaceX ove godine očekuje prihode od oko 15 milijardi dolara.

Sam dogovor se može smatrati uspjehom jer je put do njega bio prilično kom-

pliciran s obzirom da je uključeno pet vlada kao dioničari ili partneri.

Kako je glasnogovornik Airbusa rekao za Politico, tvrtka će imati jednog izvršnog direktora kojega tek treba imenovati te izvršne direktore za svaku uključenu zemlju.

“Stvaranje europskog satelitskog prvaka omogućava nam da povećamo investicije u istraživanje i inovacije u ovom sektoru te osnažimo našu suverenost u kontekstu žustrog globalnog natjecanja”, izjavio je francuski ministar gospodarstva Roland Lescure.

Zanimljivo je uočiti da je zapravo Airbus jedini pravi europski prvak u svom području ikada stvoren. U sadašnjem obliku ta tvrtka djeluje francusko-njemačko-španjolskim dogovorom iz 2000. godine.

Inače, u Leonardu Italija ima 30 posto udjela. Sam Leonardo ima 33 posto udjela u tvrtki Thales Alenia Space. Nova bi tvrtka trebala profunkcionirati 2027. godine ovisno o dobivanju svih potrebnih dozvola regulatora. Stvaranje zajedničke tvrtke treba dobiti i zeleno svjetlo uprave za konkurentnost Europske komisije.

U prošlosti je Bruxelles često bio protiv velikih spajanja bojeći se monopola. Tako je 2019. zaustavljen francusko-njemački pokušaj spajanja Siemens i Alstoma u proizvodnji vlakova.

GOOGLE I ANTHROPIC SKLOPILI PARTNERSTVO VRIJEDNO DESETKE MILIJARDI DOLARA

Anthropic i Google službeno su najavili svoje partnerstvo vezano uz poslovanje u oblaku, vrijedno desetke milijardi dolara.

Dogovor omogućuje tvrtki za umjetnu inteligenciju pristup do milijun Google-ovih specijalno dizajniranih Tensor Processing Units (TPU). U pitanju je dosad najveći Anthropicov posao s TPU-ima te se očekuje da će 2026. godine omogućiti više od jednog gigavata računalne snage za AI.

Procjene iz industrije, piše CNBC, navode da podatkovni centar snage jednog gigavata košta oko 50 milijardi dolara, pri čemu se otprilike 35 milijardi obično troši na čipove.

Dok konkurenti najavljuju još ambicioznije projekte, među kojima je i OpenAI-jev “Stargate” od 33 gigavata, ovaj

FOTO: AIRBUS

FOTO: ANTHROPIC

potez Anthropic opisan je kao tiha demonstracija moći temeljena na izvedbi, a ne na spektaklu.

Osnovan od strane bivših istraživača OpenAI-ja, taj je brzorastući startup namjerno usvojio sporiji i stabilniji pristup, koji je učinkovit i snažno usmjeren na tržište poduzeća.

“Anthropic i Google imaju dugogodišnje partnerstvo, a ovo najnovije proširenje pomoći će nam da nastavimo povećavati računalne resurse potrebne za definiranje granica AI-ja”, izjavio je Anthropicov CFO Krishna Rao.

Iskorištavanjem Googleovih TPU-ova, Anthropic dobiva pristup jednoj od najnaprednijih infrastruktura čipova izvan ponude Nvidia Corp., smanjujući ovisnost o rijetkim i skupim grafičkim procesorima, odnosno specijaliziranim čipovima dizajniranim za brzo izvođenje paralelnih izračuna, prvenstveno za obradu grafike i slike.

DUBROVNIK OSTVARIO ČETIRI MILIJUNA NOĆENJA – DVA DANA RANIJE NEGO PROŠLE GODINE

Dubrovnik je ostvario četiri milijuna noćenja 16. listopada što je dva dana ranije nego prošle godine, izvijestila je Turistička zajednica grada Dubrovnika oslanjajući se na podatke eVisitora.

Od početka godine do sredine listopada ostvareno je jedan posto noćenja više nego u istom razdoblju lani, dok je broj dolazaka na razini istog razdoblja prošle godine. Najbrojniji gosti Dubrovnika su iz Ujedinjenog Kraljevstva, SAD-a, Fran-

cuske, Njemačke, Hrvatske, Poljske, Španjolske, Irske, Australije i Italije.

Dubrovački gradonačelnik Mato Franković istaknuo je u objavi na društvenim mrežama, kako prenosi Hina, da ostvareni rezultati još jednom potvrđuju da Dubrovnik uspješno gradi turistički uspjeh na održivim temeljima promišljenim upravljanjem destinacijom, ravnomjernim razvojem tijekom cijele godine i podizanjem kvalitete ponude. “Zahvaljujem svim našim sugrađanima, turističkim djelatnicima i partnerima koji zajedničkim naporima čine Dubrovnik prepoznatljivim primjerom održivog i uspješnog turizma”, poručio je Franković.

TOTALENERGIES POSTAO PRVA TVRTKA KAŽNJENA ZA “GREENWASHING”

TotalEnergies, multinacionalna kompanija sa sjedištem u Francuskoj, po-

stala je prva iz sektora fosilnih goriva osuđena za “greenwashing”, odnosno obmanjivanje potrošača tvrdnjama o svojoj ekološkoj i društvenoj odgovornosti.

Sud u Parizu, piše The Guardian, ju je proglasio odgovornom te joj naložio da ukloni poruke sa svoje internetske stranice u kojima je tvrdila da želi postići ugljičnu neutralnost do 2050. godine i biti jedan od ključnih sudionika u energetske tranziciji. Slučaj, koji su pokrenule nevladine organizacije uključujući Greenpeace France i Friends of the Earth France, prvi je put da su francuski zakoni protiv “greenwashinga” primijenjeni na kompaniju iz sektora fosilnih goriva.

Sudovi u Nizozemskoj i Njemačkoj već su ranije utvrdili da su zrakoplovne kompanije nejasnim ekološkim tvrdnjama obmanjivale potrošače. Le Monde, međutim, naglašava da je organizacija ClientEarth, koja pomno prati sudsku praksu protiv te industrije, objavila da je ova presuda prva takva u svijetu protiv neke naftne kompanije.

Francuski sud dao je TotalEnergiesu mjesec dana da ukloni obmanjujuće tvrdnje sa svoje internetske stranice, inače će se suočiti s kaznom od 10.000 eura dnevno.

Kompanija je također dobila nalog da na svojoj web stranici objavi presudu suda, uz istu dnevnu kaznu za nepoštivanje, te da isplati po 8.000 eura svakoj od tri nevladine organizacije i 15.000 za njihove pravne troškove.

Iz TotalEnergiesa su priopćili da priznaju presudu suda i dodali da je većina optužbi. Kompanija, koja trenutno ima

FOTO: UNSPLASH

FOTO: TOTALENERGIES

instaliran kapacitet obnovljivih izvora energije od 35 GW i planira dosegnuti 100 GW do 2030. godine, navela je da presuda ne cilja niti jednu od njihovih reklamnih kampanja usmjerenih prema potrošačima u Francuskoj, već se odnosi isključivo na opće tvrdnje na web stranici matične kompanije, TotalEnergies SE.

Organizacija Greenpeace i dvije druge ekološke udruge poručile su za AFP da je riječ o “ključnom pravnom presedanu protiv klimatskog dezinformiranja”.

SAD ZBOG REKLAME PREKINUO PREGOVORE S KANADOM

Američki predsjednik Donald Trump objavio je da prekida sve trgovinske pregovore s Kanadom, piše BBC.

U objavi na platformi Truth Social, Trump je napisao da je Kanada, točnije njezina najmnogoljudnija pokrajina Ontario, emitirala reklamu u kojem bivši američki predsjednik Ronald Reagan govori negativno o carinama. “Na temelju njihovog skandaloznog ponašanja, SVI TRGOVINSKI PREGOVORI S KANADOM OVIME SE PREKIDAJU”, napisao je Trump. Američki predsjednik uveo je carinu od 35 posto na kanadski uvoz iako je dopustio iznimke za robu koja spada pod USMCA – sporazum o slobod-

noj trgovini između SAD-a, Meksika i Kanade postignut tijekom njegovog prvog mandata.

Trump je pojasnio da je video, koji je sponzorirala vlada Ontarija, napravljen s ciljem da utječe na Vrhovni sud SAD-a, pozivajući se na nadolazeću odluku u studenom o tome jesu li opsežne globalne carine Washingtona zakonite.

Odluka suda predstavlja najveći test Trumpove predsjedničke ovlasti i njegove ključne ekonomske politike, a mogla bi prisiliti SAD da vrati milijarde dolara prikupljenih carinama.

U jednominutnom oglasu objavljenom prošlog tjedna čuje se Reaganov glas koji govori preko snimaka na kojima se pojavljuju burza u New Yorku i dizalice ukrašene američkim i kanadskim zastavama.

Video sadrži isječak iz Reaganovog nacionalnog radijskog obraćanja iz 1987. godine koje se bavilo vanjskom trgovinom.

POTPISAN UGOVOR O IZGRADNJI JUŽNE OBILAZNICE MOSTARA

Ugovor za projekt izgradnje južne mostarske obilaznice, vrijedan više od 16 milijuna eura, koji će značajno poboljšati prometnu povezanost Mostara s auto-

cestom na koridoru Vc te biti ključan za smanjenje prometa teških kamiona kroz središte grada, potpisan je u Mostaru.

U mostarskoj Gradskoj vijećnici ugovor su potpisali direktor JP Cesta FBiH Ljubo Pravdić i predstavnici domaćeg konzorcija tvrtki – HP Investing, Putovi i Euro-Asfalt. Riječ je o izvođenju radova na izgradnji južne obilaznice Mostara, Miljkovići – Rodoč, veza na M17, poddionica tunel Novi (P305a) i čvor Rodoč (P386) sa izgradnjom privremene veze na postojeću lokalnu cestu i to o IV. fazi radova na toj dionici.

Taj infrastrukturni projekt omogućit će brži i sigurniji protok prometa, preusmjeravajući teški teretni promet iz urbanog područja Mostara.

Dovršetak južne obilaznice povezat će Mostar s budućim Koridorom Vc, jednim od najvažnijih prometnih pravaca u Europi, čime će se omogućiti bolja povezanost jugoistočne i središnje Europe, istaknuto je na potpisivanju ugovora.

Gradonačelnik Mostara Mario Kordić rekao je kako ova cesta olakšava gužve u Mostaru.

“Završetak južne mostarske obilaznice ima vitalni značaj za Mostar, Hercegovinu i cijelu BiH, Ova prometnica će povezati Mostar s budućom trasom Koridora Vc”, rekao je Kordić.

POREZNE OBVEZE U STUDENOM

POSLOVNE SUBJEKTE U STUDENOM OČEKUJU BROJNI POREZNI I ADMINISTRATIVNI ROKOVI.

8. studeni

- Dnevno i mjesečno izvješće o obračunatoj trošarini
- Izvješće koje se podnosi dnevno ili mjesečno o obračunatoj trošarini (porez na proizvode poput goriva, duhana ili alkohola).

15. studeni

- Izvješće o posebnim porezima – mjesečno
- Mjesečno izvješće o posebnim porezima (npr. na luksuzne proizvode ili određene usluge).

20. studeni

- PDV obrazac mjesečni/uplata do 30.11.
- Mjesečni obračun poreza na dodanu vrijednost (PDV) s uplatom najkasnije do 30. studenoga.
- ZP, PDV-S, DONH
- Oblici za zdravstveno osiguranje (ZP), poseban PDV obrazac (PDV-S) i doprinose za obvezno osiguranje (DONH).
- Dnevno i mjesečno izvješće o obračunatoj trošarini
- Ponovljeno izvješće o trošarini (možda za dodatnu provjeru ili specifičan kontekst).
- Obrazac PP-IMI-PO/uplata do 30.11.
- Obrazac za prijavu i uplatu poreza na dohodak i dobiti, s rokom do 30. studenoga.

30. studeni

- Predujem poreza na dohodak i dobit
- Predračunata uplata poreza na dohodak i dobit za određeni period.
- Predujem spomeničke rente za prethodni mjesec
- Predračunata uplata za spomeničku rentu (porez povezan s kulturnim dobrima) za prošli mjesec.
- Doprinos HOK-u (IV. tromjesečje)
- Doprinos Hrvatskom omladinskom kolektivu za četvrto tromjesečje.
- HGK-članarina za tekući mjesec
- Članarina za Hrvatsku gospodarsku komoru za trenutni mjesec (studenog).
- Predjumu za turistički članarini za tekući mjesec (društva i fizičke osobe)
- Predračunata uplata za turističku članarinu za društva i fizičke osobe.
- Mjesečno izvješće o posebnim porezima na kavu (MI-K) i bezalkoholnim pićima (MI-BAP)
- Mjesečno izvješće o posebnim porezima na kavu i bezalkoholna pića.
- Mjesečna izvješća o posebnim porezima/ trošarinama
- Općenito izvješće o posebnim porezima i trošarinama za mjesec.

Sveti Križ 1, 51322, Fužine

+385 (51) 830 005

info@bitoraj.hr

www.bitoraj.hr

**IZVOĐENJE SVIH VRSTA
GRAĐEVINSKIH RADOVA**

SUHOMONTAŽNI RADOVI

Agilos^{IT}
DWH i BI rješenja
Postanite datadriven
organizacija

+385 98 927 1623 info@agilosit.com www.agilos-it.com

Heidelberg Materials

**CEMENT
BETON
KAMEN**

Ivana Lučića 2/A
10000 Zagreb
01 6607 360
www.heidelbergmaterials.hr

Kakanj Cement
CEM 32.5 R 45.5 N
Portland cement
EKOCEM
25 kg

Kakanj Cement
CEM 32.5 R 45.5 N
Portland cement
25 kg

Kakanj Cement
CEM 32.5 R 45.5 N
Portland cement
25 kg

Kakanj Cement
CEM 32.5 R 45.5 N
Portland cement
25 kg

Kakanj Cement
CEM 32.5 R 45.5 N
Portland cement
25 kg

ASG
AUTOMATED SYSTEMS DEC D.O.O.

**AUTOMATIZACIJA
PROIZVODNIH PROCESA
AUTOMATIZACIJA POSTROJENJA
ZA AUTOINDUSTRIJU**

Hrastovljan 32, 42230 Hrastovljan
+385 98 176 3741
d.novak@asgrec.eu
info@asgrec.eu
www.asgrec.eu

Denaro d.o.o.
POGREBNA OPREMA I USLUGE

Put Stanova 14, Zadar
023 311 929
098 331 548
095 90 17 297
www.denaro.hr
denaro.doo@gmail.com

ŠTO ZNAČI ČLANSTVO U OECD-U ZA HRVATSKU?

COMPLIANCE KONFERENCIJA 2025: HRVATSKA MEĐU MALOBROJNIM DRŽAVAMA KOJA USKLAĐIVANJE IMA KAO ZAKONSKU OBVEZU

ULAZAK HRVATSKE DONOSI I VEĆI KREDIBILITET MEĐU MEĐUNARODNIM INVESTITORIMA

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) međunarodna je organizacija koja okuplja države opredijeljene za demokraciju i tržišno gospodarstvo s ciljem potpore održivom gospodarskom razvoju, podizanju životnog standarda, unaprjeđenju nacionalnih sektorskih politika, kao i

rastu svjetske trgovine. Razmjenom znanja i iskustava te iznalaženjem praktičnih rješenja za nacionalne, regionalne ili globalne probleme, kroz rad više od 250 specijaliziranih odbora, radnih skupina i mreža, OECD predstavlja jedinstven multilateralni forum na kome se raspravlja o najboljim praksama u pro-

vedbi ključnih gospodarskih i razvojnih reformi među 38 država članica, koje nedvojbeno pripadaju najrazvijenijem dijelu svijeta.

OECD je platforma za oblikovanje globalnih pravila o gospodarstvu, investicijama, porezima, obrazovanju, zdravstvu i održivosti.

Dobitnici nagrada The Best In Compliance

OECD ima 38 država članica, a 22 od njih su i države članice EU – Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska i Švedska.

Uz spomenute države, ostale članice OECD-a su i Australija, Kanada, Čile, Kolumbija, Kostarika, Island, Izrael, Japan, Koreja, Meksiko, Novi Zeland, Norveška, Švicarska, Turska, Velika Britanija i SAD.

Države u postupku pristupa Kodeksu o liberalizaciji kretanja kapitala i Kodeksu o liberalizaciji nevidljivih transakcija, uz Republiku Hrvatsku, su i Argentina, Brazil, Bugarska, Rumunjska, Peru, Tajland i Indonezija.

Službeno pismo namjere za pristupanjem OECD-u, Hrvatska je uputila u si-

ječnju 2017. godine a od Vijeća OECD-a je 25. siječnja 2022. primila pozivnicu za otvaranje pregovora s OECD-om, s pet drugih država. Postupak pristupanja OECD-u uključuje rigoroznu i dubinsku ocjenu od više od 20 značajnih odbora o spremnosti i sposobnosti za usvajanjem svih pravnih instrumenata OECD-a u okviru nadležnosti odbora, kao i ocjenu politika i praksi države kandidatkinje u usporedbi s najboljim politikama i praksama OECD-a, a sukladno Planu pristupanja.

Hrvatska bi do kraja 2025. godine trebala ispuniti sve preostale obveze i time ostvariti članstvo u OECD-u, kako je planirano planom Vlade Republike Hrvatske za 2026. godinu, rekao je ministar gospodarstva RH Ante Šušnjar.

U lipnju 2025. godine, na ministarskom sastanku Vijeća OECD-a potvrđena je snažna podrška hrvatskom putu prema članstvu te je istaknut vidljiv napredak u ispunjavanju kriterija, uz jasnu političku volju i konkretne rezultate, naveo je tada ministar Šušnjar.

Naglasio je i kako se Hrvatska danas potvrđuje kao pouzdan, otvoren i stabilan partner te da nudi puno više od atraktivne lokacije. Iznio je i podatke prema kojima je od 1993. do danas u Hrvatsku uloženo više od 53,7 milijardi eura stranog kapitala. Samo u posljednjih pet godina, investirano je gotovo 17 milijardi eura.

Zamjenik ravnatelja Direktorata za financije i poduzetništvo OECD-a Antonio Gomez na istom je događaju rekao da Hrvatska ispunjava sve reforme vezane uz članstvo, te da je ojačala svoje institucionalne kapacitete vezane uz privlačenje stranih ulaganja, poboljšala ulagačku klimu te stvorila bolji okvir za privlačenje kvalitetnijih investicija.

Ulazak Hrvatske u Organizaciju za gospodarsku suradnju i razvoj znači i formalno priznanje da je zemlja dosegla razinu institucionalne zrelosti, gospodarske stabilnosti i upravljačkih standarda usporedivu s razvijenim državama zapadnog svijeta.

Članstvo bi Hrvatskoj donijelo povećanje kredibiliteta među međunarodnim investitorima, jer OECD okuplja zemlje s uređenim institucijama, niskom korupcijom i transparentnim poslovnim okruženjem. To znači niže troškove zaduživanja, lakši pristup stranim ulaganjima

te bolji kreditni rejting. Zemlje članice OECD-a obično privlače više izravnih stranih ulaganja upravo zbog povjerenja koje proizlazi iz članstva.

OECD je svjetski poznat po svojim bazama podataka, ekonomskim analizama i smjernicama. Članice imaju pun pristup tim alatima i sudjeluju u njihovom oblikovanju. Hrvatski dužnosnici i stručnjaci, zvaničnim ulaskom u ovu organizaciju, dobit će mjesto za stolom u odborima koji odlučuju o mjerilima za obrazovanje, tržište rada, poreznu politiku i zelenu tranziciju.

Ulazak u OECD zahtijeva i održavanje visokih standarda – od neovisnosti institucija do fiskalne discipline i borbe protiv korupcije. Članstvo bi, dakle, bilo i obveza: Hrvatska će morati redovito izvještavati o napretku i održavati reformski zamah, što može dugoročno potaknuti učinkovitije upravljanje državom.

Na političkoj razini, OECD članstvo svrstava Hrvatsku među globalno relevantne zemlje s razvijenim demokratskim institucijama.

Time se Hrvatska – nakon članstva u EU i NATO-u – dodatno učvršćuje u krugu zapadnih saveznika i pokazuje kao stabilan partner u međunarodnim inicijativama.

S druge strane, članstvo nije samo simbol prestiža.

Hrvatski ulazak u OECD mogao bi utjecati na rast interesa stranih investitora i kupaca nekretnina, ali i na promjenu regulatornog i poreznog okvira koji prati imovinu, zemljišta i ulaganja. OECD-ovo članstvo pojačava percepciju Hrvatske kao sigurne i uređene zemlje. To znači da se očekuje veći interes institucionalnih ulagača – fondova, banaka i stranih tvrtki – za ulaganja u poslovne i turističke nekretnine.

U kombinaciji s postojećim članstvom u EU i Schengenu, Hrvatska bi se još jače pozicionirala kao stabilna destinacija za dugoročna ulaganja u imovinu.

Za fizičke osobe to znači da će potražnja za stanovima, vilama i zemljištima, osobito na obali, dodatno porasti, dok bi cijene mogle dobiti novi poticaj, barem u kratkom roku.

Hrvatska je već početkom ove godine donijela izmjene Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima u dijelu kojim se propisuje način stjecanja prava vlasništva nekretnina u Hrvatskoj od stra-

FOTO: R. GASPERT

Compliance konferencija_ Usklađenost u doba promjena, Zagreb

ne državljana i pravnih osoba iz država članica EU i OECD-a. Ovim Zakonom bi se trebala izjednačiti prava stjecanja vlasništva državljana i pravnih osoba iz država članica OECD-a s državljanima Republike Hrvatske nad svim vrstama nekretnina, osim poljoprivrednih.

Hrvatska je ovim zakonom tako izjednačila pravo nad nekretninama u Hrvatskoj i svim članicama OECD-a. U praksi, to znači da za stjecanje prava vlasništva nad nekretninama u Hrvatskoj, državljanima i pravnim osobama iz navedenih država, neće biti potrebna suglasnost ministra pravosuđa i uprave, kako je to bilo regulirano starim zakonom.

OECD promiče visoke standarde transparentnosti i razmjene poreznih podataka. Ulaskom u organizaciju Hrvatska će morati usklađivati registre vlasništva, evidencije o tržišnim cijenama i prijenosima nekretnina, što će olakšati praćenje stvarnih vlasnika i sprječavanje pranja novca.

Također bi to moglo značiti i strože porezne kontrole, osobito za strane kupce i investitore koji koriste posredne tvrtke ili trustove. OECD potiče i reviziju poreza na imovinu – ne nužno njegovo povećanje, ali svakako sustavnije oporezivanje u skladu s tržišnim vrijednostima.

Jedan od ključnih OECD-ovih fokusa je zelena tranzicija i energetska učinko-

vitost te se očekuje da ulaskom Hrvatske u OECD i broj ulaganja u obnovu i energetske sanacije zgrada, kao i razvoj „zelenih“ poslovnih prostora i hotela, bude povećan. U tom kontekstu, članstvo može ubrzati dolazak većeg broja fondova koji ulažu u ESG (environmental, social, governance) projekte, što se već vidi u državama koje su novije članice, kao što su Kostarika ili Kolumbija.

Pristupanje OECD-u nosi i troškove – financijske i administrativne – jer Hrvatska mora stalno usklađivati politike i izvještaje, a neke će preporuke OECD-a zahtijevati nepopularne reforme u poreznoj politici, mirovinskom sustavu ili subvencijama.

Zašto je usklađenost važna?

Compliance ili usklađenost, kao pojam, označava postupanje u skladu sa zakonima, propisima, standardima, internim pravilima i etičkim načelima koji vrijede u određenoj organizaciji ili djelatnosti. Drugim riječima, to je sustav koji osigurava da organizacija i njezini zaposlenici rade ono što je zakonski, regulatorno i etički ispravno.

U poslovnom i korporativnom kontekstu compliance jeste usklađenost poslovanja s relevantnim zakonima, pravilnicima i standardima, ali i s internim politikama poduzeća. Uključuje i sprje-

čavanje nepravilnosti poput prijevara, korupcije, pranja novca, sukoba interesa ili povrede prava potrošača. Tvrtke često imaju posebne odjele ili službenike za compliance koji nadziru poslovanje i savjetuju upravu. Compliance je ključan dio korporativnog upravljanja.

Hrvatska je jedna od malobrojnih država koje su funkciju usklađivanja uvele kao zakonsku obvezu a u posljednjih pet godina može se primijetiti veliki razvoj usklađenosti, ponajviše zbog mjera i aktivnosti koje je poduzela Vlada Republike Hrvatske, ocijenjeno je na Compliance konferenciji 2025., najvećoj konferenciji o usklađenosti u ovom dijelu Europe, koja se drugi put održavala u Zagrebu.

„Prije svega, još 2017. godine, Vlada RH je donijela odluku o implementaciji funkcije praćena usklađenosti u državnim poduzećima od posebnog značaja i tu je već krenuo dodatni val razvoja usklađenosti u poduzećima u Hrvatskoj. Međutim, od ove godine, od 1. listopada stupa na snagu Zakon o pravnim osobama u državnom vlasništvu koji propisuje da sva državna poduzeća od posebnog interesa za RH imaju zakonsku obvezu uvođenja praćenja usklađenosti što je jedan dodatni poriv svim poduzećima koje imaju sada i zakonski zahtjev zbog kojeg moraju implementirati usklađenost“, istakla je

dr. sc. Silvija Vig, stručnjakinja za usklađenost i poslovnu etiku te organizatorica Compliance konferencije 2025.

Usklađenost u stvari znači, kako je pojasnila, da jedno poduzeće mora biti usklađeno sa svim zakonskim i regulatornim obvezama i sa svim onim obvezama koje tvrtka samoinicijativno preuzme u nekom poslovanju, bilo da se radi o ugovornim obvezama ili o internim politikama tvrtke.

„To bi značilo da kada tvrtka donese nekakvu internu politiku ili sklopi ugovor s nekim, to poduzeće mora ispoštovati sve te zahtjeve i poslovati u skladu s njima. Ono što funkcija usklađenosti dodatno donosi tvrtkama jeste dodatna kontrola u poduzećima kako bi ona mogla voditi dodatne nadzore je li tvrtka i zaista usklađena“, rekla je Vig.

Matej Bule, glavni savjetnik ministra financija Republike Hrvatske, rekao je i da funkcija usklađenosti u poduzećima nije samo operativna nego je strateška.

„Mi smo u velikom procesu reforme javnih poduzeća u okviru donošenja Zakona o pravnim osobama RH spoznali i uvidjeli koliko je ta funkcija iznimno važna. Zakon je donesen i on pokušava postaviti više razine korporativnog upravljanja i u poduzećima u državnom vlasništvu. Za funkciju usklađenosti trenutno smo i u postupku donošenja pravilnika koji će regulirati potrebu da u svakom javnom poduzeću ta funkcija bude jasno strukturirana s jasnim ovlastima ali i neovisnošću u odnosu na ostale odjele u javnim poduzećima“, rekao je Bule.

Ovo je i presudan korak za pristupanje Hrvatske u OECD. Za Financije.hr pojasnio je i kako je funkcija usklađenosti

važna jer bi trebala osigurati i da javno poduzeće bude administrativno učinkovitije.

„Smisao javnog poduzeća je da stvori dodanu vrijednost za krajnje korisnike i da je monetizira kako za samo poslovanje i poduzeće tako i za vlasnike i zaposlenike a zadatak je funkcije usklađivanja da s upravom, podsjeća kompletan kolektiv na važnost misije i vizije poduzeća. Jedini put da se to postigne je da se poštuju zakoni i ostali normativi. To je i osnovni smisao javnih poduzeća – ona imaju javne ovlasti i upravljaju javnim resursima i uslugama koje nisu samo u vlasništvu poduzeća nego svih nas i ideja jeste da s višim nadzorom korporativnog upravljanja i boljim standardima, njihov doprinos gospodarskoj aktivnosti bude još bolji“, rekao je Bule.

Značaj usklađenosti za OECD

U lipnju 2022. godine, Ministarstvo financija i OECD usvojili su „Plan za proces pristupanja Republike Hrvatske“, kojim su formalizirani uvjeti i tijekom pristupanja. Slijedile su godine tehničkih pregleda i detaljnih rasprava u odborima OECD-a, u kojima je Hrvatska trebala uskladiti svoje zakonodavstvo i administrativne prakse s 247 međunarodnih standarda i instrumenata organizacije.

U prvim godinama procesa, do 2023., Hrvatska je uskladila tek oko petine potrebnih standarda. Međutim, kroz intenzivan rad u odborima tijekom 2024. godine, znatan je dio tehničkih pregleda uspješno završen, uključujući i pristupni seminar u području obrazovanja u lipnju 2025. godine, kojim je potvrđena usklađenost Hrvatske s OECD standardima u tom sektoru.

Očekuje se i da bi do kraja 2025. Hrvatska trebala završiti preostale tehničke pregovore u svim odborima. Nakon toga, politička odluka o članstvu u OECD-u mogla bi biti donesena u prvoj polovici 2026. godine, čime bi Hrvatska i službeno postala članica organizacije i pridružila se krugu razvijenih država koje oblikuju globalne ekonomske standarde.

Ulazak Hrvatske u OECD tako označava kraj integracijskih procesa, rekao je Hendrik Bosshammer, voditelj projekata u Odjelu za jugoistočnu Europu Direktorata za globalne odnose i suradnju OECD-a.

„Poticanje usklađenosti i integriteta ključno je za gospodarski razvoj. Ono gradi povjerenje investitora, privlači domaća i strana ulaganja te potiče poštenu konkurenciju. Kao rezultat toga stvara se više radnih mjesta i poboljšava infrastruktura, a resursi se usmjeravaju prema produktivnim sektorima što dovodi do održivog gospodarskog rasta. U OECD-u drago nam je vidjeti ambiciozan put reformi Hrvatske prema daljnjem unapređenju usklađenosti i integriteta što će koristiti njezinu gospodarstvu i stanovništvu u cjelini“, istaknuo je na konferenciji Bosshammer.

Hrvatska je, kako je ocijenio, napravila brojne reforme u posljednje dvije godine a sama suradnja s Hrvatskom je bila izuzetna.

„Kako bi se promjene uvele na najučinkovitiji način, važno je državu analizirati detaljno te raditi s institucijama države. Kroz ovaj period bilo je potrebno podići svijest i izraditi brojne kapacitete s Vladom RH, brojni zakoni su trebali biti doneseni, kao što je zakon koji regulira oblast lobiranja, prihvaćanje konvencija protiv korupcije i deklaracija koje se odnose na multinacionalne kompanije. Istovremeno smo radili i sa znanstvenom zajednicom i studentima jer nam je važno da oni već sada nauče standarde OECD-a, jer će ih u budućnosti primjenjivati“, rekao je Bosshammer.

Istakao je i da suradnici OECD-a nastavljaju rad s Hrvatskom i u ovim zadnjim koracima, koji bi je i zvanično trebali dovesti do prijema.

„Važan je nadzor i primjena, implementacija zakona, koju ćemo pratiti i nakon prijema Hrvatske u OECD. Monitoring je uvijek prisutan i zato nije važno samo donijeti zakone“, rekao je Hendrik

Matej Bule, glavni savjetnik ministra financija Republike Hrvatske

Bosshammer, voditelj projekata u Odjelu za jugoistočnu Europu Direktorata za globalne odnose i suradnju OECD-a.

Klaus Moosmayer, član Nadzornog odbora Deutsche banke i supredsjedatelj Globalnog vijeća za budućnost dobrog upravljanja Svjetskog gospodarskog foruma, rekao je kako rizici postaju sve složeniji i međusobno povezani te da upravljanje krizama i kontinuitet poslovanja postaju ključni dijelovi agende i zadataka usklađenosti – kako u tvrtkama tako i u državama. Svaka se država za usklađenost mora posebno pripremiti, kako je rekao, jer svaka država ima svoje specifičnosti, navike i svoju kulturu.

“Moramo objediniti korporativno upravljanje, upravljanje rizicima, kontrolu i usklađenost u integrirani sustav osiguranja kako bismo naše tvrtke učinili otpornijima u ovo vrijeme promjena. I ne smijemo zaboraviti jednu stvar dok se bavimo temama ‘u trenutku’. O nama će se suditi s odmakom, za nekoliko godina, prema tome kako smo upravljali situacijom i jesmo li kao organizacije zadržali ili izgubili svoju svrhu i vrijednosni kompas”, rekao je Moosmayer.

Istakao je i kako je u Hrvatskoj vidljiva značajna promjena, posebice kroz suradnju javnog i privatnog sektora jer javni sektor, odnosno ministarstva i cijelo gospodarstvo moraju biti uključeni u proces usklađivanja, kako bi usklađivanje dalo rezultate.

„Ja vjerujem da je jako dobra stvar što u Hrvatskoj vidimo dijalog javnog i privatnog sektora odnosno njihovih funkcija usklađenosti i na ovom inovativnom pristupu zaista čestitam Hrvatskoj“, rekao je Moosmayer.

No, za Financije.hr je naglasio kako će s aspekta pristupanja Hrvatske u OECD ipak biti važnija implementacija zakona i njena svakodnevna primjena u praksi od činjenice samog usvajanja zakona.

Klaus Moosmayer, član Nadzornog odbora Deutsche banke i supredsjedatelj Globalnog vijeća za budućnost dobrog upravljanja Svjetskog gospodarskog foruma

FOTO: RGASPERT

Hendrik Bosshammer, voditelj projekata u Odjelu za jugoistočnu Europu Direktorata za globalne odnose i suradnju OECD-a

FOTO: RGASPERT

„Formalno usvajanje politika i zakona koje se dešava u Hrvatskoj je dobro ali slijedi težak rad da oni postanu i stvarnost“, istakao je Moosmayer.

Usklađenost je strateško opredjeljenje koje nas uči upravljanju rizicima i krizama brojne krize iza nas su pokazale koliko krize mogu biti izazovne za poduzeća i gospodarstvo.

U svom predavanju je istakao kako je dosta česta pojava da je sektor koji se bavi usklađivanjem dio pravne službe kompanije, no smatra da to mora biti zaseban odjel, koji ima svoj autoritet i pravila.

„Prije kriza, u tvrtkama se prave strategije i korporativne odluke. Često je do sada bio slučaj da odjeli, koji su zaduženi za usklađenost, nemaju jednak glas u tom procesu kao neki drugi odjeli. Upravo zato se dešavalo, da tijekom kriznih situacija, odgovor ne bude adekvatan. I tek tada zapravo tvrtke shvate koliki je značaj usklađivanja. Usklađenost bi trebala sudjelovati i u samim procjenama rizika“, rekao je Moosmayer u svom predavanju.

Uprava je ta, istaknuo je, koja mora sudjelovati u usklađivanju i shvatiti važnost etike i u donošenju tih odluka, jer nam etički principi pomažu da donesemo jasnije odluke.

„Nerealni ciljevi kao i nerealni troškovi dovode do skandala i brojnih kriza. Kriza u tvrtki je super iscrpljujuća ali je ona najčešće katalizator za brojne promjene i veoma često rezultira inovativnim rješenjima. Ipak treba znati da se ništa ne može riješiti za tri dana. Kriza je rezultat kumuliranih problema. I treba vremena da se riješi“, rekao je Klaus Moosmayer, član Nadzornog odbora Deutsche banke i supredsjedatelj Globalnog vijeća za budućnost dobrog upravljanja Svjetskog gospodarskog foruma.

Novi izazovi pred tvrtkama su, kako je istaknuto na Compliance konferenciji 2025., jesu i svi oni koje nosi umjetna inteligencija i nove tehnologije. Kroz narednih pet godina one će otvoriti neka nova pitanja s kojim će se tvrtke ali i cijela gospodarstva morati suočiti te je potrebno napraviti otklon od samog definiranja regulativa ka praktičnom vođenju tvrtki kroz krizne situacije uz pomoć funkcije usklađivanja, istaknuto je na konferenciji.

The Best In Compliance

Na dodjeli nagrada The Best in Compliance koja je održana u sklopu Compliance konferencije: Usklađenost u doba promjena, Fina je dobila nagradu za najbolji antikorupcijski program. U izboru su sudjelovale tvrtke iz Hrvatske i okolnih zemalja.

Tvrtka Ericsson Nikola Tesla dobila je nagradu za najbolji program usklađenosti trećih strana. Tvrtka je razvila sustav procjene i nadzora poslovnih partnera koji koristi digitalne alate i automatizaciju s više od 2.000 automatskih provjera godišnje. Program pokazuje, istaknula je Vig, da usklađenost u radu s trećim stranama nije prepreka, već temelj održivog i sigurnog poslovanja.

Tvrtka Bosqar Invest primila je nagradu za zaštitu zviždača te nagradu za razvoj i predanost kulturi etike i usklađenosti. Tvrtka Lukavac Cement iz Bosne i Hercegovine dobila je nagradu za najbolji program usklađenosti, a OTP banka Srbije za najbolji program etičkih edukacija.

Dobitnike nagrada izabrao je neovisni ocjenjivački sud sastavljen od stručnjaka za usklađenost. Compliance konferenciju organizirala je tvrtka Codupo, a pokrovitelj konferencije bilo je Ministarstvo financija RH.

LEJLA BARIĆ

USTANOVA ZA ZDRAVSTVENU
SKRB ZA DJELATNOST
OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE

DR. BAKAR

Predavec Križevački 27 48214 Predavec Križevački

0915105783

zeljko.bakar@kc.t-com.hr

BRAVARSKI I LIMARSKI RADOVI
Gradnja, montaža i popravci krovova
Bojanje i prebojavanje fasada
Montaža čeličnih konstrukcija,
fasada od lima i panela
Čišćenje gradilišta...
www.projektimontaza-kovacec.hr

Podgaj Petrovski 69, 49234 Podgaj Petrovski, +385 (0) 91 273 4030, projekt.montaza.kovacec@gmail.com

9 godina
iskustva

200+
projekata

100+
klijenata

PRIJEVOZNIŠTVO JADRIĆ

obrt za javni cestovni prijevoz, vl. Robert Jadrić

Prijevoznistvo Jadric

Bašćinska cesta 45a, 47000 Karlovac 099/7057-215, prijevoznistvo-jadric@ka.t-com.hr

GeoTim

Josifa Runjanina 75
31400 Đakovo
091/2283-000
mladendj26@gmail.com

HORIZONTALNO BUŠENJE SA NAVOĐENJEM

MAP JURICA

Donje Stative 9, 47271 Donje Stative
091 7289 546, 095 5097 421
juricapavk@gmail.com

SERVIS MOTORNIH VOZILA,
KOSILICA I TRIMENRA
ODRŽAVANJE I SERVIS
ALATA I STROJEVA
USLUGE PRIJEVOZA
ODRŽAVANJE ZELENIH POVRŠINA

DOBROVOLINO
VATROGASNO
DRUŠTVO KOMIŽA

Put Benediktinaca 8, Komiža
+385 21 713 713
dvd.komiza@gmail.com
www.dvd-komiza.hr

G-P VLAŠIĆ

GRADITELJSTVO I USLUGE

**GRADEVINSKI RADOVI
OD TEMELJA DO KROVA**

Lovasići 1
10434 Strmec

098/839-487
gp.vlasic1@gmail.com

Jackovina 31, 10080 Zagreb • 091 2510 761 • ljevargtv@gmail.com • www.ljevar.com

BUŠENJE I REZANJE BETONA, OBNAVLJANJE KRUNA I PILA

**TPK
OROMETAL**

ŠIROKA PALETA TLAČNIH I NETLAČNIH SPREMNIKA

USLUGE

KONTAKT

Milana Prpića 118
49243 Oroslavje
+385 (0)49 201 300
tpk-orometal@kr.ht.hr
www.tpk-orometal.hr

PROIZVODI

PARNI KOTLOVI
TLAČNI SPREMNICI
IZMJENJIVAČI TOPLINE
PLAMENICE

SAČMARENJE
CNC REZANJE LIMOVA
SAVIJANJE LIMOVA
IZRADA PODNICA
TOKARENJE
CNC GLODALICA
TOPLINSKA OBRADA

EDITA MERČEP, PREDSEDNICA SEKCIJE CVJEČARA HRVATSKE OBRTNIČKE KOMORE

POTREBNO BIRATI OBRTNIČKO, JER TAKO ČUVAMO RADNA MJESTA

PRODAJA NEREGISTRIRANIH TRGOVACA PUTEM DRUŠTVENIH MREŽA PREDSTAVLJA NAJVEĆI PROBLEM OSTALIMA KOJI SLIJEDE SVA PRAVILA

Nelojalna konkurencija, zakonska ograničenja koja se odnose na neradne nedjelje, veliki uvoz te mogućnost da cvijeće mogu nabaviti i fizičke osobe u veleprodaji, samo su neki od problema s kojim se susreću cvjećari u Hrvatskoj. Ciljani inspekcijski nadzor neregistrirane djelatnosti koje utječu na poslovanje cvjećara u Hrvatskoj, a koji je proveo Državni inspektorat, bio je usmjeren na društvene mreže, i utvrdio je kako se u 42 posto slučajeva radilo o neregistriranoj trgovini.

U 37 posto slučajeva, kako je rečeno na 3. Forumu cvjećara Hrvatske obrtničke komore (HOK), utvrđeno je kako se ista ovakva prodaja najčešće obavlja putem društvenih mreža. Inspekcija ima ovlast po potrebi provesti probnu kupnju, kako bi dokazala i utvrdila legalnost prodavača no kako bi se smanjila nelojalna konkurencija, potrebno je i da se građani informiraju od koga kupuju odnosno dolazi li cvijeće koje naručujemo online od registrirane trgovine.

U smjeru poticanja podnošenja anonimnih prijava građana i samih obrtnika provodi se projekt „Stop radu na crno“, a na istu temu smo zatražili sastanak u Državnom inspektoratu, kako bismo

projekt proširili i ojačali, naglasio je predsjednik HOK-a, Dalibor Kratochvil.

“Dotaknut ćemo se problema kako se boriti protiv rada na crno i nelegalne prodaje putem društvenih mreža, na koji način osigurati pravedne uvjete poslovanja za registrirane obrtnike, kakva su iskustva s radom inspekcija i njihovim postupanjima te problematika veletrgovine cvijećem i aranžerskim materijalom. To nisu jedini problemi s kojima se bavimo i ovo nije jedino mjesto na kojem tražimo rješenja. Tu je svakako i ograničenje rada nedjeljom te radimo sve što je u našoj moći da u promjeni zakonodavnog okvira dobijemo izuzeća za obiteljske obrte te koristimo svaku priliku da kod zakonodavca lobiramo za takvo rješenje ove situacije koje pogađa najčešće najmanje i najranjivije te svakako vas, naše cvjećare. Postoji razumijevanje za takvu inicijativu i vjerujem da ćemo uspjeti“, istaknuo je Kratochvil na Forumu.

Iako je Vlada RH na sjednici 16. listopada 2025. godine donijela Odluku kojom se 1. studenoga 2025. godine, na blagdan Svih svetih, omogućava rad specijaliziranih prodavaonica i drugih oblika prodaje izvan njih, koji prodaju proizvode koji se tradicionalno kupuju na taj

FOTO: FREEPIK.COM

dan, kao što su cvijeće, cvjetni aranžmani (buketi), vijenci, svijeće i lampaši te povezane prigodne proizvode vezano uz blagdan (spužve, vaze, posude, ukrasi i slično), problemi cvjećara su mnogo opsežniji od radnih i neradnih dana.

Koliko su zapravo promjene zakona ali i inflacija utjecale na rad cvjećarnica u Hrvatskoj, za Financije.hr pojasnila je Edita Merčep, predsjednica Sekcije cvjećara Hrvatske obrtničke komore (HOK).

Za početak, imamo li podatak koliko ima cvjećara u Hrvatskoj i koliko uopće sektor ima djelatnika?

Prema podacima Obrtnog registra Ministarstva gospodarstva, u Republici Hrvatskoj u rujnu 2025. godine u djelatnosti cvjećarstva ima 793 obrta koji djelatnosti cvjećarstva imaju registrirane kao glavnu djelatnost. Napominjemo da obrti mogu registrirati jednu ili više djelatnosti, što znači da se isti obrt može pojaviti u više grupa djelatnosti.

DJELATNOST (NKD 2007.)

01.19 (Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva)	44
46.22 (Trgovina na veliko cvijećem i sadnicama)	11
47.76 (Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, gnojivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijaliziranim prodavaonicama)	244
96.09 (Cvjećarsko-aranžerske usluge)	494
UKUPNO OBRTA	793

Što su glavni izazovi ovog tržišta danas?

Cvjećarska struka u Hrvatskoj posljednjih godina suočava se s nizom izazova koji utječu na poslovanje obrtnika i održivost naše djelatnosti kao što su rast ulaznih troškova, rad na crno i nelegalna prodajom putem društvenih mreža koja posebice pogađa cvjećarsku struku. Jedan od izazova je i toleriranje kupnje cvjećarskih proizvoda na veliko od strane fizičkih osoba, poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava kao i pravnih osoba koji nisu registrirani za poslove cvjećarstva, pod istim uvjetima koje imaju cvjećari kojima je to primarna djelatnost. Također, na poslovanje obrtnika cvjećarske struke utječu izmjene Zakona o trgovini koje najviše pogađaju upravo obrtnike koji posluju na grobljima i svetištima vezanima uz crkve te suvenirnicama, a koji su poslovni i tržišno orijentirani upravo na dane kada građani u najvećoj mjeri posjećuju spomenuta mjesta – na nedjelje i blagdane.

Što je potrebno kako bi netko otvorio cvjećarnu u Hrvatskoj?

Kako je cvjećarski obrt vezani obrt, za obavljanje istoga potrebno je položiti ispit o stručnoj osposobljenosti za zanimanje cvjećar-aranžer. U skladu s čl. 64. Zakona o obrtu (NN 143/13, 127/19, 41/20) ispitu o stručnoj osposobljenosti može pristupiti osoba s najmanje završenom osnovnom školom. Ispit o stručnoj osposobljenosti za zanimanje cvjećar-aranžer polaže se prema Programu ispita o stručnoj osposobljenosti za zanimanje cvjećar-aranžer (NN 34/12): https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_03_34_834.html. Ispit se sastoji od zajedničkog dijela, koji obuhvaća znanja nužna za bavljenje obrtom i poduzetništvom, te posebnog dijela koji se odnosi na svako zanimanje. Posebni dio ispita sastoji se od: praktičnog i stručno-teorijskog dijela. Ispit se prijavljuje i polaže u područnoj obrtničkoj komori u županiji u kojoj je imenovana ispitna komisija. Prilikom prijave po-

trebno je priložiti prijavnicu (dostupna na internetskim stranicama Hrvatske obrtničke komore), dokaz o završenom obrazovanju, rodni list i domovnicu. Popis komora u kojima možete polagati ispit također se može pronaći na web stranici Hrvatske obrtničke komore.

Na Forumu cvjećara istaknut je problem nelojalne konkurencije, posebice na društvenim mrežama. Kako možemo to zaustaviti - ne samo nadzorom, nego svi, kao društvo?

Nelojalna konkurencija jedan je od najvećih problema. Sve češće svjedočimo prodaji putem društvenih mreža od strane neregistriranih prodavača koji posluju bez računa i bez poštivanje svih ostalih propisa. Takva praksa dovodi nas registrirane obrtnike u neravnompravan položaj. To potvrđuje i podatak koji su na nedavno održanom Forumu cvjećara Hrvatske obrtničke komore iznijeli predstavnici Državnog inspektorata gdje su naveli kako je ciljani inspekcijski

FOTO: HOK

Edita Merčep na Forumu cvječara HOK-a

nadzor neregistrirane djelatnosti koji je bio usmjeren na društvene mreže, u 42 posto slučajeva utvrdio neregistriranu trgovinu, a u 37 posto slučajeva ista je utvrđena isključivo putem društvenih mreža, u najvećoj mjeri Facebooka. U tom kontekstu istaknuta je i važnost podnošenja predstavi od same struke i građana. Upravo u tom smjeru već su poduzete određene akcije. Na razini tri područne komore – Ličko-senjske, Istarske i Primorsko-goranske - provodi se projekt „Stop radu na crno“, web stranica koja pruža mogućnost anonimne prijave neregistriranog rada. Na istu temu zatražen je i sastanak u Državnom inspektoratu, kako bismo projekt proširili i ojačali. Hrvatska obrtnička komora kontinuirano apelira da se provode veće kontrole neregistrirane gospodarske djelatnosti posebice na društvenim mrežama. Smatramo da je nužno pojačati nadzor nad takvim oblicima prodaje u suradnji s inspeksijskim službama te educirati potrošače o važnosti kupnje kod legalnih, registriranih subjekata.

Pozivam građane da uvijek biraju obrtničko, jer time ne samo da podržavaju domaće poslovanje i očuvanje radnih mjesta, već i biraju kvalitetu i daju prednost vještini i umijeću izrade u koje su uložene godine truda i rada nas florista koji u svom radu spajaju zanat i umjetnost dizajniranja te cvijećem stvaraju umjetnička djela.

Kako se ova branša nosi s inflacijom i poskupljenjima - kako globalno tako i u Hrvatskoj?

Utjecaj inflacije i poskupljenja značajno se osjeti u našem sektoru. Troškovi nabave cvijeća, repromaterijala i prijevoza značajno su porasli, a na ovu branšu utjecaj imaju i klimatske promjene, odnosno sve češće vremenske nepogo-

FOTO: PIXABAY

DJELATNOST CVJEČARSTVA (NKD 2007.)	stanje na dan 30. 9.						2025./2024.		2025./2020.	
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	brojčani rast	postotni rast	brojčani rast	postotni rast
BROJ OBRTA	758	771	767	776	767	793	26	3,4 %	35	4,6 %

de, što se sve odražava na konačnu cijenu cvjetnih aranžmana. Mi, obrtnici, se trudimo zadržati kvalitetu i pristupačne cijene, ali konkurentno poslovanje postaje sve zahtjevnije. Sekcija cvjećara HOK-a kontinuirano radi na promicanju struke, edukaciji i suradnji s institucijama kako bismo zajednički osigurali fer uvjete poslovanje i očuvali ovaj važan sektor.

Što je s lancima opskrbe? Uvozimo li cvijeće ili ima i domaćih proizvođača koji mogu preživjeti na tržištu?

Što se tiče ponude cvijeća Hrvatska i dalje velikim dijelom uvozi rezano cvijeće i sadnice, najviše iz Nizozemske. Naravno, ima i domaćih proizvođača cvijeća koje floristi rado podržavaju i koriste njihovo cvijeće, ali ono je uglavnom sezonsko dok ostale vrste koje se kod nas uzgajaju nisu dovoljne za asortiman jedne cvjećarnice.

Na Forumu je naglašena i činjenica da svatko može kupiti repromaterijal za cvjećarstvo, što je dodatni problem. Možete li nam objasniti na koji način to može biti bolje regulirano?

Smatramo da je potrebno ograničiti kupnju repromaterijala i cvijeća na veletržnicama samo na one s registriranom djelatnošću. Smatramo štetnim i nepravедnim da fizička osoba pod istim uvjetima (cijene i rabata) može kupiti veće količine repromaterijala (rezanog cvijeća, ukrasa i sl.) kao i registrirani obrtnik ili trgovačko društvo. Takva praksa nije moguća u državama članica EU, primjerice Austriji ili Njemačkoj – upravo iz razloga što je to jedan od najefikasnijih načina suzbijanja tzv. sive ekonomije. Zakonom o trgovini trebalo bi jasnije regulirati pod kojim uvjetima se može obavljati trgovina na veliko i pod kojim uvjetima se može određeni repromaterijal kupovati na veliko, to jeste nužno je zakonski striktno razdvojiti veleprodaju i maloprodaju.

Kako zabrana rada nedjeljom utječe na cvjećare?

Cvjećari su izrazito ovisno o blagdanima, vjerskim svetkovinama, obljetnicama i posebnim prigodama, a mnoge od njih padaju upravo na nedjelju ili blagdane. Tada ljudi tradicionalno kupuju

cvijeće za groblja, darivanja i obiteljska okupljanja. Svakako pozdravljamo odluku Vlade kojom se i ove godine na blagdan Svih svetih dopušta rad određenim prodajnim objektima povezanim s prodajom cvijeća, vijenaca, svijeća i lampiona kako cvjećari ne bili oštećeni na taj dan važan za njihovo poslovanje, ali smatramo da je potrebno sveobuhvatno rješenje i radimo sve što je u našoj moći da u promjeni zakonodavnog okvira dobijemo izuzeća za sve obiteljske obrte.

Je li smanjen broj cvjećara unazad deset godina?

Prema podacima Obrtnog registra Ministarstva gospodarstva obrta koji djelatnosti cvjećarstva imaju registrirane kao glavnu djelatnost u proteklom godinama bilježe rast. U Republici Hrvatskoj u rujnu 2025. godine bilo je 793 obrta koji djelatnosti cvjećarstva imaju registrirane kao glavnu djelatnost. U odnosu na rujan prethodne godine to predstavlja povećanje od 26 obrta odnosno 3,4 posto, a u odnosu na rujan 2020. godine, povećanje od 35 obrta odnosno 4,6 posto.

 LEJLA BARIĆ

FULL-SERVICE AGENCIJA ZA
ORGANIZACIJU DOGAĐANJA

POSLOVNA DOGAĐANJA • RODENDANI
TEMATSKÉ PROSLAVE • VJENČANJA
KRŠTENJA • PROMOCIJE • CATERING

+385 91 1568-376
info@tpconset.hr www.eventsworld.pro
 Events World

VINA BREGOVITE HRVATSKE RUŠE PREDRASUDE – AUTOHTONE SORTE U MODERNOM RUHU

PROBLEMI VINARA OVOG KRAJA I NESREĐENE ZEMLJIŠNE KNJIGE

Najveći godišnji događaj vinara Središnje Bregovite Hrvatske, koja obuhvaća vinogorja Zagorja i Međimurja, Prigorja i Bilogore, Pukoplja, Moslavine te Plešivice ove je godine okupio čak 70 vinara koji su predstavili 400 vina – kako autohtonih sorti, tako i slavnih internacionalnih sorti vinove loze kojima izvrsno odgovara terroir Središnje bregovite Hrvatske. Poseban naglasak stavljen je na pjenušava vina, jer je ova vinska regija prepoznata kao hrvatska kolijevka pjenušaca.

Vina Bregovite Hrvatske ruše i predra- sude starih vremena o kiselim vinima, koja su se u davninama zvala „kiselishi“ i danas nudi moderna, aromatična slatka vina s potpisom.

Takva vina, nudi i vinarija Bodren, iz Huma na Sutli, koja se posebice ponosi takozvanim prediktivnim vinima odno- sno vina koja se kategoriziraju prema stupnju zrelosti grožđa u trenutku ber- be, odnosno prema sadržaju prirodnog šećera u moštu.

Boris Drenški, vlasnik vinarije, uz re- dovni posao vinarstvom se bavi iz lju- bavi i gušta još od 2000.-te godine, te za sebe kaže da je „profesionalni hobista“. U mirovini, u koju ide uskoro, očekuje da se posveti više svojim vinogradima. No, iako je njegov pristup specifičan i možda drugačiji od ostalih, kvaliteta nikad nije upitan – od 2022. godine radi slatka vina a posljednjih pet godina i suha a vina su mu, kako kaže za Finan- cijije.hr, dobitnici i nekoliko europskih i svjetskih priznanja.

„Od 2008. godine, nekoliko godina imali smo trend slatkih vina kako u Hr- vatskoj tako i u svijetu. Najveći vjetar u leđa našem radu su bile dvije zlatne medalje 2008. godine u Londonu na De- canteru, zatim 2009. godine naša su vina

osvojila četiri zлата. 2011. godine s našim smo vinima bili šampion srednje i istoč- ne Europe i bili smo u top 10 na svjetskoj razini“, kaže Drenški.

Nakon toga, promijenila su se pravi- la odnosno organizatori su ocijenili da mali proizvođači ne mogu sudjelovati po istim pravilima kao ranije te njegova vina nisu više uspjela biti dio natjecanja. No i dalje vidi ogroman potencijal Sre- dišnje Bregovite Hrvatske.

„Sve više, ljudi biraju vina Bregovite Hrvatske jer imamo potencijal za sve proizvoditi, možemo imati ta nježna le- pršava pitka vina, pogotovo pjenušce i mirna suha vina. Naš pošipel je dobro izbrendiran, ali i dalje su Istra i Dal- macija možda najpoznatija u EU pa mi je drago da se to polako mijenja“, kaže Drenški.

Upravo važnost marketinga istakla je i Sanja Stručić, predstavica vinarije Stručić iz Ludbrega, iz Varaždinske žu- panije. Ova obiteljska vinarija nudi pje- nušce Landeban, Miss Rose – pjenušac od portugisca, te rajnski rizling kao per- janicu vinarije. Trenutačno predstavlja- ju i chardonnay iz berbe 2023. te crni pinot.

Trendovi se, kako je rekla Stručić za Financije.hr mijenjaju ali prepoznatljivost na tržištu im je olakšala udruga Bre- govita Hrvatska.

„Kad voliš ovaj posao ništa nije teš- ko, svaki problem je za sebe izazov koji svi zajedno kao obitelj prebrodimo. No svakako je važno reći kako se mijenjaju trendovi unazad nekoliko godina i sve je lakše, posebice marketinški. Ovaj sajam nam je od velike pomoći jer vrlo teško se probiti na tržište posebice na more jer su ljudi imali predrasude o našim vini- ma. Od njih su očekivali povišene kise- line, jednoličnosti i takve stvari. Uspjeli

FOTO: L. BARIĆ

Sanja Stručić, vinarija Stručić, Ludbreg

smo se izboriti i pronaći svoj put te uz dobre konzumente i distributere te uz prisutnost na sajmovima, uspjeli smo razuvjeriti kupce i pokazati da i brijegi imaju dobra vina“, kaže Stručić.

Problem nesređenih zemljišnih knjiga odbija investitore

No, osim borbe za brendiranjem pro- blem vinara ovog kraja često može biti i problem nesređenih zemljišnih knjiga koji destimulira potencijalne investi- tore, naglasio je Josip Vrbaneč, vlasnik vinarije 1777 Estate iz Vivodine.

Vidovina je, kako nam je rekao, pozna- ti vinogradarski kraj a tome svjedoči i či- njenica da je podrum u kojem ova obitelj proizvodi svoja vina datira iz 1777. godi- ne. Godišnja proizvodnja ove vinarije je oko 60.000 litara a proizvedu oko 30.000 na godišnjoj razni. Imaju dva hektara vinograda te dodatno otkupljuju lokal- no grožđe iz kraja. Sve rade obiteljski i uz pomoć prijatelja rade chardonnay u dvije varijante – svjež, odležanu u inox tanku, i zreliju, koja je godinu dana pro- vela u barrique bačvi. Predstavili su i sivi pinot, limitiranu verziju slatkog vina u kojem su nastojali grožđe što dulje osta- viti na trsu kako bi se koncentrirao sok i postigla puna aroma. Posebnost njihove ponude čini i Salix Red, kupaža crnih sorti.

„Najveći izazov vina ovog kraja jeste problem zemljišta, ali ne državnog jer ga kod nas nema puno nego nesređenih zemljišnih knjiga. Kod nas se kaže - tko je imao zemlju na Vivodini, taj je i ostao i radio. No, u današnja vremena, bez obzira na zemlju, puno je ljudi otišlo, zemljišta su isparcelizirana na manja, nasljednici su daleko ili su čak nepo- znati i tu imamo veliki problem s tim.

Treba vam kao investitoru pet ili deset godina da sredite zemljišne knjige da bi mogli dalje investirati, što nije dobro. No, osim toga, kvalitetom smo zaista konkurentni, položaj naših vinograda dokazuje da smo dobar vinorodni kraj, posebice omjer šećera i kiselosti s klimatskim promjenama, koji nam u neku ruku pomažu: Zato mislim da je sad naše vrijeme da se naša vina ističu na tržištu“, rekao je Vrbanek za Financije.hr.

Istog je stava i enolog Saša Lukić, iz vinarija Coner iz Kapele, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, koji je istakao kako vina s brijega zadnjih godina mijenjaju predrasude.

„Mogu reći da su sva vina koja sam imao priliku kušati na Bregovitoj Hrvatskoj, su jako moderna, aromatična vina, sa sasvim pristojnim tijelima, jer se već brišu pomalo granice između zona pogotovo tko ima bolji položaj vinograda. Moramo znati da je najkritičnije vrijeme u vinogradu zadnjih mjesec dana, to daje pečat. Ako je sve dobro do tada odrađeno, ako je sve pod kontrolom, u tih zadnjih mjesec dana ili se može iskočiti s dobrom aromom ili se može otići korak nazad. Ja volim osobno laganija vina i mislim da to ljudi očekuju od ove naše zone, da vina budu lakša aromatičnija, svježija i da se u njima može uživati malo više“, kaže Lukić.

Ova vinarija proizvodi pet do sedam vagona vina desetak različitih sorti na osam hektara. Ovogodišnja je berba bila, kaže izazovna, te očekuje laganija vina iz ove godine.

„Prvi dio berbe sušan, dosta je bilo problema poslije s vlagom, loza se „borila“ u sedmom mjesecu i onda kreću

Mlada vina Mladog Međimurja

kiše kad ih najmanje trebamo. Vina će tako biti laganija, svježija nego ranijih godina, jer nam je ova godina nam je pokazala kakva su vina u stvari bila prije dvadesetak godina“, kaže enolog vinarije Coner.

Mlada vina mladih vinara

A baš takva, ovogodišnja vina odnosno mlada vina, koja su spremna za tržište, ponudilo je društvo vinogradara i vinara Međimurja „Hortus Croatiae“, iz Štrigove. U ovom društvu, osim mladih vina ponose se i mladim vinogradarima, koji su u posljednjih nekoliko godina preuzeli obiteljske vinograde i pokrenuli projekt – Mlado Međimurje.

„Ovaj projekt radimo od 2016. godine i pokrenula ga je mlađa generacija

naših vinara koji su preuzeli vinarije od obitelji i praktički su vinari druge i treće generacije. Oni su pokrenuli taj projekt sa željom da se predstave s mladim vinima. Mi se trudimo pokazati svima da međimurska i zagorska vina više nisu ona vina koja su imala onaj veliki udio kiselina, nekad su ih nazivali „kiselishi“. U prilog našem projektu Mlado Međimurje nam ide i to što smo blizu Slovenije i Austrije, a kod njih je projekt mladih vina puno jače zastupljen i puno duže traje, tako da je dobro prihvaćen naš projekt. Uz to mi se trudimo i što više se približiti i kupcima i široj javnosti ne samo projekt Mlado Međimurje nego predstaviti sva naša vina, posebice našu autohtonu sortu pušipel kroz interpretacijski centar koji smo otvorili u samom srcu Štrigove – Centar pušipela“, kaže Marina Srša, direktorica društva vinogradara i vinara Međimurja „Hortus Croatiae“.

Njihova vina izazivaju puno interesa, a i u sam Centar, kako kaže, dolazi puno grupa koje žele nešto naučiti.

„Posjetitelji dolaze u Centar ali i kod samih vinara. Naši članovi su na skoro svim sajmovima koji se događaju i u Hrvatskoj i u Sloveniji, Srbiji, dakle cijeloj regiji, tako da je sada već svima poznato da Međimurje i Zagorje imaju vrhunska vina. Puno naših članova živi isključivo od vinogradarstva i cijele obitelji su uključene u ovaj posao“, kaže Srša.

LEJLA BARIĆ

4. BregFest, Zagreb

FOTO: L. BARIĆ

ZA OVAJ POSAO TREBA EMPATIJA

SVI SVETI, DAN U KOJEM SE ČISTE I ODRŽAVAJU GROBOVI, ŠTO AKO SAMI TO NE MOŽETE?

BLAGDAN SVIH SVETIH, KOJI SE U HRVATSKOJ OBILJEŽAVA 1. STUDENOGA, JEDAN JE OD NAJDUBLJE UKORIJENJENIH I NAJPOŠTOVANIJIH DANA U HRVATSKOJ TRADICIJI. TAJ DAN IMA I VJERSKO I DRUŠTVENO ZNAČENJE, JER POVEZUJE VJERU U VJEČNI ŽIVOT S OBITELJSKIM SJEĆANJEM I POŠTOVANJEM PREMA PREMINULIMA. PREMA KATOLIČKOJ TRADICIJI, SVI SVETI POSVEĆENI SU SVIM SVETIMA, POZNATIMA I NEPOZNATIMA, KOJI SU SVOJIM ŽIVOTOM SVJEDOČILI VJERU I DOBRO. NO, U HRVATSKOJ SE PRAKSI TAJ DAN SPONTANO POVEZUJE I S DUŠNIM DANOM (2. STUDENOGA), PA VJERNICI TADA POSJEĆUJU GROBLJA, UREĐUJU GROBOVE, PALE SVIJEĆE I POLAŽU CVIJEĆE U ZNAK SJEĆANJA I ZAHVALNOSTI.

U današnjem vremenu, kad se svakodnevnica ubrzava i udaljuje od tradicije, Svi sveti ostaju trenutak tišine i sabranosti. Podsjećaju nas na prolaznost života, ali i na trajnost ljubavi koja nadživljava smrt. Taj dan povezuje generacije i učvršćuje svijest o korijenima, o onima koji su prije nas živjeli, radili i stvarali temelje na kojima danas stojimo. U gotovo svakom hrvatskom mjestu, od ranog jutra toga dana vlada posebna tišina i dostojanstvo. Groblja postaju mjesta susreta obitelji i prijatelja. Svi oni prilikom susreta razgovaraju i dijele uspomene. Paljenje svijeće nije

samo simbol svjetla za preminule, nego i znak vjere, nade i vječne ljubavi. Za mnoge Svi sveti imaju i društveno značenje: to je dan zajedništva, pomirenja i poštovanja prošlosti. I oni koji možda nisu vjerski aktivni, često poštuju običaj odlaska na groblje, jer taj običaj izražava univerzalne ljudske vrijednosti zahvalnost, sjećanje i dostojanstvo. U suvremenom hrvatskom društvu sve je više ljudi koji, zbog udaljenosti, starosti ili načina života, ne mogu redovito brinuti o grobovima svojih bližnjih. Iz te potrebe razvila se djelatnost održavanja privatnih grobova, koja povezuje praktičnu

uslugu i duboku emocionalnu vrijednost. Ova vrsta posla postaje sve važnija, jer omogućuje da grobna mjesta ostanu dostojanstveno uređena i očuvana, čak i kada obitelj ne može osobno brinuti o njima.

Održavanje grobova kao djelatnost?

U svijetu se danas nude različite vrste usluga održavanja grobova. Najčešće su to jednokratna čišćenja, redoviti mjesečni ili sezonski paketi, te posebne usluge poput pranja i impregnacije kamena, sadnje cvijeća ili uređenja okoliša oko grobnice. Neke tvrtke nude i fotografije "prije i poslije" kako bi korisnik imao uvid u obavljeni posao, što povećava povjerenje i transparentnost. Cijene se razlikuju ovisno o opsegu posla, ali gotovo svaka usluga uključuje osnovno čišćenje, uklanjanje uvelog cvijeća i paljenje svijeće. Sve češće se nude i trajni ugovori o održavanju, koji korisnicima osiguravaju redovitu brigu o grobu tijekom cijele godine. Razvoj ove djelatnosti povezan je s promjenama u načinu života i demografskim kretanjima. Ljudi sve češće žive u gradovima ili u inozemstvu, a starije stanovništvo nema mogućnosti za redovite posjete grobljima. Uz to, Svi sveti i Dušni dan i dalje imaju snažno mjesto u hrvatskoj kulturi, pa mnogi žele da grobovi njihovih najmilijih tada budu uređeni. Upravo zato usluge održavanja grobova spajaju praktičnost s emocionalnom i kulturnom potrebom, one su oblik čuvanja sjećanja i poštovanja prema prošlosti.

FOTO: PRIVATNA ARHIVA

Elizabeta Greca,
poduzetnica koja se
bavi čišćenjem grobova

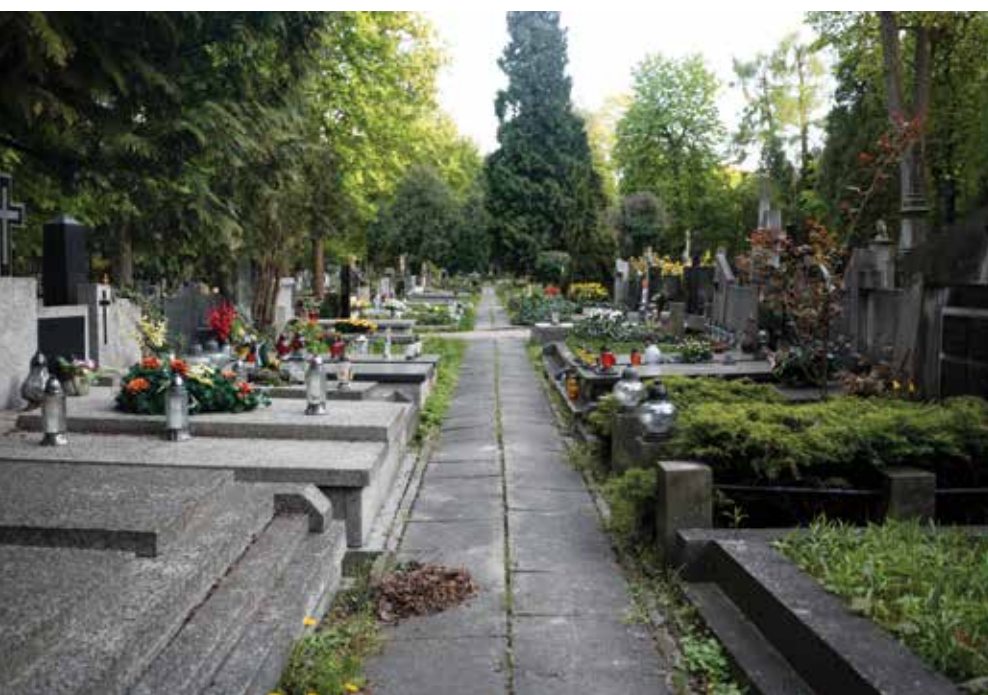

FOTO: FREEPIK

Tko održava grobove u Hrvatskoj?

U Hrvatskoj ponuda usluga za održavanje privatnih grobova polako se profesionalizira, više nije riječ samo o povremenom odlasku i čišćenju, nego o kompletnim servisima koji korisniku omogućuju da bez velikog osobnog angažmana osigura urednost i dostojanstven izgled grobnoga mjesta njegovih najmilijih. Pravilna usluga može imati puno više od pukog čišćenja, ona je izraz sjećanja, poštovanja i brige. Naravno, korisnik mora biti svjestan svojih obaveza i što upravitelj groblja (ili komunalna tvrtka) pokriva, a što ne, kako bi odabrao uslugu koja odgovara njegovim potrebama i proračunu. Jedan od obrta koji nudi takve usluge je i „Čuvar sjećanja“, koji će za one koji nisu u mogućnosti jer žive u drugoj državi ili su nemoćni očistiti grob, donijeti svježe cvijeće i zapaliti svijeću u znak sjećanja na voljenu osobu. Obrt „Čuvar sjećanja“ je pokrenula naša sugovornica Elizabeta Greca, rođena Makedonka, koja gotovo tri desetljeća živi u Hrvatskoj, znala je koliko je to važno ljudima jer se i sama našla u situaciji da nije mogla redovno posjećivati majčin grob u Makedoniji.

Koja su bila početna ulaganja u vašu tvrtku „Čuvar sjećanja“?

Obrt „Čuvar sjećanja“ u sklopu svoje tvrtke „Greca centar“ sam osnovala 2012. godine. Inicijalna ulaganja su mala, praktički nikakva, troškovi nisu fiksni, a tvrtka iz godine u godinu raste. Dobila sam poticaje za samozapošljavanje, 20-ak tisuća kuna, 2012., a sve ostalo je financirano iz rada i dobiti. Mnogi zapušteni grobovi koje sam imala prilike vidjeti govore mi da neki ljudi nisu uspjeli pronaći rješenje. Udaljenost, starost, bolest, mnogo je objektivnih razloga za zapuštenost koja je uistinu tužan prizor. Stoga sam, poučena vlastitom boli, poželjela pomoći svima koji su doživjeli gubitak, a nisu u prilici brinuti se o grobu voljene osobe i sačuvati sjećanje na nju. Zašto ne bi, uz moju brigu i trud, zapušteni grobovi postali dostojanstvena počivališta!

Koje usluge točno nudi Vaša tvrtka?

Čuvar sjećanja s puno predanosti i brižnosti uređuje i održava grobove diljem Hrvatske onda kad obitelj i prijatelji preminulih nisu u mogućnosti. Očistiti i

urediti grob, ukasiti ga cvijećem, zapaliti svijeću tijekom godine ili u posebnim prilikama, učinit ćemo sve što je potrebno kako bi korisnici imali osjećaj da su to učinili sami. Osmislili smo raznolike pakete naših usluga u nadi da će odgovarati većini zahtjeva, a kako bi bili sigurni u kvalitetu usluge po obavljenom poslu korisnicima naših usluga šaljemo izvještaj s fotografijama. Trenutačno nudim pet vrsta paketa, koji podrazumijevaju usluge (čišćenje, uređivanje te postavljanje cvijeća i svijeća), a razlikuju se po izgledu i veličini cvijeća i svijeća. Za sve pakete moguće je odabrati redovitost izvršavanja usluge mjesečno (12 puta godišnje), kvartalno (četiri puta), jednokratno te u posebnim prilikama (godišnjica i/ili rođendan). U ponudi imamo i dodatne usluge kao što je, primjerice, skidanje mahovine s grobnih ploča od kulira i srebrenje ili zlaćenje slova. Ovisno o paketu i usluzi, cijene se kreću od 59 eura.

Kako nalazite suradnike koji pokrivaju područja cijele Hrvatske i koliko ih imate?

Stvorila sam mrežu odabranih osoba koje su ugovorno vezane za Čuvar sjećanja i svoj posao obavljaju prema njenim načelima: profesionalno, nepristrano, kvalitetno i sa srcem. Kada mi treba još suradnika raspisem natječaj za suradnike i do sada se već javilo 800 ljudi. Zaposlenih nema, ali imam 10-ak vanjskih suradnika, koji se angažiraju po potrebi. Netko bi rekao da su to ljudi kojima samo treba novac, međutim to su ljudi koji znaju što znači izgubiti nekoga i zato pomažu drugima.

„Čuvar sjećanja“ nije samo obrt nego i franšiza, možete li nam reći više o tome?

Na sajmu franšiza Next Gen 2016, u Texasu „Čuvar sjećanja“ je bio izabran među 20 najboljih projekata u svijetu, koncept je oduševio mnoge. Ja sam tamo dobila viziju kako je ova usluga potrebna svakom živućem čovjeku i kako uz male modifikacije i prilagodbe svakoj tradiciji ova usluga to može postati. Ideja o održavanju grobova, koja je na početku bila moja osobna utjeha nakon gubitka majke pa nakon toga ideja koja je bila potrebna, prihvaćena i zbog koje je sam dobila nagradu za Mikropoduzetnicu godine 2015/2016. , sada je ona veća od mene

same i na meni je da učinim da ova usluga bude dostupna svakom živućem čovjeku koji osjeća potrebu naravno. Franšiziranje je sjajan model da bi čim prije ova usluga bila dostupna i izvan Hrvatske.

Tko može biti primatelj franšize Čuvar sjećanja?

Primatelj franšize može biti isključivo osoba koja ima visoku i izraženu poslovnu etiku. U poslu zarada je krajnji smisao, ali ne smije biti jedini motiv. Osoba mora imati visoku empatiju i razumijevanje za ljude s izraženim vještinama u komuniciranju. Mora biti predana poslu i prilagodljiva, organizirana i spremna za rad. Mora imati ispravan stav prema svim nacionalnostima i religijama pogotovo onima koji su prisutni u zemlji u kojoj živi. Mora biti dosljedna i spremna i sve usluge za početak izvršiti sam/a kako bi u budućnosti kada delegira zadatak ostalim suradnicima znala što točno može tražiti od njih. Ne projiciramo kukanje i žaljenje, naravno ako nas neka priča dirne i pustimo suzu, pustimo suzu i ne sramimo se toga. Ne potičemo žaljenje, već zahvalnost spram svih osoba kojih više nažalost nema i s pijetetom se odnosimo prema njima.

I za kraj, koji ste najstariji grob uredili?

Najstariji grob koji smo uredili je iz 1826. godine u Zagrebačkoj županiji. Jedna institucija je svom utemeljitelju htjela odati počast i onda su nas angažirali da odradimo čišćenje i uređenje grobnog mjesta.

Zaključak

Djelatnost održavanja privatnih grobova u Hrvatskoj ima sve više značenja, ne samo kao praktična usluga, nego i kao izraz poštovanja prema tradiciji i uspomeni na preminule. Iako to nije posao koji donosi brzu zaradu, pokazuje se kao stabilna i dugoročno isplativa djelatnost, osobito u urbanim sredinama i među ljudima koji žive daleko od rodnog mjesta. Potražnja za takvim uslugama raste, a s njom i potreba za pouzdanim i savjesnim izvođačima. Održavanje grobova stoga spaja ekonomsku isplativost s društvenom i moralnom vrijednošću, jer omogućuje očuvanje dostojanstva, kulture sjećanja i brige za prošlost koja povezuje generacije.

 SUZANA VEZILIĆ

- TISAK (katalozi, fascikli, posjetnice)
- OSLIKAVANJE VOZILA
- OSLIKAVANJE IZLOGA
- PROMO MATERIJALI
- DIZAJN I GRAF. PRIPREMA
- TISAK NA TEKSTIL
- GRAVIRANJE
- CJENICI

www.teamb.hr

TEAM

E-mail: teamb@teamb.hr

TEAM BALJA d.o.o., 10290 Zaprešić
Pavla Lončara 27A, Tel. 01/ 3310 445

• NALJEPNICE svih vrsta

• NATPISNE PLOČE

JamesHardie®

Vaš partner za ventilirane fasade

MASCULINUS

Slavonska avenija 17, Zagreb

Tel. 098 277 154

E-mail: mihael@masculinus.hr

intelekt

USTANOVA ZA SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE,
OSPOSOBLJAVANJE, USAVRŠAVANJE I OSTALO
OBRAZOVANJE ODRASLIH

Korzo 2A/1 51000 Rijeka

091/2330-857 051/330-857

intelekt@intelekt-rijeka.hr www.intelekt-rijeka.hr

Goljak 17b, 47201 Draganic, 092/ 300 14 99, 095/ 904 25 84, 047/ 421 093, durasevic.zeljko@gmail.com

**RABLJENI MOTORI
REPARACIJA MOTORA**

 MAF AUTO

L&D ČUČEK
d.o.o.

KROVOPOKRIVAČKI RADOVI

Lupinjak 74/3, 49231 Lupinjak
099 200 5044
cucek.kruno@gmail.com

Remes

Prodaja začina za mesnu industriju

Zinke Kunc 52, 42000 Varazdin

091/26 18 744

remes@vz.htnet.hr

VLASNICI VOLVA I MG SU NOVA LICA NA NAŠIM CESTAMA

TEHNOLOŠKI DIVOVI S DALEKOG ISTOKA ŽELE DOMINIRATI HRVATSKIM TRŽIŠTEM

NEKADA POZNATA GAMA EUROPSKIH I AZIJSKIH MARKI NA HRVATSKIM ULICAMA SADA SE STALNO ISPREPLIĆE S OZNAKAMA S DALEKOG ISTOKA, DOK AUTOMOBILI U KINESKOM VLASNIŠTVU ILI PROIZVEDENI U KINI RADE STRATEŠKI ULAZAK NA TRŽIŠTE. OVAJ PRILJEV PREDSTAVLJA VIŠE OD SAMO NOVOG SKUPA POTROŠAČKIH IZBORA; TO JE VIŠESTRUKI FENOMEN POTAKNUT GLOBALNIM EKONOMSKIM PROMJENAMA, STRATEŠKIM ŠIRENJEM KINESKIH KONGLOMERATA NA EUROPSKO TRŽIŠTE I PROMJENJIVIM POLOŽAJEM HRVATSKE UNUTAR REGULATORNE I KOMERCIJALNE SFERE EUROPSKE UNIJE.

Od ambicioznih, tehnološki naprednih električnih vozila BYD-a do Volva europskog dizajna, ali u kineskom vlasništvu, lice osobnog prijevoza u Hrvatskoj se mijenja, signalizirajući novo poglavlje u globalnoj automobilske industriji koje se dijelom piše na cestama od Zagreba do Dubrovnika.

Prodor kineske automobilske industrije u Europu dobro je orkestriran manevar, a Hrvatska predstavlja najnovije strateško uporište. Ovo nije nasumični izvozni pohod, već proračunato širenje na rastuće tržište unutar ekonomske sfere EU. Značaj ovog kretanja naglašavaju konkretni podaci; diljem Europe, kineske automobilske marke postigle su rekordnih 5,5% tržišnog udjela u kolovozu 2025., s nevjerovatnih 121% u odnosu na prethodnu godinu, čak nadmašujući prodaju etabliranih europskih divova poput Renaulta i Audija u tom određenom mjesecu. Ovaj brzi rast potaknut je konkurentnom ponudom koja sve više odjekuje kod europskih potrošača, uspješno rješavajući prethodne probleme percepcije i svijesti. Hrvatska, sa svojim pozitivnim trendom u razvoju električnih i plug-in hibridnih vozila i vladinim poticajima za kupnju komercijalnih električnih vozila, predstavlja posebno atraktivnu priliku za kineske proizvođače automobila, koji žele dominirati električnom budućnošću.

Predvodi BYD, globalni div u sektoru vozila na novu energiju koji je kristalno jasno dao do znanja svoje ambicije prema Hrvatskoj. Tvrtka, osnovana 1994. i postala prvi proizvođač automobila na svijetu koji je proizveo 10 milijuna električnih i hibridnih vozila, službeno je ušla na hrvatsko tržište u travnju 2025. S globalnim prodajnim ciljem od

5,5 milijuna vozila godišnje i misijom da održivu tehnologiju učini dostupnom, svako novo europsko tržište ključno je za njihovu strategiju. Stella Li, izvršna potpredsjednica BYD-a, naglasila je da uspostavljanje prisutnosti u Hrvatskoj predstavlja ključnu prekretnicu u širenju tvrtke. Za hrvatske potrošače, ulazak BYD-a znači trenutnu dostupnost četiri različita modela: potpuno električnog BYD Seala, BYD Seal U EV-a i BYD Sealiona 7 (rebrandiranog Sealiona 07 EV-a), uz plug-in hibridni BYD Seal U DM-i. Distribuciju obavlja partnerstvo između Auto Hrvatske i Harmony New Energy Auto Servicea Zagreb, u početku fokusirajući se na dva prodajna mjesta i servisni centar u glavnom gradu Zagrebu.

Neposredno nakon BYD-ove objave stigla je vijest od Xpenga, još jednog kineskog stručnjaka za električna vozila, koji je najavio ulazak na pet novih europskih tržišta, uključujući Hrvatsku, u jesen 2025. Ovaj potez ključni je dio šire europske strategije Xpenga, koja je započela s Norveškom 2021. godine i od tada je njegova prodajna i servisna mreža porasla na više od 46 zemalja. Za razliku od BYD-a, Xpeng koristi model partnerstva za svoju distribuciju. Za tržišta Mađarske, Slovenije i Hrvatske, zajedničko ulaganje AutoWallis Grupe i Salvador Caetano Grupe upravljat će poslovanjem. Nadalje, u strateškom majstorskom potezu koji naglašava dugoročnu prirodu europskih ambicija ovih tvrtki, Xpeng je najavio proizvodno partnerstvo s Magninom tvornicom u Grazu u Austriji. Ova suradnja omogućit će lokalnu proizvodnju Xpengovih modela G6 i G9, koja bi trebala započeti u trećem tromjesečju, što će tvrtki omogućiti da zaobiđe carine EU-a na kineski uvoz

i uspostavi čvršću europsku prisutnost. Ovaj potez ne samo da osigurava njegov lanac opskrbe, već i jača njegov imidž kao lokalnog europskog proizvođača.

Obrađuje se i premium segment tržišta, što dokazuje dolazak Zeekra, podružnice divovskog konglomerata Geely. U listopadu 2025. Zeekr je najavio lansiranje u Rumunjskoj, Sloveniji, Hrvatskoj i Bugarskoj, što označava odlučan prodor u jugoistočnu Europu. Marka, koja se fokusira na premium električna vozila, nudit će SUV modele Zeekr X i 7X, kao i luksuzni liftback Zeekr 001, s narudžbama koje bi trebale početi prije kraja godine. Za svoju distribuciju i servisiranje, Zeekr je potpisao ugovor s South East Europe Automotive Group (SEEAG), uvoznikom s tri desetljeća iskustva u regiji i postojećim odnosima s drugim Geely markama poput Volva i Lynk & Co. Ova uspostavljena mreža pruža Zeekr-u neposrednu i vjerodostojnu osnovu na kojoj može graditi reputaciju svog brenda, ciljajući veće gradove za svoje početne izložbene salone, uključujući jedan u slovenskom glavnom gradu Ljubljani.

Širi ekonomski kontekst ovog priljeva automobilske industrije ključan je za razumijevanje njegove održivosti. Vrijednost vozila uvezenih iz Kine u Hrvatsku, iako nije najveća kategorija uvoza, predstavlja značajan i rastući trgovinski tok, koji je 2024. godine iznosio 49,33 milijuna dolara. Za svaku tvrtku ili pojedinca koji razmatraju izravan uvoz vozila, proces je reguliran složenom mrežom propisa na razini cijele EU i specifičnih za Hrvatsku. Potpuni vodič za uvoz automobila iz Kine u Hrvatsku opisuje pedantan postupak koji zahtijeva niz dokumenata, uključujući komercijalnu

FOTO: BYD HRVATSKA

BYD Sealion 7

fakturu, potvrdu o podrijetlu, otpremnicu i potvrdu o osiguranju prijevoza, što je obavezno prema hrvatskom zakonu. Financijske implikacije su također značajne, s uvoznim carinama obično oko 10%, a porezom na dodanu vrijednost (PDV) od 25%, oboje izračunato na temelju vrijednosti troškova, osiguranja i prijevoza (CIF) vozila. Proces zahtijeva pažljivu pozornost, od osiguranja da su svi tehnički dokumenti profesionalno prevedeni na hrvatski ili engleski jezik do provjere da vozilo ima potrebno EU odobrenje tipa ili da mu je potrebna hrvatska homologacija.

Ovo brzo širenje nije bez izazova i širih implikacija za hrvatsko gospodarstvo i njegove potrošače. Za hrvatske kupce automobila, glavna korist je dramatično povećanje izbora, posebno u segmentu električnih vozila. Dolazak marki poput BYD-a, Xpenga i Zeekra uvodi naprednu tehnologiju baterija, konkurentne cijene i inovativne značajke koje prije možda nisu bile dostupne u određenim cjenovnim razredima. Ova pojačana konkurencija vjerojatno će vršiti pritisak na snižavanje cijena u cijelosti, što će koristiti potrošačima i ubrzati prihvaćanje električnih vozila. To se slaže s pozitivnim trendovima na tržištu električnih vozila u zemlji i vladinim poticajima, posebno za komercijalne kupce. Štoviše, osnivanje prodajnih mjesta i servisnih centara od strane ovih novih sudionika stvara lokalne mogućnosti zapošljavanja, od prodaje i marketinga do tehničkih i održavajućih uloga, kao što se vidi s BYD-ovim objektima u Zagrebu.

Međutim, situacija također predstavlja značajne izazove, najakutnije za postojeće europske i azijske proizvođače automobila s dugom poviješću na hrvatskom

tržištu. Priljev dobro opremljenih kineskih vozila po konkurentnim cijenama, posebno električnih vozila, prijeti njihovom tržišnom udjelu i prisiljava na brzu preispitivanje njihove ponude proizvoda i strategija određivanja cijena. Uspjeh kineskih marki poput MG-a, BYD-a i Jaecooa u drugim dijelovima Europe, gdje su nadmašili etablirana imena, pokazuje snagu ove nove konkurencije. Nadalje, situaciju nijansiraju činjenice da su neke marke koje se tradicionalno doživljavaju kao europske, zapravo u kineskom vlasništvu. Geely Auto Group, vodeći kineski proizvođač, upravlja s nekoliko marki, uključujući Geely Auto, Lynk & Co i potpuno električni Zeekr. Još značajnije, Geely Holding također posjeduje legendarnu švedsku marku Volvo. Ovo zamagljivanje granica znači da hrvatski potrošač koji kupuje Volvo, marku sinonim za skandinavsku sigurnost i dizajn, zapravo kupuje proizvod od kineske matične tvrtke. Ova složena mreža vlasništva naglašava duboko međusobno povezanu prirodu moderne globalne automobilske industrije.

Gledajući u budućnost kineskih automobila u Hrvatskoj, čine se spremnim za kontinuirani rast i dublju integraciju s tržištem. Predanost koju su pokazali glavni igrači nije kratkoročna; Xpengovo partnerstvo s Maginom za lokalnu europsku proizvodnju jasan je pokazatelj dugoročne, održive strategije usmjerene na to da postane lokalni, a ne uvozni brend. Slično tome, širenje brendova poput Zeekra putem etabliranih regionalnih uvoznika sugerira metodičan pristup izgradnje mreže. Sveobuhvatni trend diljem Europe, gdje kineski brendovi ne samo da rastu, već i pojačavaju svoju prisutnost u segmentu plug-in hi-

brida kako bi nadopunili svoju ponudu BEV-a, sugerira da će se njihovi portfelji proizvoda nastaviti diverzificirati i prilagođavati promjenjivim preferencijama potrošača. Kako se infrastruktura za punjenje poboljšava u Hrvatskoj i ostatku jugoistočne Europe, regiji koja je već poznata po povoljnom omjeru kapaciteta punjenja i registriranih električnih automobila, temeljni uvjeti za prihvaćanje električnih vozila samo će se ojačati, što će dodatno koristiti kineskim proizvođačima automobila koji su se kladili na električnu budućnost.

Zaključno, dolazak i stalno širenje ponude automobila u kineskom vlasništvu i kineske proizvodnje u Hrvatskoj je od dubokog značaja, označavajući prekretnicu u dinamici europskog automobilskeg tržišta. Ovaj pokret, predvođen ambicioznim širenjem BYD-a, Xpenga i Zeekra, više je od pukog proširenja izbora potrošača. To je snažna manifestacija globalne industrijske transformacije, gdje kineski proizvođači automobila, potkrijepljeni tehnološkom snagom i strateškom oštroumnosću, uspješno uspostavljaju trajno uporište u srcu Europe. To postižu izravnim ulaganjima, strateškim lokalnim partnerstvima, a u nekim slučajevima i lokalnom proizvodnjom kako bi prevladali trgovinske barijere. Za Hrvatsku to znači konkurentnije i živahnije automobilske tržište, ubranu elektrifikaciju i nove gospodarske prilike, a sve to predstavlja ozbiljan izazov za tradicionalne proizvođače. Hrvatske ceste postale su nova granica u globalnim automobilske ratovima, poligon za budućnost u kojoj je porijeklo automobila sve složenije, a njegov pogonski sklop nedvosmisleno električni.

 HELENA MARUŠIĆ ČOVIĆ

Specijalistička ordinacija
obiteljske medicine

Tatjana Marinić
dr. med. spec. obit. med.

V. Nazora 21/1
53220 Otočac

053 773 733
tatjana.drmarinic@gmail.com

KAC

obrt za uređenje interijera

SUHA GRADNJA
POSTAVLJANJE KNAUFA

Školska ulica 7 42204 Ledinec
091160 6409 nenadzidar@gmail.com

IVASIM

Industrijska cesta 4 10430 Ivanić-Grad
+385 1 2888 556
info@ivasim.hr www.ivasim.hr

ČIŠĆENJE I ODMAŠČIVANJE
MAZIVA DEZINFICIJENSI
KUĆANSTVO
GRADEVINARSTVO
AUTOKOZMETIKA

KOVAC

D.O.O.

KNJIGOVODSTVENI SERVIS POREZNO SAVJETOVANJE

Zlatka Šulentića 12, 10000 Zagreb

01 464 1104

kovac.doo@email.ht.hr

ROLTEK®

ROLETE

ŽALUZINE HERO

ZIP SCREEN OLIMP

KOMARNICI

GARAŽNA VRATA

Studenčić 9
51266 Selce

051 784 384
098 431 298

info@roltek.hr
www.roltek.hr

LVA PRIJEVOZ

ISKOPI • RUŠENJE • PRIPREMA TERENA
PRIJEVOZ GRAĐEVINSKOG MATERIJALA

Ulica Slavka Vurića 25
Kozinščak
10370 Dugo Selo
01 275 0035, 091 573 3763
lva.prijevoz@gmail.com

PONOVA UPOZORENJA

STRUČNJACI VEĆ OZBILJNO PRIČAJU DA SE HRVATSKOJ SPREMA KRIZA ZA KOJU NIJE SPREMNA

U SVEOBUHVAATNOJ PROCJENI PRIJEDLOGA IZMJENA PRORAČUNA HRVATSKE VLADE ZA 2025. GODINU, POVJERENSTVO ZA FISKALNU POLITIKU OBJAVIO JE SVOJE 33. STAJALIŠTE, DOKUMENT KOJI DONOSI TREZVENU ANALIZU FISKALNE PUTANJE ZEMLJE. IZVJEŠĆE, DATIRANO 10. LISTOPADA 2025., ANALIZIRA IZMJENE DRŽAVNOG PRORAČUNA I FINACIJSKIH PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA, KOJE JE VLADE USVOJILA 3. LISTOPADA. IAKO POVJERENSTVO PRIZNAJE DA SU IZMJENE NUŽAN KORAK ZA KOREKCIJU PROJEKCIJA PRIHODA I RASHODA TE USKLADIVANJE FISKALNE POZICIJE, ISTOVREMENO IZRAŽAVA ZNAČAJNU ZABRINUTOST ZBOG NASTAVKA EKSPANZIVNE I PRO-CIKLIČKE POLITIKE KOJA NAGRIZA FISKALNE REZERVE ZEMLJE.

FOTO: UNSPLASH

Ključni zaključak Povjerenstva jest da su se makroekonomski pokazatelji u 2025. uglavnom odvijali u skladu s projekcijama iz studenog 2024., no fiskalni rezultati su se znatno pogoršali. Novi proračunski plan predviđa blago smanjenje ukupnih rashoda državnog proračuna u odnosu na izvorni plan, uz neznatno povećanje prihoda. Ova tehnička prilagodba ima za cilj zadržati manjak opće države unutar granice od -3,0 posto BDP-a, kako to propisuje Pakt o stabilnosti i rastu EU-a. Međutim, to dolazi po cijenu: kako bi se neutraliziralo povećanje rashoda za plaće u javnom sektoru i socijalne transfere, Vlada planira značajna rezanja drugdje — ponajviše u javnim ulaganjima, klasificiranim kao rashodi za stjecanje nefinancijske imovine.

Dublja analiza brojki otkriva razmjere fiskalnog pogoršanja. Prema novom planu, očekivani manjak konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010 povećan je s 2,4 posto na 2,9 posto BDP-a. Istovremeno, deficit državnog proračuna prema nacionalnoj metodologiji povećan je s 4,0 posto na 4,4 posto BDP-a, a omjer javnog duga u odnosu na BDP sada se predviđa da će porasti s 56,0 posto na 56,9 posto. Posebno zabrinjavajuća i neobjašnjena promjena koju je Povjerenstvo identificirao odnosi se na dramatično pogoršanje salda lokalne samouprave: izvorni plan predviđao je suficit od 0,6 posto BDP-a, dok revidirani plan projicira deficit od 0,4 posto — negativni pomak od cijelog postotnog boda, za koji prijedlog Vlade ne nudi nikakvo objašnjenje.

Ovaj fiskalni trend, naglašava Povjerenstvo, potvrđuje nastavak ekspanzivne i pro-cikličke politike. Takav pristup rezultira većim deficitom u odnosu na prethodnu godinu i izvorni plan za 2025., što dovodi do pogoršanja ključnih fiskalnih pokazatelja i povećanja fiskalnih rizika, uključujući mogućnost još većih deficita u budućnosti. Upozorenje Povjerenstva je jasno: Hrvatska nije iskoristila povoljan period gospodarskog rasta za izgradnju fiskalnih rezervi. Umjesto toga, rashodi i deficit proračuna rasli su paralelno s gospodarskim rastom. Takva politika pojačava ekonomske cikluse i povećava rizik od znatno većih proračunskih manjkova, čime se smanjuje fiskalni prostor za odgovor na buduće usporavanje gospodarstva ili krize. S obzirom na to da se u nadolazećem razdoblju očekuju niže stope rasta

od snažnog razdoblja 2022.–2025., ovaj izostanak sigurnosne mreže predstavlja kritičnu ranjivost.

Povjerenstvo također naglašava potrebu za većom transparentnošću i dostupnošću fiskalnih podataka, osobito u vezi s financijama lokalne samouprave, izvanproračunskih korisnika te kretanjima neto domaće financiranih primarnih rashoda, u skladu s reformiranim fiskalnim pravilima EU-a. Ističe i značajnu razliku od 1,4 posto BDP-a između deficita izračunatog prema nacionalnoj metodologiji i ESA 2010 standardu, pozivajući Ministarstvo financija da identificira i kvantificira stavke koje uzrokuju tu razliku radi boljeg razumijevanja javnosti.

Na makroekonomskom planu, izvješće bilježi sliku relativne stabilnosti, ali i znakove usporavanja. Realni rast BDP-a u prvoj polovici 2025. iznosio je 3,2 posto, što je u skladu s Vladinim projekcijama za cijelu godinu. Pozitivni trendovi na tržištu rada su se nastavili, s rastom zaposlenosti i padom nezaposlenosti otprilike u skladu s očekivanjima, iako je rast plaća bio izraženiji od očekivanog. Inflacija, mjerena potrošačkim cijenama, također je bila nešto viša od prethodnih procjena. Povjerenstvo ističe da je inflacija u Hrvatskoj, koja prema HICP-u iznosi 4,5 posto, znatno izraženija od prosjeka EU-a (2,5 posto), ponajprije zbog snažne domaće potražnje, a ne globalnih čimbenika.

FOTO: FREEPIK

Ipak, dostupni pokazatelji upućuju na usporavanje niza ekonomskih pokazatelja vezanih uz domaću potražnju u usporedbi s prethodnom godinom. To uključuje sporiji rast zaposlenosti, realnih neto plaća, nominalnih mirovina, kao i slabije rezultate u maloprodaji, građevinskoj aktivnosti i vrijednosti fiskaliziranih računa. To se očituje u blagom usporavanju realnog rasta BDP-a s 3,9 posto u prvoj polovici 2024. na 3,2 posto u istom razdoblju 2025. S druge strane, industrijska proizvodnja, izvoz

robe i kreditna aktivnost prema sektoru nefinancijskih poduzeća i kućanstava pokazali su dinamičniji rast.

Analiza korijene trenutne fiskalne pozicije nalazi u prvom proračunskom planu za 2025., usvojenom u studenom 2024., koji je predviđao nastavak ekspanzivne politike započete 2023. Taj plan predviđao je jači rast rashoda od prihoda, što je dovelo do šireg deficita. Nove izmjene proračuna, čest instrument hrvatske fiskalne prakse (u posljednjih pet godina usvojeno je devet

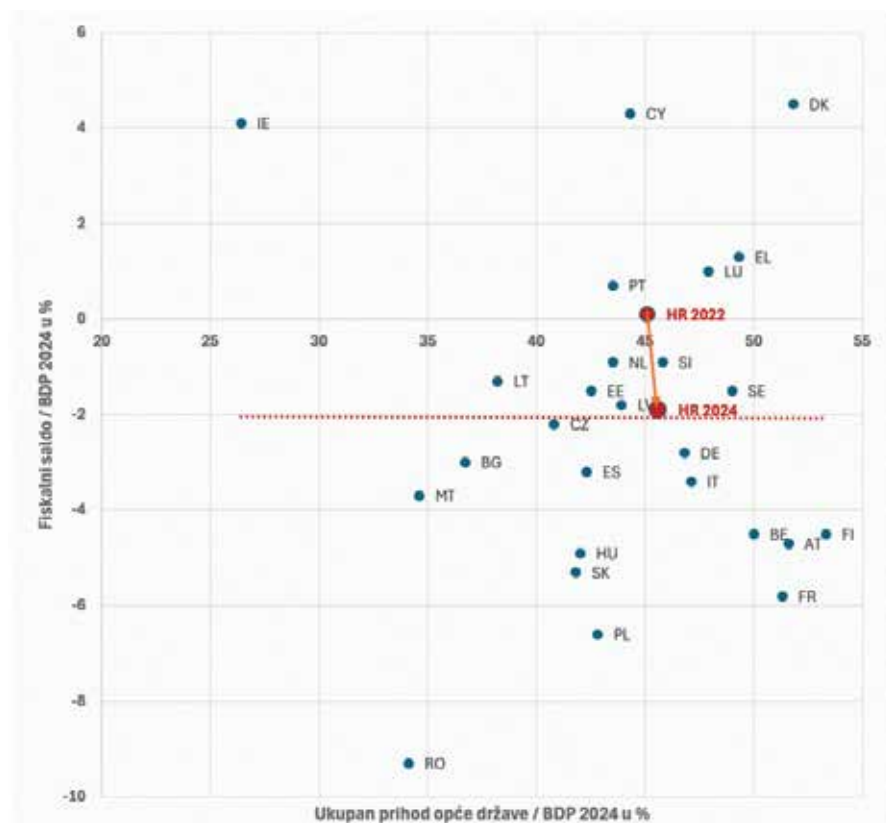

Trg sv. Jurja 9
48 350 Đurđevac
+385 48 672 200
+385 99 2471 217
info@hotel-picok.hr
www.hotel-picok.hr

ANALIZE: PONOVA UPOZORENJA

IZVOR: EUROSTAT, OBRADA ARHIVANALITIKA – EKONOMSKI LAB

izmjena), prikazuju se prvenstveno kao odgovor na administrativne i zakonske promjene, dok su korekcije temeljene na promijenjenim gospodarskim uvjetima sekundarnog značaja.

Struktura tih prilagodbi je indikativna. Na strani rashoda, učinci vladinih intervencija najvidljiviji su u povećanim izdacima za zaposlenike u javnom sektoru, mirovine i druge socijalne transfere, od

kojih je značajan dio posljedica već donesenih zakonskih obveza i mehanizama indeksacije. Kako bi se to nadoknadio, smanjena su sredstva za pomoć, pretežito za kapitalne rashode, i, što je ključno, ulaganja u nefinancijsku imovinu. Na strani prihoda, pozitivni učinci gospodarskog okruženja, ponajviše kroz i dalje povoljne trendove na tržištu rada, rezultirali su višim prihodima od dopri-

nosa, što pokazuje ulogu automatskih stabilizatora i otpornost tržišta rada.

U zaključnim zapažanjima, Povjerenstvo za fiskalnu politiku naglašava da, iako su deficit opće države i omjer javnog duga ispod referentnih vrijednosti EU-a od 3,0 posto i 60 posto BDP-a, postoji hitna potreba za snažnijom konsolidacijom na rashodovnoj strani. Trenutna fiskalna politika značajno je smanjila prostor za manevar u odgovoru na moguće buduće negativne gospodarske šokove. U kontekstu povećane neizvjesnosti, osobito u globalnim geopolitičkim i sigurnosnim okolnostima, očuvanje fiskalnog prostora za prilagodbu ostaje ključno za srednjoročnu održivost javnih financija Hrvatske. Dokument predstavlja oprezno odobravanje nužnog tehničkog uravnoteženja, ali još važnije, i jasno i hitno upozorenje na dugoročne rizike ugrađene u fiskalnu putanju zemlje.

Toni Žgomba iz Povjerenstva za fiskalnu politiku Republike Hrvatske već ranije je upozoravao na izazove dugoročne fiskalne održivosti Republike Hrvatske. Rad pod nazivom „Opasnost fiskalnog rizika za državni proračun Republike Hrvatske zbog oslanjanja na EU sredstva“ istraživao je potencijalne opasnosti skrivene unutar jednog od najvećih benefita članstva u Europskoj uniji – značajnih financijskih transfera iz zajedničkog EU proračuna. Iako su ti fondovi bili ključni za financiranje razvojnih projekata, istraživanje sugerira da sve veća ovi-

snost o njima može stvoriti ozbiljnu fiskalnu ranjivost za nacionalni proračun – rizik koji je trenutačno umjeren, ali pokazuje zabrinjavajući uzlazni trend. O tome je Žgomba pisao još krajem prošle godine, da bi se sada pokazala točnost njegovih predviđanja.

Središnja teza analize je da Hrvatska počinje pokazivati znakove fiskalnog rizika koji proizlazi iz prevelikog oslanjanja na EU fondove. Takvo oslanjanje, tvrdi se u radu, može stvoriti lažan osjećaj fiskalne sigurnosti, omogućujući vladama da odgađaju nužne strukturne reforme i racionalizaciju javne potrošnje, osobito u razdobljima gospodarskih poteškoća. Teorijski okvir fiskalnog rizika prikazan u dokumentu klasificira ovu vrstu opasnosti kao unutarnjeg izvora, kontinuirane naravi, i potencijalno povezanu s drugim ekonomskim šokovima. Ona proizlazi iz političkih odluka vlade – konkretno iz odluke da se znatan vanjski izvor financiranja uključi u planiranje državnih financija – a njezini se učinci akumuliraju postupno tijekom vremena.

Metodologija istraživanja temeljila se na deskriptivnoj statistici kojom se Hrvatska uspoređuje s ostalih 13 novijih članica EU (tzv. EU13), koje su pristupile Uniji u valovima 2004. i 2007. godine. Analiza se suočila s velikim izazovima, prvenstveno zbog nedostatka transparentnih i usporedivih podataka o načinu bilježenja EU fondova u nacionalnim proračunima članica. Primjerice,

Poljska uopće ne uključuje EU fondove izravno u svoj državni proračun, za razliku od Hrvatske. Kako bi zaobišao te izazove, rad koristi podatke o planiranim godišnjim alokacijama iz EU proračuna za svaku državu članicu u razdoblju 2004.–2023., analizirajući njihov udio u ukupnim prihodima i rashodima opće države, kao i u nominalnom BDP-u.

Rezultati pokazuju složenu sliku. Gledano kroz cijelo razdoblje od 2004. do 2023., Hrvatska se nalazi pri dnu ljestvice EU13 država prema prosječnom udjelu EU fondova u ukupnim prihodima, rashodima i BDP-u. Na primjer, prema udjelu EU fondova u ukupnim prihodima, Hrvatska je bila 12. od 13 zemalja s prosjekom od 3,4 posto, što je znatno ispod EU13 prosjeka od 6,9 posto. To sugerira da je hrvatsko oslanjanje na EU fondove povijesno bilo relativno ograničeno. Međutim, znakovita promjena vidljiva je u razdoblju od 2013. (godina pristupanja Hrvatske EU) do 2023. – Hrvatska tada napreduje na 10. mjesto, a udio raste na 5,8 posto ukupnih prihoda, iako je to još uvijek ispod EU13 prosjeka od 7,7 posto. Ovo ukazuje na jasan i ubrzan trend rasta ovisnosti nakon pristupanja.

Posebno vrijedna komponenta analize prati odnos između udjela EU fondova u nacionalnim proračunima i proračunskog deficita (prema ESA 2010) tijekom vremena za sve zemlje EU13. Istraživanje identificira zajednički obrazac: vrhunac udjela EU fondova često se podudara s najvećim proračunskim de-

ficitima, ili ih neposredno slijedi. Nakon toga, kako se udio EU fondova smanjuje, javne financije se popravljaju, a deficiti se smanjuju ili pretvaraju u suficite. Taj obrazac sugerira da EU fondovi djeluju kao ključni fiskalni jastuk tijekom gospodarskih kriza, omogućujući investicijske cikluse koje države same ne bi mogle financirati bez ugrožavanja fiskalne stabilnosti. Hrvatska se savršeno uklapa u ovaj obrazac – najveći deficit u promatranom razdoblju bio je popraćen najvećim udjelom EU fondova, a sljedeće godine bilježe smanjenje tog udjela i poboljšanje fiskalne pozicije, uključujući suficit, prije nego što je ponovno počelo pogoršanje.

Ovaj ciklički odnos, iako potvrđuje kratkoročne koristi EU fondova, istovremeno naglašava dugoročni rizik. U radu se upozorava da taj mehanizam može navesti vlade da izbjegavaju racionalizaciju rashoda tijekom kriza, oslanjajući se na nastavak pristupa EU fondovima kao izvoru fiskalnog prostora. Osim toga, može voditi i do upitnih ulaganja na lokalnoj i nacionalnoj razini. Primjerice, obnavljanje škola u ruralnim područjima koja bilježe negativne demografske trendove može u budućnosti stvoriti probleme održivosti lokalnih proračuna, koji tada postaju sve ovisniji o transferima iz državnog proračuna kako bi pokrili troškove održavanja nedovoljno korištene infrastrukture.

Analiza također razmatra točnost projekcija Ministarstva financija za ras-

VLADO D.O.O.

- POLJOPRIVREDNE LJEKARNE
- UGOVARANJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE
- OTKUP POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA
- SUŠENJE I SKLADIŠTENJE ŽITARICA

Industrijsko-sportska zona bb 40318 Domašinec
+385 (40) 863 863 +385 (40) 863 864 (Fax)
vlado@ck.t-com.hr
www.vlado.hr

hode koji se u cijelosti financiraju iz EU fondova. Utvrđeno je da su početne projekcije često znatno optimistične, no njihova se preciznost poboljšava s vremenom. Srednja pogreška i srednja apsolutna pogreška smanjuju se od početne godine projekcije prema trećoj godini, što upućuje na sve realnije procjene. Početno precjenjivanje pripisuje se složenom i često odgođenom procesu ugovaranja i apsorpcije sredstava, što je osobit izazov za administrativno slabije razvijene članice poput Hrvatske, Bugarske i Rumunjske.

Zaključno, radni dokument tvrdi da je opasnost od fiskalnog rizika za Hrvatsku trenutno na srednjoj razini. Hrvatska još nije dosegla visoku razinu ovisnosti kakva se vidi u nekim baltičkim državama, ali naglo rastući udio EU fondova u proračunu u razdoblju 2020.–2023. predstavlja jasno upozorenje. Ako se ta rastuća ovisnost ne upravlja pažljivo, mogla bi prerasti u ozbiljan fiskalni problem. Fondovi nude prijeko potreban prostor za ulaganja, ali mogu prikriti strukturne slabosti javnih financija.

Rad na kraju poziva na strateški zakret. Hrvatska mora povećati svoju apsorpcijsku sposobnost, optimizirati korištenje EU fondova u transformacijske sektore poput istraživanja, razvoja i inovacija, i istovremeno provoditi rigoroznu fiskalnu konsolidaciju. Cilj mora biti korištenje EU fondova kao pokretača otpornijeg, na znanju utemeljenog gospodarstva, a ne kao stalnog oslonca koji odgađa ključne reforme i povećava ranjivost na moguće smanjenje europske financijske solidarnosti.

Vrijeme za suočavanje s ovim prikrivenim rizikom je sada, poručuje rad, prije nego što umjerena opasnost preraste u ozbiljnu fiskalnu prijetnju.

Kako je Velimir Šonje napisao na svom portalu Arhivanalitika: "Hrvatska ima nesreću u sreći (izvrtno redosljeda nije slučajno) da se fiskalni položaj doima dovoljno dobar u EU usporedbama. Na slici za prošlu godinu (točka HR 2024) bili smo pozicionirani između Njemačke (DE) i Litve (LT), bliže Litvi, tj. znatno iznad država s velikim fiskalnim deficitima koje su se zbog kršenja odredbi o fiskalnim pravilima našle u proceduri prekomjernog proračunskog manjka. Usto, deficit opće države u prošloj godini prema preliminarnoj tra-

vanjskoj objavi iznosio je 2,4% BDP-a, a prema jučer objavljenim podacima ipak je izašao nešto manji, 1,9% BDP-a (donja slika je napravljena prema novom podatku).

Skrivanje u šumi loših podataka za druge države članice glavni je razlog zbog kojega ni tržišta ni rejting agencije Hrvatskoj još ne šalju upozorenja; druge zemlje su prioriteti jer više strše u fiskalnom smislu. No, pitanje je trenutka kada će se upozorenja Hrvatskoj početi događati ako se aktualni trendovi nastave, odnosno, ako plan proračuna za 2026. ne bude dovoljno uvjerljiv i fiskalno konzervativan.

Naime, statistički prikaz podataka za jednu godinu prikriva fiskalnu putanju koja otkriva problem. Ta putanja postaje vidljiva kada na slici usporedimo HR 2022 s HR 2024. Pogoršanje fiskalnog položaja veliko je; dogodilo se u godinama brzog gospodarskog rasta kada se zbog punjenja proračuna iznad očekivanja moglo očekivati očuvanje proračunske ravnoteže (koja je postignuta još u godinama prije pandemije) i/ili osjetna porezna rasterećenja. Ni jedno ni drugo nije se dogodilo. Najbrže su rasli – javni rashodi, daleko iznad inflacije (čak i ako uzmemo u obzir inflaciju 2022.). I udjel javnih prihoda u BDP-u je od 2022. do 2024. povećan za oko 0,5 postotnih bodova BDP-a, no to nije pomoglo da ne dođe do širenja deficita."

Na slici također treba primijetiti da:

Hrvatska uz Sloveniju ima najveći omjer javnih prihoda i BDP-a među zemljama na sličnom stupnju razvitka (uočite da su na slici desno od Hrvatske redom razvijenije zemlje, osim Grčke (EL) koja ima specifičnu fiskalnu povijest u proteklih 15-tak godina koja nikome ne bi trebala biti uzor); vodoravna linija pokazuje da između udjela javnih prihoda u BDP-u i fiskalnog deficita u EU ne postoji statistički signifikantna veza. To znači da veći zahvat javnih prihoda u BDP-u nije povezan s boljim fiskalnim saldima. Na prikazani odnos tj. njegov izostanak djeluju strukturni čimbenici kao što su razina razvoja, politički odnosi i politički ciklusi. Uglavnom, javni rashodi dobrim se dijelom kreću neovisno od prihoda jer imaju svoju unutarnju – strukturnu političku logiku.

U dobrim vremenima tema o fiskalnim deficitima ne privlači preveliku pažnju javnosti i političkih elita koje su uronjene u dnevne političke borbe i hvatanje položaja za ubiranje što većih udjela u rastućim rashodima. Velik dio javnosti gaji i uvjerenje da deficit proračuna ne mogu biti problem jer države imaju gotovo neograničen kapacitet za zaduživanje. Takvi ambijenti pogoduju povijesnim pogreškama u vođenju fiskalne politike koje se akumuliraju i ispravljaju kroz duge vremenske cikluse. Korekcije pogrešaka teške su i dugotrajne jer, čak i kada širi krug ljudi i kreatora politike shvati da se s fiskusom događa nešto nepovoljno, prva reakcija na širenje svijesti o mogućim problemima je kompenzacija narasle fiskalne rupe povećanjem ugriza javnih prihoda. Zbog toga nisam optimist u pogledu mogućih poreznih rasterećenja rada: kolikogod takva rasterećenja bila ekonomski opravdana zbog mogućih pozitivnih učinaka na gospodarski rast i životni standard, ideja o poreznim rasterećenjima pada pod teretom ukupne fiskalne slike koja se kviri. Istu sudbinu ljetos sam prognozirao inače jako zdravim idejama o formiranju fiskalne rezerve u dobrim vremenima. Stručna rasprava koju su o toj temi organizirali Povjerenstvo za fiskalnu politiku i HNB bila je sadržajno vrlo dobra, ali zakašnjela, i zbog toga bez značajnog odjeka u javnosti i među političkim elitama i kreatorima politike.

Tek kada voda dođe do grla (a mi ipak još nismo u takvoj situaciji), stječu se uvjeti za politički razgovor o rashodima. No, to je najčešće prekasno i događa se u već poodmaklim fazama fiskalnih ciklusa. Većina društava reagira tek kada nešto stvarno zaboli (rast kamatnih stopa, pad rejtinga i sl.), a mnogi ni tada, nego to čine tek kada kriza udari svom žestinom (spomenuti slučaj Grčke) iako je tada dvostruko kasno; fiskalni kapacitet za protucikličko djelovanje u krizama koji se spominje u stajalištu Povjerenstva već bude potrošen, pa fiskalne konsolidacije u krizama produbljuju krizu, ali su neizbježne. Prošli tjedan sam pokušao ovu logiku dugih ciklusa fiskalnog kvarenja približiti široj zainteresiranoj javnosti u emisiji Druga strana Željka Karduma na HRT-u.

FISKAL

RAČUNOVODSTVO I FINANCije

Stručno, pouzdano i ažurno
vođenje poslovnih knjiga

Rudera Boškovića 21B 42000 Vraždin
+385 (0) 42 233 077 +385 (0) 98 475 902
info@fiskal-doo.hr www.fiskal-doo.hr

JURIĆ SISTEMI

Brezovička cesta 108 B
10257 Brezovica

091 52 12 199
zeljkojurhw@gmail.com

Prodaja i montaža
staklenih stijena

BRODOTROGIR CRUISE d.o.o.

GRADNJA, ODRŽAVANJE I POPRAVAK BRODOVA
IZRADA ČELIČNIH, ALUMINIJSKIH I POLIMERNIH
KONSTRUKCIJA

Put brodograditelja 16, Trogir
021 883 100
btcruiase@brodotrogir.hr
www.btcruiase.hr

OTVORENA SEZONA LOVA NA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE

Započela je sezona objava poslovnih rezultata kompanija za treći kvartal 2025. godine s najavama za kraj godine i projekcijama za 2026. godinu kao najvažnijeg izvora podataka za vrednovanje dionica na burzama. Tijekom prošlog tjedna ukupno je cca 12 posto svih tvrtki iz S&P 500 indeksa objavilo svoja izvješća i 86 posto njih je iskazalo bolje zarade od prognoza analitičara što je pomoglo poboljšati raspoloženja među investitorima poslije stresa iz prethodnog tjedna.

U takvu atmosferu su se dobro uklopili komentari predsjednika FED-a Jeromea Powella u prošlotjednom govoru, koji su potvrdili očekivanja da će središnja banka (FED) smanjiti svoje referentne kamatne stope na preostala dva sastanka do kraja ove godine. Powell je, tijekom govora u Nacionalnom udruženju za poslovnu ekonomiju, rekao da se stanje zaposlenosti i inflacije "nisu puno promijenili" od sastanka FED-a u rujnu.

Dao je do znanja da bi američko gospodarstvo moglo biti na čvršćoj putanji nego što su neki očekivali, ali je upozorio da bi tržište rada moglo biti znatno slabije od očekivanja, a to je dodatno učvrstilo uvjerenje investitora da će središnja banka ostati na putu ublažavanja troškova zaduživanja na slijedećem sastanku, unatoč tome što je inflacija ostala iznad ciljanih 2 posto. Nekoliko drugih dužnosnika FED-a također su u svojim komentarima podržavali dodatna smanjenja ove godine.

Američke banke spremne su za neviđeno ublažavanje pravila o kapitalu, što bi, prema novim istraživanjima, moglo osloboditi 2,6 bilijuna dolara kreditnog kapaciteta i povećati pritisak na regulatore u drugim državama da slijede taj primjer. Predstojeće ublažavanje američke bankarske regulacije, koje Washington uvelike najavljuje, oslobodit će gotovo 140 milijardi dolara kapitala samo za zajmodavce s Wall Streeta.

Istovremeno su se prinosi 10-godišnjih američkih državnih obveznica tek treći put ove godine zatvorili ispod 4 posto i vraćaju se na najniže razine iz travnja tijekom krize. Većina (88 posto) pada prinosa 10-godišnjih obveznica ove godine

posljedica je nižih realnih kamatnih stopa, a ne smanjenih inflacijskih očekivanja.

Prema novoj analizi S&P Globala, carine predsjednika Donalda Trumpa koštati će globalne tvrtke više od 1,2 bilijuna dolara u 2025. godini, pri čemu će se većina troškova prenijeti na potrošače. S&P Global navodi da je njihova procjena dodatnih troškova za tvrtke vjerojatno konzervativna, a podaci dolaze iz informacija koje im je pružilo oko 15.000 analitičara prodaje u 9.000 tvrtki, koji doprinose njihovim istraživačkim indeksima.

U Europi je inflacija potrošačkih cijena (CPI) u rujnu porasla za 2,2 posto u eurozoni na godišnjoj razini (yoy) u odnosu na 2 posto iz prošlog mjeseca, potvrdili su podaci objavljeni u petak, što Europskoj središnjoj banci ne daje prostora za daljnje ublažavanje monetarne politike. Na mjesečnoj razini, inflacija je prošlog mjeseca porasla za 0,1 posto nakon što je zabilježila sličan rast od 0,1 posto u kolovožu.

Ako se izuzmu stavke poput hrane i goriva, "osnovna" brojka CPI-a porasla je na 2,4 posto u dvanaest mjeseci do rujna, u odnosu na 2,3 posto u prethodnom mjesecu. ECB je spustio kamatne stope na 2 posto već u lipnju i od tada je na čekanju, tvrdeći da je inflacija sada otprilike na ciljanoj razini te da nema hitnosti u daljnjem prilagođavanju stopa.

Kancelar Friedrich Merz pozvao je na osnivanje jedinstvene europske burze, signalizirajući njemačku podršku planovima za ujedinjenje tržišta kapitala u EU. 'Potrebna nam je neka vrsta europske burze kako uspješne tvrtke poput npr. biotehnoloških tvrtki iz Njemačke ne bi morale ići na njujoršku burzu', rekao je Merz u govoru Bundestagu u četvrtak. 'Našim tvrtkama potrebno je dovoljno široko i duboko tržište kapitala kako bi se mogle bolje i, prije svega, brže financirati.'

Ne treba smetnuti s uma kako je Merz bio desetljećima u privatnom sektoru član brojnih korporativnih odbora, uključujući četverogodišnji mandat u američkom upravitelju imovinom BlackRock. Zanimljivo da u istom tonu zbori, ali i radi naš ministar financija Marko Primorac pa možemo reći kako je konačno RH krenula europskim putem u razvoju tržišta kapitala.

Milan Horvat
poduzetnik i
konzultant

EVEREST GRANITI

**UVOZ, IZVOZ I PRODAJA
PRIRODNOG KAMENA**

Gornjostupnička ulica 114
10255 Gornji Stupnik
091 333 0481
everestgraniti@gmail.com
www.everestgraniti.hr

ALU I PVC STOLARIJA

MREŽICE ZA KOMARCE

Grgura Budislavića 115
23 000 Zadar

+385 23 221 903
+385 98 160 4962

info@lipic.hr
www.lipic.hr

Drava International

Stjepana Radića 15, 31000 Osijek
091/203-2011
snjezana.aleric@drava-international.hr

**PROIZVODNJA PROIZVODA OD PLASTIKE,
RECIKLAŽA PET I PE AMBALAŽE**

REKORDNA TURISTIČKA SEZONA U HRVATSKOJ

TURIZAM 2025.: HRVATSKA BILJEŽI RAST DOLAZAKA I NOĆENJA UZ PRODUŽENU SEZONU

S GOTOVO 20 MILIJUNA DOLAZAKA I PREKO 103 MILIJUNA NOĆENJA, JADRANSKA OBALA I KONTINENTALNE ŽUPANIJE PRIVLAČE SVE VIŠE TURISTA, DOK RUJAN POTVRĐUJE TREND SMANJENJA SEZONALNOSTI

Hrvatska je u razdoblju od siječnja do rujna 2025. godine ostvarila značajan napredak u turističkom sektoru, prema najnovijim podacima Hrvatske turističke zajednice (HTZ) koji su objavljeni krajem listopada i temelje se na evidenciji sustava eVisitor, a obuhvaćaju sve vrste smještajnih objekata. Ukupno je zabilježeno 19.747.363 dolazaka turista, što predstavlja porast od 2,29 posto u usporedbi s istim razdobljem 2024. godine kada je brojka iznosila 19.304.467. Što se tiče noćenja, oni su dosegli 103.846.743, odnosno 1,17 posto više nego lanijskih 102.644.494. Ovi rezultati nisu samo brojke na papiru – oni su svjedočanstvo oporavka i rasta jedne od ključnih grana hrvatskog gospodarstva, koja doprinosi više od 20 posto bruto domaćeg proizvoda i zapošljava stotine tisuća ljudi. U kontekstu globalnih izazova poput klimatskih promjena, geopolitičkih tenzija i promjene potrošačkih navika, ovakav napredak je posebno ohrabrujući, jer pokazuje da Hrvatska i dalje ostaje magnetska destinacija za putnike iz cijelog svijeta, privlačeći ih ne samo sunčanim obalama i kristalno čistim morem, već i sve bogatijom ponudom kulturnih, avanturističkih i gastronomskih iskustava.

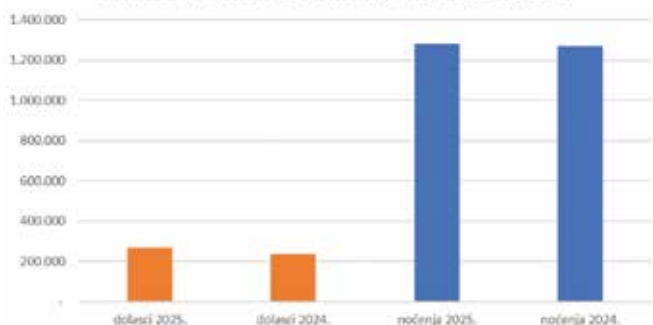
Strani turisti, koji su i dalje glavni nositelji ovog rasta, ostvarili su 17.114.461 dolazak, što je 1,46 posto više nego u 2024. godini s 16.867.973 dolazaka, dok su njihova noćenja iznosila 91.372.854, odnosno 0,90 posto više od prethodnih 90.554.023. Ova skupina čini impresivnih 87,99 posto ukupnih noćenja, naglašavajući koliko je Hrvatska duboko ukorijenjena u međunarodnom turističkom lancu opskrbe. Rast domaćeg turizma, međutim, nije zaostajao – domaći putnici ostvarili su 2.632.902 dolaska, što je čak 8,06 posto više nego lanijskih 2.436.494, a noćenja su porasla za 3,17 posto na 12.473.889 u usporedbi s 12.090.471. Ovaj trend među Hrvatima može se pripisati poboljšanim ekonomskim uvjetima, rastu plaća u nekim sektorima i sve brojnijim promotivnim kampanjama koje potiču domaće putovanje, poput akcija za obiteljski odmor u kontinentalnim županijama ili na manje poznatim jadranskim otocima. U doba kada su cijene putovanja u inozemstvo postale nedostižne za mnoge, Hrvatska se sve više pozicionira kao pristupačna i atraktivna opcija za vlastite građane, što jača socijalnu koheziju i ravnomjerniji razvoj regija.

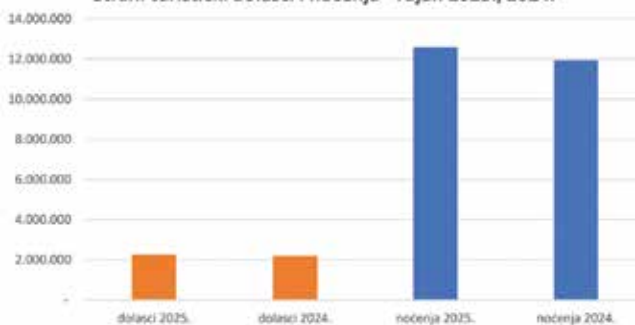
Turisti u Rovinju

Ako pogledamo razbijenu statistiku po zemljama porijekla, jasno je da europska susjedstva i tradicionalna tržišta i dalje dominiraju, ali s zanimljivim varijacijama koje odražavaju šire globalne trendove. Njemačka, vječni lider, ostvarila je 2.949.806 dolazaka i impresivnih 21.153.376 noćenja, što čini 20,37 posto ukupnih noćenja, iako je zabilježen blagi pad od 1,02 posto u dolascima u odnosu na 2024. godinu s 2.980.135 dolazaka. Ovo nije znak slabljenja, već možda premještanja preferencija njemačkih turista prema drugim destinacijama poput Turske ili Grčke zbog nižih cijena, kako ističu analitičari u nedavnim izvješćima. Slovenija slijedi s 1.585.879 dolazaka i 10.552.128 noćenja (10,16 posto), ostvarivši rast od 2,29 posto u dolascima, što je logično s obzirom na blizinu i lake veze. Austrija je blizu s 1.486.221 dolaskom i 7.781.301 noćenjem (7,49

Domaći turistički dolasci i noćenja - rujna 2025./2024.

Strani turistički dolasci i noćenja - rujna 2025./2024.

IZVOR: HTZ (PODACI E-VISITOR-INTEGRIRANO EDE-W)

posto), s indeksom rasta od 1,58 posto, dok Poljska pokazuje impresivan porast od 6,07 posto u dolascima na 1.204.477 i 3,07 posto u noćenjima na 7.165.892. Ovo poljsko tržište, koje je u posljednjih nekoliko godina postalo jednim od najdinamičnijih, privlači se obiteljskim paketima i pristupačnim letovima iz Varšave i Krakova, posebno u Dalmaciju gdje traže mirne plaže i autentičnu mediteransku kuhinju.

Češka je imala stabilne 759.916 dolazaka, ali pad u noćenjima od 3,55 posto na 4.842.668 (4,66 posto ukupno), što može ukazivati na kraće boravke zbog ekonomskih pritisa u središnjoj Europi. Ujedinjena Kraljevina i Italija održavaju ravnotežu – prva s 769.151 dolaskom i 3.776.240 noćenja (3,64 posto), rast od 1,28 posto u dolascima, a druga s 885.220 dolazaka i 3.767.418 noćenja (3,63 posto), s malim porastom. Mađarska i Slovačka pokazuju blage padove, ali regionalna tržišta poput Bosne i Hercegovine bilježe snažan rast od 10,58 posto u dolascima na 601.592 i 7,86 posto u noćenjima na 2.998.928 (2,89 posto), što je rezultat lakog pristupa i porodične veze. Daleka tržišta poput SAD-a rastu sa 9,93 posto više dolazaka na 749.297 i 10,22 posto više noćenja na 2.130.523 (2,05 posto), dok Ukrajina, unatoč teškoćama, postiže 20,20 posto više dolazaka na 325.151. Francuska i Srbija također bilježe pozitivne indekse, ali azijska tržišta poput

Kine i Koreje pokazuju padove – Kina s 3,50 posto manje dolazaka na 180.185, vjerojatno zbog ograničenja putovanja i ekonomskog usporavanja u Kini.

Ove varijacije po tržištima nisu slučajne; one odražavaju širu sliku globalne mobilnosti. Na primjer, rast iz zemalja bivše Jugoslavije i Istočne Europe ukazuje na jačanje regionalnog turizma, dok pad iz Azije podsjeća na potrebu za agresivnijim marketingom u tim regijama. Ministar turizma i sporta Tonči Glavina nedavno je istakao da “ove godine do sada imamo rekordne turističke rezultate, s oko dva posto više dolazaka turista i oko jedan posto više noćenja nego lani”, naglašavajući da je rast prvi put ostvaren u predsezoni, a nastavlja se i u rujnu. Ovo je ključno za smanjenje sezonalnosti, jedan od glavnih izazova hrvatskog turizma, jer produžena sezona znači stabilnije zaposlenje i manje pritiska na infrastrukturu tijekom vrhunca ljeta.

Po županijama, jadranska obala i dalje vlada apsolutno, s 17.571.549 dolazaka (88,98 posto ukupno) i 99.544.601 noćenja (95,86 posto), ali s rastom od 2,35 posto u dolascima i 1,12 posto u noćenjima. Istra je nesporni šampion, s 4.809.366 dolazaka (2,33 posto više) i 29.130.303 noćenja (1,36 posto više), gdje su vinarije, golf tereni i luksuzni resorti privukli bogate Evropljane tražeći mir i sofisticiranost. Kvarner slije-

di s 3.033.152 dolazaka (2,59 posto više) i 17.469.749 noćenja (0,96 posto više), zahvaljujući otoku Krku i Crikvenici koje nude mješavinu plaža i planinskih šetnji. Splitsko-dalmatinska županija, srce Dalmacije, ostvarila je 3.859.046 dolazaka (2,77 posto više) i 19.758.080 noćenja (1,17 posto više), gdje su Split, Hvar i Brač postali magnetski za mlade partije i obitelji, posebno iz Poljske i Njemačke. Dubrovačko-neretvanska županija zadržava jadranski kvintet s 2.027.412 dolazaka (1,81 posto više) i 8.476.444 noćenja (1,73 posto više), gdje Dubrovnik i Cavtat privlače kružnim turizmom i filmskom baštinom.

Kontinentalni dio, iako manji s 1.102.330 dolazaka (5,58 posto ukupno) i 2.228.035 noćenja (2,15 posto), pokazuje obećavajući rast od 2,77 posto u dolascima, posebno u županijama poput Osječko-baranjske s 13,93 posto više dolazaka na 115.719 i Brodsko-posavske s 12,96 posto više na 44.795. Grad Zagreb, kao urbani magnet, ostvario je 1.073.484 dolazaka (0,97 posto više) i 2.074.107 noćenja (3,49 posto više), privlačeći poslovne turiste i ljubitelje kulture na festivalima poput Zagreb Filma ili Adventa. Ovaj rast u unutrašnjosti je znak diversifikacije – više wellness centara u Međimurju, vinskih ruta u Slavoniji i eko-turizma u Lici – što pomaže u ravnomjernijem razvoju zemlje. Glavina je Istarsku regiju nazvao “šampionom rujna” zbog najboljih rezultata, ali ističe da su dobri rezultati i na Kvarneru, u Dalmaciji i kontinentalnom dijelu, zahvaljujući podršci manifestacijama koje generiraju oko 100.000 noćenja.

Što se tiče vrsta smještaja, komercijalni objekti dominiraju s 18.787.437 dolazaka (2,42 posto više) i 90.130.701 noćenja (1,33 posto više), čineći 86,79 posto ukupnih noćenja. Hoteli su ostvarili 6.638.644 dolazaka (1,93 posto više) i 23.043.814 noćenja (2,63 posto više), posebno luksuzni u Dubrovniku i Rovinju koji privlače high-end klijentele. Kampovi, simbol pristupačnog turizma, imaju 3.274.231 dolazak (2,34 posto više) i 20.704.538 noćenja (2,16 posto više), s rastom među mladim Europljanima koji traže avanturu i prirodu. Objekti u domaćinstvu, srce obiteljskog turizma, ostvarili su 6.850.109 dolazaka (2,48 posto više) ali blagi pad noćenja od 0,02 posto na 38.452.448, što može ukazivati

ANALIZE: REKORDNA TURISTIČKA SEZONA U HRVATSKOJ

na kraće boravke zbog online rezervacija. Nekomercijalni smještaj i nautika pokazuju stabilnost, s nautikom koja generira 511.384 dolaska (1,38 posto više) i 3.321.341 noćenja (0,97 posto više), idealna za jedrenjare i jahte u Kornatima.

Posebno zanimljiv je rujn 2025., koji je potvrdio dobru sezonu s 2.541.377 dolazaka (5,34 posto više od 2.412.528 iz 2024.) i 13.856.001 noćenja (5,02 posto više od 13.193.588), prema podacima HTZ-a. Strani turisti su ostvarili 2.274.742 dolaska (4,60 posto više) i 12.575.866 noćenja (5,45 posto više), dok su domaći imali 266.635 dolazaka (12,15 posto više) i 1.280.135 noćenja (0,98 posto više). Njemačka je prednjačila s 488.235 dolazaka (8,39 posto više) i 3.963.790 noćenja (13,14 posto više, 28,61 posto ukupnih noćenja u rujnu), slijede Austrija s 204.012 dolazaka (2,36 posto više) i 1.223.466 noćenja (1,36 posto više), te Slovenija s 163.979 dolazaka (11,22 posto više). Poljska je ostvarila 149.815 dolazaka (7,37 posto više), a Ujedinjena Kraljevina 129.780 (rast od 1,83 posto). U rujnu je Istra ostvarila 578.031 dolazak (8,12 posto više) i 3.947.317 noćenja (8,21 posto više), dok je Split-sko-dalmatinska imala 534.920 dolazaka (4,05 posto više) i 2.798.933 noćenja (3,22 posto više). Kampovi su u rujnu bilježili 15,33 posto više dolazaka na 455.423, naglašavajući produženu sezonu među ljubiteljima prirode.

Ovi rezultati nisu samo statistički trijumf – oni imaju duboke ekonomske implikacije. Turizam je u 2025. godini već

doprinio milijardama eura u proračun, s očekivanim rekordnim prihodima na kraju godine, kako predviđa ministar Glavina: "Sve to na tragu je transformacije turizma prema smanjenju sezonalnosti i ravnomjernom razvoju po cijeloj zemlji i cijele godine, s rastom prometa u pred i posezoni i istovremeni rast prihoda i profitabilnosti." Međutim, izazovi ostaju: overturizam u Dubrovniku i na Hvaru dovodi do protesta lokalnog stanovništva, a klimatske promjene, poput vrućih valova i suša, ugrožavaju plaže i poljoprivredu. Ministarstvo se suočava s pritiscima za novi zakon o prostornom planiranju, koji bi trebao uravnotežiti razvoj luksuznog turizma i zaštitu okoliša, a Glavina optimistično ističe da će "konačno rješenje biti u interesu hrvatskog turizma i svih njegovih dionika". Podrška sportskim manifestacijama, poput maratona u Splitu ili vaterpola u Poreču, generirala je dodatnih 100.000 noćenja, dok se ulaganja u održivi turizam – eko-vile, biciklističke staze i zero-waste restorane – nameću kao budućnost.

Pogledamo li širu sliku, hrvatski turizam nije samo o brojkama; on je priča o ljudima. Zamislite njemačku obitelj koja u rujnu dolazi u Umag, uživajući u praznim plažama i svježem zraku nakon ljetne vrućine u Berlinu, ili poljskog para koji otkriva skrivene uvale na Visu, tražeći autentičnost daleko od masovnog turizma. Domaći Hrvati, pak, sve češće biraju Slavoniju za jesenske berbe ili Zagreb za urbani vikend, jačajući lokalne ekonomije. Ali kako održati ovaj

balans? Stručnjaci iz Hrvatskog društva za korporativno upravljanje ističu potrebu za investicijama u infrastrukturu – bolje ceste, više zelenih zona i pametnije upravljanje otpadom – kako bi se izbjegli kolapsi poput one u Veneciji. Konferencija "Može li Hrvatska imati održivi turizam?" na Sveučilištu Algebra Bernays, gdje je Glavina govorio, okupila je akademike i poduzetnike koji raspravljaju upravo o tome: kako pretvoriti turizam u motor inkluzivnog rasta, a ne izvora sukoba.

Usporedba s prethodnim godinama pokazuje kontinuitet. U 2024. godini, nakon pandemijskog oporavka, turizam je već bio jak, ali 2025. donosi stabilniji rast, posebno u predsezoni (traven-kolovoz) gdje je porast bio oko 2 posto, a u rujnu preko 5 posto. Ovo je rezultat pametnog marketinga HTZ-a, koji je kroz kampanje poput "Croatia Naturally" ciljao na eko-svjesne putnike, te EU fondova za digitalizaciju turizma. Međutim, pad u nekim segmentima, poput čeških noćenja ili korejskih dolazaka, upozorava na rizike: geopolitičke tenzije u Aziji i ekonomska nesigurnost u Europi mogu brzo promijeniti tok. Zato je ključno diversificirati – više fokus na wellness u kontinentu, kulturni turizam u Zagrebu i avanturu u NP-ovima poput Plitvica.

Budućnost izgleda svijetlo, ali zahtijeva akciju. S očekivanim rekordnim godišnjim rezultatima, Hrvatska može investirati u obrazovanje kadrova – više vodiča na jezicima manjinskih tržišta poput Brazila ili Indije – i tehnologiju, poput AI aplikacija za personalizirane ture. Ministar Glavina vjeruje da će zakon o prostornom planiranju, trenutno u Vladi, riješiti dileme oko luksuznih razvoja, omogućivši rast bez žrtvovanja prirode. U konačnici, turizam 2025. nije samo brojke; on je most između Hrvatske i svijeta, prilika za prosperitet ako se pametno upravlja. S rastom od preko 2 posto u dolascima i 1 posto u noćenjima, zemlja je na pragu nove ere – održive, inkluzivne i profitabilne. Ako se nastavi ovaj trend, 2026. mogla bi donijeti još više iznenađenja, možda čak i prelazak na 110 milijuna noćenja godišnje. Ali za to treba suradnja svih – od hotelijera u Dubrovniku do vinara u Iloku. Hrvatska, zemlja milijun otoka, mora postati i zemlja milijun prilika za sve.

Arena Pula

FOTO: PIXABAY

HELENA MARUŠIĆ ČOVIĆ

ROZMAN

METALNE KONSTRUKCIJE

GRAĐEVINSKA BRAVARIJA
INOX BRAVARIJA
ALUMINIJSKA BRAVARIJA
METALNE KONSTRUKCIJE

Svetog Benedikta 5
10255 Gornji Stupnik
+385 98 272 274
+385 98 272 271
www.rmik.hr
rozman.metkon@gmail.com

MISIC
d.o.o.

gospodarenje otpadom

Stjepana Vojvode 24 40323 Podbrest
040620446 098558886
misic.doo2@gmail.com

PINKLECMOJ

CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE

Selčinska Ulica 15
10360 Sesvete
097 633 00 29
pinklecmoj@gmail.com

ARHIVSKA BAŠTINA NA RUBU PROPADANJA

DIGITALIZACIJA ARHIVA U HRVATSKOJ: SPOR NAPREDAK UGROŽAVA FUNKCIONIRANJE USTANOVA

UNATOČ ZAKONIMA I ALATIMA POPUT eARHIVA, KAOTIČNO UPRAVLJANJE DOKUMENTACIJOM I NEDOSTATAK ULAGANJA RISKIRAJU GUBITAK VRIJEDNIH ZBIRKI, POSEBICE AUDIOVIZUALNOG BLAGA HRT-A

Unatoč desetljećima upozorenja i suvremenim digitalnim alatima, arhivi javnih službi u Hrvatskoj i dalje su opterećeni golemim količinama fizičke dokumentacije, često pohranjene u neadekvatnim uvjetima i nedostupne javnosti. Iako su pokrenuti pojedinačni projekti digitalizacije, poput eArhiva, tempo napretka ostaje usporen, a ključne zbirke – poput audiovizualnog blaga HRT-a – prijete trajnim gubitkom. Nedostatak sredstava, stručnog kadra i jasne strategije digitalne transformacije arhivske građe ukazuje na sustavni propust koji ne pogađa samo administraciju, već i povijesnu memoriju države.

„Zakon i pravilnici koji ga prate, kao i zamisli Hrvatskog državnog arhiva su zapravo prilično dobro osmišljeni, ali sve je to dobrim dijelom mrtvo slovo na papiru. Zakon, među ostalim, predviđa određene kazne ako napraviš ili ne napraviš ovo ili ono, ali isti se ne provodi, jer bi se za početak trebao provoditi na onima koji ga donose“, govori nam stručnjak dobro upoznat sa stvarnim stanjem na terenu.

A stvarno stanje na terenu je takvo da se svi trenutni poslovi zaustavljaju ako se mora pronaći određena dokumentacija.

„Konkretno, imao sam situaciju da je krovna državna ustanova u vidu godišnje inspekcije tražila od svoje lokalne ustanove nekoliko desetaka dokumenata

na provjeru. Ja sam se zatekao u ovoj lokalnoj ustanovi kad su nastali panika i kaos, svi poslovi su zaustavljeni kako bi započelo tjedan dana potrage za zahtijevanom dokumentacijom“, priča nam sugovornik, koji kao rješenje za ovakve probleme vidi, osim u fizičkom sređivanju dokumentacije, u digitalizaciji.

Tu napominje kako se u dobrom dijelu iz ovoga može izuzeti računovodstvena dokumentacija, koja je u pravilu i sređena i digitalizirana bila i dosad, a tome će još dodatno pridonijeti Fiskalizacija 2.0, kojom se okončava slanje računa poštom, pa i e-mailom, već će svaki račun iz programa za izdavanje računa jednog subjekta automatski završiti u ulaznim računima drugog poslovnog subjekta, a podaci o računu na poreznoj.

No, problem s digitalizacijom arhive i te kako se tiče sve one ostale dokumentacije, od korespondencije preko ugovora do zapisnika i pratećih dokumenata s raznih tijela tvrtke.

„Dio te dokumentacije je trajan, dio je s određenim rokom čuvanja, a situacija na terenu je nerijetko takva da nitko od zaposlenih nije u stanju izdvojiti dokumentaciju koja je spremna za uništavanje. Oni koji se na to i odluče, prisiljeni su sve ostale poslove staviti na čekanje kako bi se mogli tjednima, ako ne i mjesecima baviti rješavanjem tog problema“, objašnjava nam sugovornik.

Nacionalni arhivski informacijski sustav eArhiv služi kao repozitorij za pohranu digitaliziranog gradiva za sve stvaratelje gradiva, koji su prema Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima obveznici određenih procedura koje zakon propisuje, a to su u pravilu sve javne tvrtke ili ustanove i one s javnim ovlastima.

„Oni bi trebali u taj eArhiv unositi svu svoju dokumentaciju. Rekao bi da je zanemariv postotak njih koji to doista čine“, nastavlja naš sugovornik.

Iako je problem sa stanjem nedigitalizirane dokumentacije na papiru velik, pravi pakao je s audiovizualnim materijalima.

Početkom ove godine pisalo se o arhivu HRT-a, najvrjednijoj zbirci audiovizualnih materijala novije hrvatske povijesti, koji je ozbiljno ugrožen i prijeti mu propadanje, a za restauraciju i digitalizaciju gradiva treba čak 38 milijuna eura. Prema nekim procjenama i sudeći prema dosadašnjem tempu, trebalo bi čak 60 godina pripreme za digitalizaciju.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u arhivskim fondovima i zbirkama u digitalnom obliku je 2020. godine bilo dostupno svega 2,5 posto građe, a postotak na terenu nikome nije poznat.

Unatoč jasnim zakonodavnim okvirima i dostupnosti digitalnih alata, stanje arhivske građe u Hrvatskoj odražava ozbiljne propuste u provedbi i strateškom planiranju. Nepostojanje sustavne digitalizacije, nedostatak kadra i inertnost institucija rezultiraju kaotičnim upravljanjem dokumentacijom, dok vrijedna kulturna i povijesna baština – osobito audiovizualni materijali – prijete nepovratnim gubitkom. Rješenja postoje, poput eArhiva i naprednih sustava razmjene podataka, ali bez političke volje, konkretnih ulaganja i odgovornosti u provedbi zakona, napredak će ostati spor i simboličan.

 HELENA MARUŠIĆ ČOVIĆ

FOTO: UNSPLASH

ZELENA TRANZICIJA U PROMETU DOBIVA ZAMAH

DRŽAVNI POTICAJI MOGLI BI UDVOSTRUČITI BROJ ELEKTRIČNIH VOZILA DO KRAJA 2026.

UZ 2.000 PRIJAVA ZA 2.800 VOZILA I 21,2 MILIJUNA EURA, HRVATSKA UBRZAVA PRELAZAK NA ELEKTRIČNA I VODIKOVA VOZILA, S NOVIM NATJEČAJIMA NA HORIZONTU

Xpeng G6 na punjaču

FOTO: XPENG

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti objavio je da se 20. listopada u 14 sati privremeno zatvara Javni poziv za kupnju novih vozila na alternativna goriva, koji je bio otvoren od 15. listopada, odnosno prije pet dana.

„Javni poziv za kupnju novih vozila na alternativna goriva (EnU-4/25) privremeno će biti zatvoren 20. listopada 2025. godine u 14 sati. Do sada je zaprimljena ukupno 2.000 prijava, u okviru koje je zatraženo sufinanciranje za više od 2.800 vozila. Svi zaprimljeni zahtjevi bit će obrađeni sukladno proceduri. Nakon dovršetka obrade, s prijaviteljima čiji zahtjevi udovoljavaju uvjetima i kriterijima javnog poziva u okviru budžeta sklopit će se ugovori o sufinanciranju. Rezultati obrade i informacije o odobrenim sredstvima bit će objavljeni na web stranici Fonda“, objavljeno je na stranici Fonda.

Poziv je bio namijenjen poduzećima i obrtnicima zainteresiranim za modernizaciju voznog parka radi smanjenja emisije stakleničkih plinova. Za vozila L kategorije, mopede, motocikle i četverocikle, bilo je moguće dobiti do 2.500

eura po vozilu, dok se za osobna i laka gospodarska vozila (kategorije M1 i N1) moglo ostvariti do 9.000 eura, odnosno do 40 posto vrijednosti vozila. Cijena vozila za kategorije L1 – L7 i M1 nije smjela prelaziti 50.000 eura bez PDV-a.

Vozila kategorija M2, M3, N2 i N3 također su se sufinancirala do 40 posto njihove vrijednosti ili maksimalno 90.000 eura. Uz električna vozila, sufinanciranje je bilo dostupno i za vozila na vodik, uključujući teretna vozila i autobuse.

Jedan prijavitelj mogao je podnijeti zahtjev za jedno ili više vozila, s maksimalnim iznosom sufinanciranja od 90.000 eura.

Program ukupne vrijednosti 21,2 milijuna eura Fond provodi u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture te Ministarstvom zaštite okoliša i zelene tranzicije, a sredstva su osigurana kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti.

Cilj ovog poziva bio je povećanje energetske učinkovitosti cestovnog prijevoza smanjenjem ovisnosti o fosilnim gorivima, kroz povećanje broja vozila

na alternativna goriva kao što su električna energija ili vodik, registriranih u Republici Hrvatskoj. Objava novog javnog poziva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, u vrijednosti 21,2 milijuna eura, otvara novo poglavlje u razvoju e-mobilnosti pa bi se trenutni broj električnih vozila u Hrvatskoj do kraja iduće godine mogao udvostručiti, priopćili su iz Udruge Strujni krug.

Iz udruge ističu kako, osim aktualnog natječaja koji vrijedi za obrte i pravne osobe, uskoro izlazi i natječaj usmjeren na taksi prijevoznike i dostavna vozila, vrijedan oko 45 milijuna eura. Procjenjuje se da bi se kroz te natječaje i redovne tržišne kupnje, ukupan broj električnih vozila u Hrvatskoj mogao značajno povećati. „Ovo je ključan trenutak za e-mobilnost u Hrvatskoj, a broj električnih vozila na našim cestama mogao bi se udvostručiti do kraja iduće godine. Poticaji su snažan impuls, a naš je cilj da tranzicija prema zelenijem prometu bude jednostavna i dostupna svima“, izjavio je predsjednik Udruge Strujni krug Hrvoje Prpić.

LEJLA BARIĆ

KRADE LI NAM AI RADNA MJESTA?

UMJETNA INTELIGENCIJA MOGLA BI SE POKAZATI JEDNAKO VAŽNOM KAO POJAVA ELEKTRIČNE ENERGIJE, TISKARSKOG STROJA I INTERNETA

KAKO ĆE IZGLEDATI NAŠA BUDUĆNOST SA SVEMOGUĆIM AI-JEM I TKO ĆE BITI NAJVEĆE ŽRTVE NOVE TEHNOLOŠKE REVOLUCIJE, PITANJE JE NA KOJE ODGOVOR TRAŽE ANALITIČARI I STRUČNJACI DILJEM SVIJETA.

FOTO: IMAGO-OGILVY

Hoće li umjetna inteligencija doista zamijeniti ljude i oduzeti im poslove, tema je o kojoj se raspravlja već mjesecima, a svoje prognoze iznijeli su i stručnjaci na nedavno održanom četvrtom izdanju Game Changer konferencije.

Davor Bruketa, kreativni direktor i suosnivač agencije Bruketa&Žinić&Grey, je u sklopu panela "Matrix Has a Business Plan" istaknuo kako se zahvaljujući AI-ju nije smanjio broj ljudi koji rade, nego proizvode više sadržaja.

Smatra da će umjetna inteligencija oduzeti posao prvo onima koji su u svom radu osrednji, primjerice osrednjim fotografima ili ilustratorima.

Na istom panelu sudjelovao je i kreativni direktor 404 agencije i MYTY grupe Fran Mubrin, istaknuvši da AI histerija iznutra nije toliko velika kako se čini, posebno jer je takvim alatima moguće poboljšati jako puno fizičkih stvari.

Damir Ciglar, glavni izvršni direktor Imaga, tom je prilikom spomenuo i prvu hrvatsku reklamu u cijelosti napravljenu umjetnom inteligencijom, o čemu smo porazgovarali i s Darkom Bosnarom, kreativnim direktorom te agencije.

Riječ je o reklamama za Chio Tip Top grickalice, nastaloj za potrebe klijenta Intersnack Adria, a na njoj su surađivali s produkcijskom kućom "Riba ribi grize rep", dok su vizualni i glazbeni dio odra-

dili Filip Filković Philatz i tim iz More Magnets.

"Sam proces se zapravo nije znatno razlikovao od uobičajenog. Razlika je bila samo u realizaciji projekta. Na samom početku imamo izazov s kojim nam klijent dolazi, a mi ga svojim agencijskim alatima i procesima rješavamo. Kao output u ovom slučaju pojavila se ideja da spot napravimo potpuno putem AI alata", pojasnio je Bosnar.

Dodao je da se kreativni proces nije previše razlikovao od uobičajenog, dok je razlika bila samo u realizaciji projekta.

"Kao i sve što radiš prvi put i ovo je imalo svoje izazove. U agenciji jako temeljito i precizno znamo što želimo pa je u produkciji puno lakše provesti te ideje u stvarnost. No, ono što je u AI generatorima još uvijek lutrija je da output koji dobiješ nije baš uvijek u potpunosti ono što si zamislio ili tražio. Zato je jako važno imati tim ljudi koji vrlo spretno uspijevaju natjerati AI alate da metodom beskrajskih ponavljanja i unaprjeđivanja "promptova" izbace materijale koji su što sličniji onome što je zamišljeno".

Postoji, kazao je Bosnar u razgovoru za Financije.hr, bezbroj prednosti koje AI alati nude. Prije svega, vrlo kompleksni, zahtjevni i skupi vizuali se vrlo lako mogu dobiti običnim upisivanjem nekoliko rečenica u generator.

"Kada shvatite da ono što upišete možete dobiti u razini svjetske produkcije, a da za to niste morali angažirati ogromni produkcijski tim, to zaista može biti game changer".

Siguran je da će u idućem periodu sve više reklama biti producirano upravo na taj način.

"Osim što je jako uzbudljivo, jer je novo, vjerujem da će vrlo važan faktor u odlučivanju za ovakav proces biti i budžet, koji u ovom slučaju može biti znatno manji. Uz to, mislim da se otvara odlična prilika za mnoge koji zapravo nemaju mogućnost za skupe produkcije, da sada svojom kreativnošću naprave nešto što im je do sada bilo neizvedivo".

Imago je prije toga kreirao i radijsku AI radijsku kampanju za INA-u, nagrađenu brojnim priznanjima.

"Kampanja za INA-u je bila pravi primjer kako se AI alati mogu primjeniti u oglašavanju, a da to nisu samo slike ili videi. Kako je umor jedan od glavnih uzroka nesreća na autocestama, sa svojih 400 odmorišta INA je prirodan izbor za sigurnu pauzu. Zato smo pokrenuli kampanju "Bolje stati nego zaspati". Koristeći umjetnu inteligenciju, kreirali smo desetke originalnih pjesama u različitim žanrovima koje su poticale vozače da se odmore kada su umorni. Pjesme su emitirane na radijskim postajama diljem Hrvatske, svaka s lokalno pril-

gođenim tekstom i stilom. Na YouTubeu i Spotifyju ciljali smo vozače prema lokaciji: kad bi se približavali određenom INA odmorištu, čuli bi pjesmu koja ga spominje. Pjesme su opisivale okolni krajolik, referirale se na doba dana i bile usklađene s preferiranim žanrovima vozača”, kazao je kreativni direktor Imago Ogilvyja kojeg smo pitali planiraju li i u budućnosti češće oslanjati na umjetnu inteligenciju u svojim projektima.

“Kada pričamo o AI-u, mi već duže vrijeme na njega gledamo kao na alat koji nam pomaže u svakodnevnom poslu. Bilo da se radi o generiranju vizuala, pjesama, pomoći kod pronalaženja in-

spiracije, insighta... Ukratko, AI je ušao u svaki i najmanji segment našeg posla i mi smo ga objeručke prihvatili”, zaključio je Bosnar.

Umjetna inteligencija postaje i ključni dio plaćanja, pri čemu će u budućnosti sva platni promet postati digitalan. O tome je na Game Changeru govorila Petya Rusinova, viša menadžerica za platna rješenja Vise, koja je predstavila i novu uslugu Visa Intelligent Commerce uz koju će, u skorijoj budućnosti, biti moguće dogovoriti čitavo putovanje i platiti sve što je potrebno na jednom mjestu.

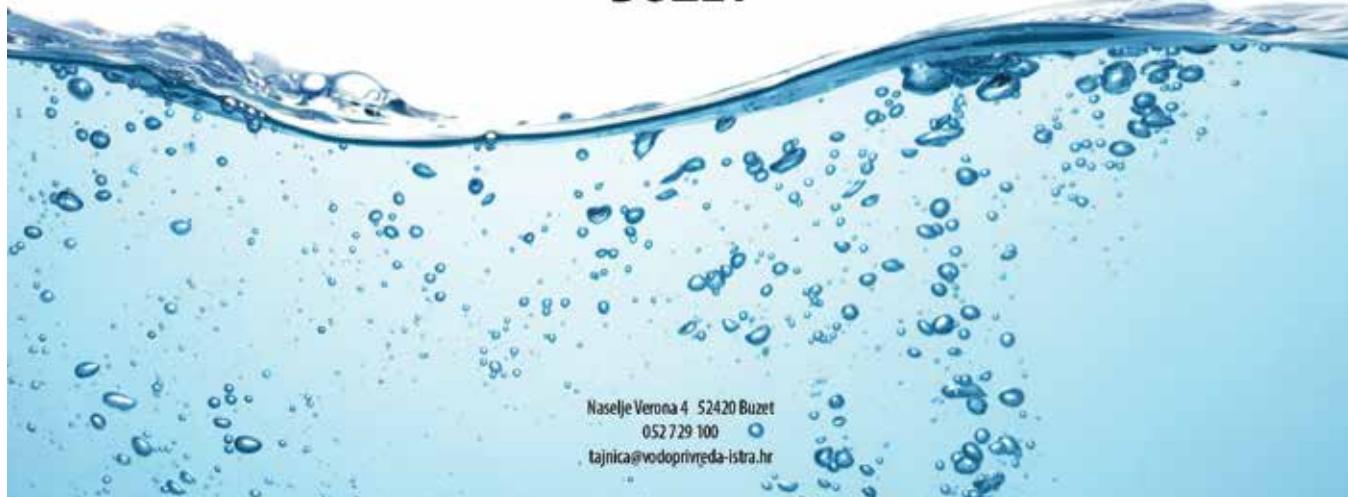
Sljedeći korak umjetne inteligencije moglo bi biti njeno “udruživanje snaga”

s robotikom, točnije humanoidnim robotima.

S jednim takvim, nazvanim Captcha, na spomenutoj su nas konferenciji upoznali njegovi tvorci Vlad Grankovsky i Tinnix Ho, osnivači istraživačkog startupa Hidoba Research.

Tinnix Ho je napomenula kako određene vrste humanoidnih robota već koristimo, a da toga nismo ni svjesni, i to za radnje kao što su kuhanje kave ili usisavanje. Vlad je, pak, ispričao da sve više ljudi upotrebljava AI za romantične odnose, ponajprije kako bi od umjetne inteligencije dobio empatiju i razumijevanje.

VODOPRIVREDA BUZET

SPECIJALISTIČKA ORDINACIJA
OBITELJSKE MEDICINE
BRANKA VINCETIĆ
DR.MED.

Dr. Franje Račkog 32 32270 Županja
032 831 670
bvincetic@net.hr

PODUZETNIK: KRADE LI NAM AI RADNA MJESTA?

Spajanje robotike i umjetne inteligencije bit će četvrta, zasad posljednja faza razvoja u kojoj će humanoidni roboti, primjerice, čuvati djecu, možda se čak i integrirati u društvo.

Prije toga, AI je prestao biti samo tekstualan, već je prvo dobio glas, a potom i video oblik. Grankovsky vjeruje da će uskoro moći zamjenjivati i učitelje, dok vani sve više obavlja razgovore za posao, barem u prvom krugu.

Captcha, istini za volju, zasad nije idealan kandidat za te poslove jer je, kako je objasnila Ho, trenutno na razini tinejdžera, što znači da je vrlo sarkastičan i nije ga briga ako nekoga uvrijedi.

Većina hrvatskih radnika, međutim, ne bi željela da ih na razgovoru za posao intervjuira umjetna inteligencija.

Alma Career Croatia, međunarodna tvrtka najpoznatija u Hrvatskoj po portalu MojPosao, anketirala je 850 ljudi od kojih dvije trećine, točnije 62 posto, ne podržava ideju da AI samostalno vodi takve razgovore.

Napominju kako umjetna inteligencija ne može procijeniti karakter kandidata, njegovu neverbalnu komunikaciju, emocionalnu inteligenciju, a često ne razumije ni sarkazam ili energiju koju osoba unosi u razgovor.

S druge strane, 26 posto ispitanika vidi vrijednost u kombinaciji umjetne inteligencije i ljudskog dodira. Po njihovom mišljenju, AI može poslužiti kao koristan alat za predselekciju i filtriranje

kandidata, pregled životopisa te obradu objektivnih podataka, dok čovjek preuzima završnu odluku i procjenu osobnih kvaliteta.

Manji dio, svega 11 posto ispitanika, spreman je u potpunosti prepustiti odluku o zapošljavanju umjetnoj inteligenciji. Oni ističu prednosti AI-ja poput brzine, objektivnosti i neutralnosti, dodajući kako umjetna inteligencija ne poznaje nepotizam, nije podložna korupciji i može dosljedno primjenjivati kriterije bez osobnih pristranosti.

Umjetna inteligencija i prijetnja koju može predstavljati našim radnim mjestima bila je i u fokusu izvješća konferencije Ujedinjenih naroda za trgovinu i razvoj (UNCTAD), objavljenog početkom travnja, prema kojem će umjetna inteligencija "ugasiti" 40 posto poslova koji trenutno postoje.

To bi se moglo dogoditi u vrlo skoroj budućnosti, stoji u izvješću zajedno s upozorenjem na sve veću gospodarsku nejednakost prouzročenu AI-jem.

Tržišna vrijednost umjetne inteligencije prema prognozama će do 2033. godine dosegnuti čak 4,8 trilijuna dolara (4,12 trilijuna eura), ali ekonomske koristi od nje imat će, smatraju u UNCTAD-u, razvijene zemlje i velike tehnološke korporacije.

"Prednosti automatizacije vođene umjetnom inteligencijom često favoriziraju kapital nad radom, što bi moglo dodatno povećati nejednakosti i smanji-

ti konkurentsku prednost jeftine radne snage u gospodarstvima u razvoju", istaknuli su.

Svjetski ekonomski forum, pak, još je u siječnju objavio rezultate istraživanja prema kojima čak 41 posto poslodavaca planira smanjiti broj zaposlenih u područjima gdje ih umjetna inteligencija može zamijeniti.

Od stotina velikih tvrtki ispitanih diljem svijeta, 77 posto ih je naglasilo da planira prekvalificirati i unaprijediti svoje radnike u razdoblju između 2025. i 2030. godine kako bi bolje radili uz umjetnu inteligenciju.

Znakovito je i da u tom izvješću, za razliku od prethodnog izdanja iz 2023., nije navedeno kako se očekuje da će većina tehnologija, uključujući AI, pozitivno utjecati na broj radnih mjesta.

AI se sve više probija i u bankarski sektor pa je tako J.P. Morgan u kolovozu uveo generativnog asistenta s umjetnom inteligencijom za desetke tisuća svojih zaposlenika, što je početna faza šireg plana za implementaciju ove tehnologije u cijelu tvrtku. I konkurentska banka Morgan Stanley uvela je par alata koje pokreće OpenAI za svoje financijske savjetnike.

"Zahvaljujući tehnologiji zadaci koje su nekada obavljali radnici sa specifičnim znanjima će se automatizirati, što bi moglo biti jednako važno kao pojava električne energije, tiskarskog stroja i interneta", izjavio je tom prilikom izvršni direktor JPMorgana Jamie Dimon.

Vrijedi spomenuti i anketu koju su u lipnju među direktorima financija velikih američkih tvrtki proveli Sveučilište Duke i Banke saveznih pričuva Atlante i Richmonda. Anketa je otkrila da ih u ovoj godini čak 61 posto planira koristiti umjetnu inteligenciju za automatizaciju poslova koje su prethodno obavljali njihovi zaposlenici.

Ti će zadaci uključivati sve od plaćanja dobavljačima i izdavanja faktura do financijskih izvješća, a glavni razlog je želja uprave tih kompanija da smanji troškove i poveća profit.

Ovo istraživanje pokazalo je i da umjetnu inteligenciju za poboljšanje kvalitete proizvoda koristi 58 posto tvrtki, za povećanje proizvodnje 49, a za smanjenje troškova rada 47 posto. U 33 posto slučajeva već je zamijenila radnike.

VEDRAN HARČA

FOTO: GAME CHANGER

OPTIKA RAUŠ

Vaše oči i vid
zaslužuju samo najbolje!

Augusta Šenoe 8, 42000 Varaždin | Tel: 042 302 380

info@optika-raus.hr | optikaraus@gmail.com | www.optika-raus.hr

NISKOGRADNJA

**IZGRADNJA PROMETNICA
ZEMLJANI RADOVI • ASFALTIRANJE**

Branovečka Cesta 210, Zagreb 01 298 54 82 095 298 50 03 niskogradnjadj@gmail.com

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
OPĆINE ŠESTANOVAC**

Visit Šestanovac

Dr. Franje Tuđmana 75
21250 Šestanovac
+385 21 721 006
tz.sestanovac@gmail.com
www.sestanovac.com

Collage of images showing: a river with a boat, a church tower, a person climbing a rock, a soldier with a dog, a forest stream, and a mountain peak.

PODUZETNIŠTVO U HRVATSKOJ DOBIVA ZAMAH

SAMOZAPOŠLJAVANJE BEZ VELIKIH ULAGANJA: KAKO ISKORISTITI POTICAJE I HZZ-OVE VAUČERE

DRŽAVNE MJERE, BESPOVRATNA SREDSTVA I EDUKACIJE OMOGUĆUJU POKRETANJE VLASTITOG POSLA UZ MINIMALNE TROŠKOVE, OTVARAJUĆI VRATA PODUZETNIČKOJ SLOBODI

U Hrvatskoj je samozapošljavanje sve češći izbor onih koji žele preuzeti kontrolu nad vlastitim karijerom, izbjeći nesigurnost tržišta rada i raditi ono što vole. Iako pokretanje vlastitog posla često podrazumijeva velika ulaganja, dostupni su brojni poticaji i podrške koji taj početni korak čine znatno lakšim – pa čak i mogućim bez znatnijeg vlastitog kapitala. U nastavku donosimo kako iskoristiti državne mjere, HZZ-ove poticaje, vaučere i druge resurse za samozapošljavanje uz minimalne troškove.

Ključna mjera u procesu samozapošljavanja svakako je poticaj za samozapošljavanje. No, za početak je vrlo važno napomenuti kako je predaja zahtjeva za poticaje u ovoj godini istekla sa zadnjim danom mjeseca rujna. Vlada je u lipnju ove godine dala suglasnost resornom ministarstvu i Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za preuzimanje obaveza na teret sredstava državnog proračuna za razdoblje od 2026. do 2029. u ukupnom iznosu od 350 milijuna eura, a za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja

nezaposlenih osoba, od čega je 185 milijuna eura usmjereno na mlade. U prosincu bi trebali biti poznati jasno definirani uvjeti i opcije ove mjere. No, ako je suditi po dosadašnjoj praksi, vjerojatno neće ili neće u velikoj mjeri odstupati od onoga kako je bilo dosada.

Kad govorimo o potporama za samozapošljavanje, tu postoji jasna distinkcija između klasičnih poticaja i onih koji uključuju zelenu ili digitalnu inovaciju. Klasični poticaji dosad su iznosili maksimalno 15.000 eura, ovisno o kojoj se vrsti poslovnog subjekta radi, te koja je glavna djelatnost istoga. Tako je, primjerice, za paušalni obrt bilo moguće ostvariti maksimalno 7.000 eura, dok su ostali poslovni subjekti, ovisno o djelat-

nostima, osiguravali 10.000 ili 15.000 eura.

Kad se govori o poticajima za samozapošljavanje, koji uključuju zelenu ili digitalnu inovaciju, financijski iznosi su nešto veći, pase za paušalni obrt dobiva 10.000 eura, dok si je novi poduzetnik za druge vrste poslovnog subjekta, ovisno o djelatnosti, mogao osigurati 15.000 ili 20.000 eura, pri čemu je preduvjet dokazati da se doista radi o zelenoj ili digitalnoj ideji.

Bez obzira na to koji se iznos potpore ostvari, ono što je kod svih jednako jest da je 5.000 eura fiksno, te za njih nije potrebno naknadno dokazivati na što su utrošeni. Ostali iznos je varijabilan i on se može iskoristiti za kupovinu opreme,

ali se to u mjesecima nakon pokretanja posla i dokazati.

Sam zahtjev za poticaj podnosi se online, te je vrlo jasno strukturiran i jednostavan za popunjavanje, uz preduvjet da se budući poduzetnik doista kvalitetno pripremio. I naravno, preduvjet je, ako govorimo o potporama za nezaposlene, da je osoba nezaposlena.

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti je 100, a za prolaz, odnosno ostvarivanje potpore, potrebno je minimalno 65 bodova. Bodove prije svega donose radno iskustvo i edukacije – što su oni uže vezani uz posao kojim se osoba planira baviti, to će više bodova ostvariti u toj kategoriji. Znatne bodove mogu osigurati i kvalitetno popunjen poslovni plan, razumno procijenjeni prihodi i rashodi, kao i procjena održivosti i konkurentnosti. Na broj bodova utječe i indeks razvijenosti jedinice lokalne samouprave u kojoj se objekt otvara. Sve ovo dosad nabrojano osigurava, svako zasebno, do deset ili čak 15 maksimalnih bodova. K tome, još je nekoliko kategorija koje mogu donijeti po pet bodova, a jedna od njih je i odslušana pripremna radionica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za ulazak u poduzetništvo. Riječ je o radionicama koje se u pravilu slušaju online, te su vrlo jasno strukturirane, te time i korisne.

Što se tiče razine obrazovanja, moguće je ostvariti pet bodova temeljem određene razine obrazovanja, koja nije pove-

zana s budućom djelatnošću. No, da bi se ostvario veći broj bodova, potrebno je ipak da je educiranost osobe što uže povezana s onim čime se planira baviti. Tu na scenu stupaju HZZ vaučeri.

Vaučer predstavlja financijski instrument dodjele javnih sredstava za obrazovanje odraslih. Mogu ih koristiti i zaposleni i nezaposleni. Korisnik sam bira obrazovni program i pružatelja obrazovanja, a danas gotovo svaka obrazovna ustanova nudi svoje programe u sklopu HZZ vaučera. Trošak programa obrazovanja u iznosu odobrenog vaučera isplaćuje se izravno odabranom pružatelju usluge obrazovanja, bilo da se radi o edukaciji koju HZZ pokriva u potpunosti ili u određenom manjem postotku. Korisnik može koristiti samo jedan vaučer za obrazovanje financiran sredstvima iz europskih strukturnih i investicijskih fondova te mehanizama za oporavak i otpornost.

Drugim riječima, nezaposlena osoba koja odluči u idućoj godini predati zahtjev za potporom za samozapošljavanje, već danas može, ako to dosad nije učinila, iskoristiti HZZ vaučer kojim će si kasnije u kategoriji obrazovanja osigurati maksimalan broj bodova i time povećati šansu za poticajem.

Još jedan vrlo koristan financijski benefit čitavog ovog procesa, a za koji mnogi u Hrvatskoj ne znaju, jest jednokratna isplata preostalih naknada za nezaposleni. Ako ste, primjerice, ostali

bez posla i ostvarili pravo na naknadu s burze idućih, recimo, deset mjeseci (točan broj dana određuje se temeljem vašeg staža), a otvarate obrt prije isteka tih deset mjeseci, imate pravo na jednokratnu isplatu preostalih, dosad neisplaćenih naknada s burze.

U cijeloj ovoj proceduri potrebno je paziti na određeni slijed. Tako se, primjerice, zahtjev za poticaj mora podnijeti prije registracije subjekta, jer u suprotnom ste zaposleni, pa više nemate pravo na poticaj. Isto tako, i zahtjev za isplatom preostalih naknada potrebno je podnijeti prije otvaranja poslovnog subjekta.

Valja istaknuti kako je i sama forma paušalnog obrta na neki način poticaj i motivator da se krene u smjeru samozapošljavanja pošto je riječ o poslovnom subjektu koji ne zahtjeva knjigovodstvo, te koji, pod određenim klauzulama, oslobađa od plaćanja PDV-a.

U pogledu informiranja o svim detaljima vezanim uz paušalne obrte vrlo je koristan Plavi ured, koji nudi niz korisnih informacija, bilo kroz svoje edukacije ili direktno na upit.

Samozapošljavanje u Hrvatskoj moguće je ostvariti i uz minimalno vlastito ulaganje, zahvaljujući dostupnim potporama, edukacijama i mjerama podrške. Uz dobru pripremu i pravovremene informacije, vlastiti poslovni put postaje realna i održiva opcija.

 HELENA MARUŠIĆ ČOVIĆ

SUNCOZOR
POSREDOVANJE U PROMETU SOLARNIH PANELA

Solinska 49, 21000 Split
ured/skladište
+385 99 555 1511
info@suncozor.hr
www.suncozor.hr

UGRADNJA SOLARNIH PANELA
POSTAVLJANJE PUNIONICA
ZA ELEKTRIČNA VOZILA
SUSTAVI SUNČANIH ELEKTRANA
ODRŽAVANJE I SERVISIRANJE SUSTAVA
SAVJETOVANJE I PROJEKTIRANJE

GLOBALNE PROMJENE STANOVNIŠTVA

DEMOGRAFSKE PROMJENE I TRŽIŠTE RADA: IZAZOVI BUDUĆNOSTI

FOTO: PIXABAY

DEMOGRAFSKE PROMJENE, UKLJUČUJUĆI STARENJE STANOVNIŠTVA, SMANJENJE NATALITETA I MIGRACIJSKE TOKOVE, DUBOKO UTJEČU NA GLOBALNO TRŽIŠTE RADA, MIJENJAJUĆI DINAMIKU ZAPOSŁJAVANJA, PRODUKTIVNOSTI I GOSPODARSKOG RASTA.

U razvijenim zemljama, poput onih u Europi i Japanu, starenje stanovništva dovodi do smanjenja radne snage, dok zemlje u razvoju, posebice u Africi i južnoj Aziji, doživljavaju demografski boom. Ovi suprotstavljeni trendovi stvaraju složene izazove, ali i prilike za globalnu ekonomiju. Hrvatska, suočena s vlastitim demografskim krizama, uključujući iseljavanje i nisku stopu nataliteta, mora prilagoditi svoje politike kako bi osigurala gospodarsku održivost i konkurentnost na globalnom tržištu.

Prema podacima Ujedinjenih naroda, globalno stanovništvo doseglo je 8 milijardi u 2022. godini, ali rast se usporava u većini razvijenih zemalja. U Europi, uključujući Hrvatsku, stopa nataliteta pala je ispod razine potrebne za održavanje stanovništva (2,1 dijete po ženi), dok se očekivani životni vijek povećava. Do 2050. godine, više od 25% europskog stanovništva bit će starije od 65 godina, prema Eurostatu. Ovo starenje stanovništva stvara pritisak na mirovinske sustave i zdravstvene usluge, dok istovremeno smanjuje broj radno sposobnih ljudi. U Japanu, gdje je 30% stanovništva već starije od 65 godina, tvrtke se suočavaju s kroničnim nedostatkom radne snage, što ih prisiljava na automatizaciju i privlačenje stranih radnika.

S druge strane, zemlje poput Nigerije, Indije i Indonezije imaju mladu i rastuću populaciju, što stvara ogroman potencijal za gospodarski rast, ali i izazove u osiguravanju dovoljno radnih mjesta. Afrika, s više od 60% stanovništva mlađeg

od 25 godina, suočava se s potrebom za stvaranjem milijuna novih radnih mjesta godišnje kako bi apsorbirala mladu radnu snagu. Ovi kontrasti između starenja razvijenih zemalja i demografskog rasta zemalja u razvoju dovode do migracijskih tokova, jer mladi ljudi traže bolje prilike u Europi, Sjevernoj Americi i Australiji. Ovi migracijski trendovi dodatno kompliciraju globalno tržište rada.

Hrvatska je posebice pogođena demografskim izazovima. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, Hrvatska je između 2011. i 2021. godine izgubila oko 10% svog stanovništva zbog iseljavanja i niske stope nataliteta. Mlade obitelji i kvalificirani radnici odlaze u zemlje poput Njemačke, Irske i Austrije u potrazi za boljim plaćama i uvjetima rada. Ovo iseljavanje dovelo je do nedostatka radne snage u ključnim sektorima poput zdravstva, građevinarstva i turizma. Na primjer, hrvatski zdravstveni sustav suočava se s manjkom liječnika i medicinskih sestara, dok turistički sektor, koji čini oko 20% BDP-a, osjeća nedostatak sezonskih radnika.

Ovi demografski izazovi imaju izravan utjecaj na tržište rada. Nedostatak radne snage prisiljava hrvatske tvrtke da povećavaju plaće kako bi privukle radnike, što povećava troškove poslovanja i smanjuje konkurentnost. Primjerice, u građevinskom sektoru, plaće su porasle za oko 15% u posljednjih pet godina, prema podacima Hrvatske gospodarske komore, ali to nije dovoljno za zaustavljanje odljeva radnika. Osim toga, sta-

renje stanovništva povećava pritisak na mirovinski sustav, jer sve manje radnika financira sve veći broj umirovljenika. Ovaj trend zahtijeva reforme, poput produljenja radnog vijeka ili povećanja mirovinskih doprinosa, što može izazvati društveni otpor.

Migracije nude djelomično rješenje za nedostatak radne snage. Hrvatska je u posljednjih nekoliko godina počela privlačiti radnike iz zemalja poput Bosne i Hercegovine, Srbije i Ukrajine, posebice u turizmu i građevinarstvu. Međutim, integracija stranih radnika suočava se s izazovima, poput jezičnih barijera i birokratskih prepreka pri izdavanju radnih dozvola. Hrvatska vlada mora pojednostavniti ove procese i ulagati u programe integracije kako bi iskoristila potencijal migranata. Primjerice, Njemačka je uspjela privući stotine tisuća radnika iz istočne Europe kroz ciljane programe obuke i podrške, što može poslužiti kao model.

Osim toga, demografske promjene utječu na potrošačke navike. Starenje stanovništva u Europi povećava potražnju za zdravstvenim uslugama i proizvodima prilagođenim starijoj populaciji, poput pametnih medicinskih uređaja. Hrvatske tvrtke u farmaceutskom sektoru, poput Plive, mogle bi iskoristiti ovaj trend za razvoj novih proizvoda. Istovremeno, mlada populacija u zemljama u razvoju stvara potražnju za tehnološkim i potrošačkim proizvodima, što otvara prilike za hrvatski izvoz.

RAIF OKIĆ

ZELENA TRANSFORMACIJA

100 MILIJUNA EURA VRIJEDNI NATJEČAJI ZA FINANCIRANJE PROJEKATA OBNOVLJIVIH IZVORA

EUROPSKA UNIJA POSTAVILA JE AMBICIOZNE CILJEVE ZA BORBU PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA KROZ SVOJU ZELENU AGENDU, POZNATU KAO EUROPSKI ZELEN PLAN, KOJI IMA ZA CILJ POSTIZANJE KLIMATSKNE NEUTRALNOSTI DO 2050. GODINE. KLJUČNI ELEMENTI OVE STRATEGIJE, POPUT MEHANIZMA ZA UGLJIČNU PRILAGODBU NA GRANICAMA (CBAM) I POVEĆANJA UDJELA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, NE SAMO DA TRANSFORMIRAJU EUROPSKU EKONOMIJU, VEĆ IMAJU I ZNAČAJAN GLOBALNI UČINAK.

Zemlje izvan EU-a, uključujući velike trgovinske partnere poput Kine, Indije i Sjedinjenih Američkih Država, prisiljene su prilagođavati svoje gospodarske strategije kako bi ostale konkurentne na europskom tržištu. Za Hrvatsku, kao članicu EU-a, ova agenda donosi prilike za ulaganja u zelene tehnologije, ali i izazove povezane s troškovima tranzicije i prilagodbom strogim regulacijama. Hrvatska s 1.1.2026. godine ukida dvotarifni sustav obračuna električne energije, a zamjenjuje ga dinamički model koji će zahtijevati pametna rješenja, nova znanja i bolje razumijevanje tehnologije među korisnicima. Ivica Čulina iz HAMAG-BICRO-a najavio je niz natječaja za financiranje projekata u području obnovljivih izvora, pohrane energije i inovacija u gospodarstvu, vrijednih više od 100 milijuna eura.

Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) ulaže 16,8 milijuna eura u IE-Energy Projekt, novoosnovano dioničko društvo koje razvija sustav za pohranu energije u baterijama i virtualnu elektranu u Šibeniku.

Projekt predviđa i ulaganje Raiffeisen obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova u kapital u istom iznosu od 16,8 milijuna eura, kao i kapitalnu potporu

od 16,5 milijuna eura iz Fonda za modernizaciju Europske unije. Namjena ulaganja je, piše Hina, razvoj i instalacija do 60 megavata kapaciteta za pohranu energije u baterijama spojenih na mrežu i implementaciju VPP platforme, što će, kako se očekuje, omogućiti uravnoteženje ponude i potražnje električne energije u stvarnom vremenu.

To će, kako se navodi, značajno poboljšati fleksibilnost hrvatske elektroenergetske mreže i omogućiti integraciju većeg udjela povremenih obnovljivih izvora energije poput energije sunca i vjetera.

“Podržavajući inovativnu infrastrukturu, EBRD podržava put Hrvatske prema dekarbonizaciji i energetskej neovisnosti. Projekt će doprinijeti ciljevima energetske tranzicije zemlje, smanjiti njezinu ovisnost o fosilnim gorivima i pomoći u stabilizaciji elektroenergetskog sustava u vrijeme rastućeg povećanja udjela obnovljivih izvora energije”, navodi se u EBRD-ovom priopćenju.

Globalni učinak zelene agende EU-a očituje se u nekoliko dimenzija. Prvo, CBAM prisiljava zemlje izvoznice da usvoje strože ekološke standarde kako bi izbjegle dodatne troškove na europskom tržištu, koje je jedno od najvećih na svijetu. Kina, koja proizvodi oko 50%

svjetskog čelika, suočava se s povećanim troškovima izvoza u EU, što je potaknulo ulaganja u zelene tehnologije poput elektrolučnih peći. Indija i Rusija, također veliki izvoznici sirovina, moraju prilagoditi svoje proizvodne procese kako bi ostali konkurentni. Ovo stvara lančanu reakciju, jer zemlje izvan EU-a ulažu u obnovljive izvore energije i tehnologije s niskim ugljičnim otiskom, čime se globalno ubrzava prijelaz na zeleno gospodarstvo.

Drugo, zelena agenda EU-a potiče razvoj novih tržišta. Potražnja za obnovljivim izvorima energije dovela je do porasta ulaganja u solarne panele, vjetroturbine i baterije, što je povećalo potražnju za sirovinama poput litija, kobalta i rijetkih zemalja. Ovo otvara prilike za zemlje bogate resursima, poput Australije i afričkih država, ali i povećava globalnu konkurenciju za ove sirovine. Hrvatska, iako nema značajne rezerve ovih materijala, može se pozicionirati u sekundarnim sektorima, poput recikliranja baterija ili proizvodnje komponenti za zelene tehnologije.

Za Hrvatsku, zelena agenda EU-a donosi značajne mogućnosti, ali i izazove. Kao članica EU-a, Hrvatska ima pristup fondovima poput Fonda za pravednu tranziciju i NextGenerationEU, koji pružaju financijsku podršku za zelene projekte. Primjerice, Hrvatska je u posljednjih nekoliko godina povećala ulaganja u solarne elektrane u Dalmaciji i vjetroparkove na Jadranu, što je u skladu s ciljevima EU-a za povećanje udjela obnovljivih izvora na 50% do 2030. godine. Tvrtke poput Končara već razvijaju tehnologije za obnovljive izvore, što Hrvatsku pozicionira kao potencijalnog izvoznika u regiji.

 RAIF OKIĆ

Solari na krovovima zgrada

FOTO: PIXABY

NOVA GLOBALNA PRILIKA

USPON AFRIČKIH TRŽIŠTA: MOGUĆNOSTI ZA HRVATSKE INVESTITORE I IZVOZNIKE

FOTO: PIXABAY

AFRIKA, KONTINENT S VIŠE OD 1,4 MILIJARDE STANOVNIKA I 54 DRŽAVE, SVE VIŠE PRIVLAČI PAŽNJU GLOBALNIH INVESTITORA KAO NOVO SREDIŠTE GOSPODARSKOG RASTA. BRZA URBANIZACIJA, RASTUĆA SREDNJA KLASA I OBILJE PRIRODNIH RESURSA ČINE AFRIKU JEDNIM OD NAJPERSPEKTIVNIJIH TRŽIŠTA 21. STOLJEĆA.

Zemlje poput Nigerije, Kenije, Gane i Južnoafričke Republike predvode ovaj uspon, dok međunarodne organizacije poput Svjetske banke predviđaju da bi Afrika do 2030. godine mogla postati ključni pokretač globalnog gospodarskog rasta. Za Hrvatsku, malu izvozno orijentiranu ekonomiju, ova dinamika otvara prilike za proširenje tržišta, ali i postavlja izazove u pogledu konkurencije i prilagodbe specifičnosti afričkih tržišta.

Afrički kontinent doživljava gospodarski preporod, potaknut nekoliko ključnih čimbenika. Prvo, demografski rast stvara ogroman potencijal za potrošnju. Prema podacima Ujedinjenih naroda, Afrika ima najmlađu populaciju na svi-

jetu, s više od 60% stanovništva mlađeg od 25 godina. Ova mlada radna snaga privlači investicije u sektorima poput tehnologije, obrazovanja i zdravstva. Drugo, urbanizacija se odvija brzinom bez presedana – gradovi poput Lagosa, Nairobija i Johannesburga postaju gospodarski centri s rastućom potražnjom za robom i uslugama. Treće, Afrika posjeduje ogromne rezerve prirodnih resursa, uključujući naftu, plin, rijetke zemlje i poljoprivredno zemljište, što privlači strane investitore.

Nigerija, najmnogoljudnija afrička zemlja, predvodi gospodarski rast u zapadnoj Africi. S BDP-om od oko 450 milijardi dolara, Nigerija je privukla značajna ulaganja u naftni sektor, ali i u tehnolo-

giju, gdje startupi poput Flutterwavea i Paystacka postaju globalno prepoznati. Kenija, poznata po svojoj tehnološkoj inovativnosti, posebice u mobilnom bankarstvu preko platforme M-Pesa, postala je središte istočnoafričke digitalne ekonomije. Južnoafrička Republika, iako suočena s izazovima poput energetske krize, ostaje najrazvijenija afrička ekonomija, s jakim financijskim i rudarskim sektorom. Ove zemlje nude različite prilike za hrvatske tvrtke, posebice u sektorima poput poljoprivrede, građevinarstva i obnovljivih izvora energije.

Hrvatska, iako geografski udaljena od Afrike, ima potencijal iskoristiti ovaj gospodarski uspon. Hrvatske tvrtke, poput onih u prehrambenoj industriji (npr. Podravka, Atlantic Grupa), mogle bi iskoristiti rastuću potražnju za kvalitetnim prehrambenim proizvodima u afričkim urbanim centrima. Na primjer, nigerijska srednja klasa sve više traži uvozne prehrambene proizvode, što otvara prilike za hrvatske izvoznike. Osim toga, hrvatske građevinske tvrtke, poput Ingra ili Dalekovoda, mogle bi sudjelovati u infrastrukturnim projektima, poput izgradnje cesta, mostova i elektra, koji su ključni za afrički razvoj. Afrika trenutno ulaže više od 100 milijardi dolara godišnje u infrastrukturu, prema podacima Afričke razvojne banke, što stvara ogroman potencijal za strane partnere.

Cape Town

FOTO: PIXABAY

Obnovljivi izvori energije još su jedno područje gdje Hrvatska može ponuditi stručnost. Zemlje poput Kenije i Gane ulažu u solarne i vjetroelektrane kako bi smanjile ovisnost o fosilnim gorivima, a hrvatske tvrtke s iskustvom u ovom sektoru, poput Končara, mogle bi pružiti tehnološka rješenja. Osim toga, Hrvatska ima iskustva u turizmu, što može biti korisno za afričke zemlje poput Maroka i Tanzanije, koje žele razviti svoje turističke potencijale. Hrvatske konzultantske usluge u upravljanju turističkim destinacijama mogle bi pronaći tržište u ovim zemljama.

Međutim, ulazak na afrička tržišta nije bez izazova. Politička nestabilnost u nekim zemljama, poput Sudana ili Etiopije, stvara rizike za investitore. Korupcija i birokratske prepreke također mogu usporiti poslovanje, posebice u zemljama s manje razvijenim institucionalnim okvirom. Hrvatske tvrtke, koje često imaju ograničene resurse u usporedbi s globalnim konkurentima, moraju pažljivo birati partnere i tržišta. Osim toga, konkurencija iz Kine, koja dominira afričkim infrastrukturnim projektima, i Indije, koja povećava svoje prisustvo, zahtijeva od hrvatskih tvrtki inovativan pristup, poput fokusa na nišna tržišta ili visokokvalitetne proizvode.

Afričko kontinentalno područje slobodne trgovine (AfCFTA), pokrenuto 2021., dodatno olakšava pristup afričkim tržištima. Ova inicijativa ima za cilj stvoriti jedinstveno tržište od 1,3

milijarde potrošača, smanjujući carinske barijere i olakšavajući trgovinu. Za Hrvatsku, ovo je prilika za ulazak na tržišta poput Gane i Ruande, koje su poznate po svojoj poslovnoj prijateljskoj politici. Hrvatska vlada može podržati izvoznike kroz programe poput kreditnih linija Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) i diplomatske inicijative za jačanje gospodarskih veza s afričkim zemljama.

Osim toga, digitalna ekonomija Afrike nudi prilike za hrvatske IT tvrtke. Afrika ima jednu od najbrže rastućih stopa penetracije interneta, s više od 600 milijuna korisnika u 2025. godini. Hrvatske tvrtke poput Infobipa, koje imaju iskustva u razvoju komunikacijskih platformi, mogle bi iskoristiti ovaj trend za pružanje usluga u sektoru mobilnih aplikacija i e-trgovine. Primjerice, suradnja s afričkim startupima u području fintech-a mogla bi otvoriti nova tržišta. Ukupno je do sada Infobip organizirao 14 sastanaka u osam afričkih zemalja i gradova - Lagos (Nigerija), Accra (Ghana), Abidjan (Obala Bjelokosti), Nairobi (Kenija), Kampala (Uganda), Kigali (Ruanda), Casablanca (Maroko) i Cairo (Egipat).

U navedenim državama, izuzevši Ugandu i Ruandu, Infobip ima otvorene i fizičke urede, kao i u gradovima Kinsasi (Demokratska Republika Kongo), Dakaru (Senegal), Johannesburgu (Južna Afrika), Dar es Salamu (Tanzanija) i Lusaki (Zambija). Budući da su prilično rano došli na to tržište, klijente imaju u

svim afričkim zemljama. Najčešće su to banke i fintech kompanije.

Uspon afričkih tržišta predstavlja jedinstvenu priliku za Hrvatsku da diverzificira svoje izvozno tržište i privuče investicije. Fokus na sektore poput prehrane, građevinarstva, obnovljivih izvora energije i IT-a, uz podršku vlade i strateško planiranje, može pozicionirati Hrvatsku kao važnog partnera u afričkom gospodarskom preporodu. Ipak, uspjeh zahtijeva prevladavanje izazova poput konkurencije i političkih rizika te ulaganje u razumijevanje specifičnosti afričkih tržišta.

Važno je napomenuti da je Kina ipak daleko ispred EU kad je riječ o trgovini s tržištima afričkog kontinenta. Najvećih pet trgovinskih partnera Europske unije, prema pokazateljima Eurostata su Sjedinjene Američke države, Kina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Švicarska i Turska.

U prvoj polovici 2025. godine kineski globalni izvoz doživljava ozbiljne promjene u svojoj trgovinskoj dinamici. Dok im tradicionalni trgovinski partneri poput SAD-a i Rusije padaju u svom značaju, prema podacima analitičara FIMA-e, države ASEAN-a i EU sve su im važniji, a nova i brzo rastuća tržišta dobivaju sve istaknutiju ulogu. Kineski izvoz u Afriku porastao je na 103 milijarde dolara, što je porast od 21,4 posto u odnosu na prethodnu godinu i to je bio najveći apsolutni i postotni porast u odnosu na sve države i/ili regije.

 RAIF OKIĆ

POLIKLINIKA RAUŠ

Sigurno i kvalitetno do
Vašeg **savršenog vida!**

Augusta Šenoe 8. 42000 Varaždin

Tel: 091 610 53 16

sestra.poliklinika@gmail.com

www.optika-raus.hr

INFLACIJA I KAMATNE STOPE U 2026.: GLOBALNI PRITISCI I HRVATSKI ODGOVOR

INFLACIJA I KAMATNE STOPE OSTAT ĆE U SREDIŠTU GLOBALNIH GOSPODARSKIH RASPRAVA U 2026. GODINI, DOK SREDIŠNJE BANKE POPUT AMERIČKE SREDIŠNJE BANKE (FED) I EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE (ECB) POKUŠAVAJU URAVNOTEŽITI GOSPODARSKI RAST S KONTROLOM CIJENA. NAKON RAZDOBLJA VISOKE INFLACIJE IZAZVANE PANDEMIJSKIM POREMEĆAJIMA, ENERGETSKOM KRIZOM I GEOPOLITIČKIM TENZIJAMA, SVJETSKA EKONOMIJA SUOČAVA SE S NOVIM IZAZOVIMA. POVEĆANJE KAMATNIH STOPA U POSLJEDNJIH NEKOLIKO GODINA USPORILO JE INFLACIJU, ALI JE ISTOVREMENO POVEĆALO TROŠKOVE ZADUŽIVANJA, UTJEČUĆI NA PODUZEĆA, POTROŠAČE I VLADE. HRVATSKA, KAO ČLANICA EUROZONE, OSJETLJIVA JE NA ODLUKE ECB-A, ALI I NA GLOBALNE EKONOMSKE TRENDOVE KOJI OBLIKUJU CIJENE ROBE, ENERGIJE I ULAGANJA. OVA DINAMIKA ZAHTIJEVA STRATEŠKI PRISTUP KAKO BI HRVATSKA ZAŠTITILA SVOJU GOSPODARSKU STABILNOST I ISKORISTILA PRILIKE U NESTABILNOM GLOBALNOM OKRUŽENJU.

Globalna inflacija u 2025. godini pokazuje znakove smirivanja, ali još uvijek predstavlja izazov. Prema podacima Međunarodnog monetarnog fonda, globalna inflacija pala je s vrhunca od preko 9 posto u 2022. na oko 4 posto u 2025., no u mnogim zemljama, uključujući EU, cijene energije i hrane i dalje vrše pritisak na potrošače. Inflacija je posebice problematična u zemljama u razvoju, gdje slaba kupovna moć ograničava potrošnju, dok razvijene ekonomije poput SAD-a i EU-a pokušavaju spriječiti stagflaciju – kombinaciju visoke inflacije i slabog gospodarskog rasta. Središnje banke reagirale su agresivnim povećanjem kamatnih stopa u proteklom godinama, što je usporilo gospodarsku aktivnost, ali i smanjilo inflacijske pritiske.

FED je od 2022. do 2024. podigao ključne kamatne stope na najviše razine u posljednjih dva desetljeća, dosegnuvši oko 5,5 posto, prije nego što je počeo s opreznim smanjenjem u 2025. godini kako bi potaknuo rast. ECB, koja upravlja monetarnom politikom eurozone, uključujući Hrvatsku, slijedila je sličan put, podižući stope na oko 4 posto do kraja 2023., a zatim ih postupno smanjujući u 2025. na oko 3 posto. Ove promjene imaju izravan utjecaj na troškove zaduživanja za poduzeća i potrošače. Na primjer, više kamatne stope povećale su troškove hipotekarnih kredita, što je usporilo tržište nekretnina u mnogim zemljama, uključujući Hrvatsku, gdje su cijene stanova u Zagrebu i priobalnim gradovima pale za oko 5 posto u 2024. godini.

Za Hrvatsku, članstvo u eurozoni znači da nema samostalnu monetarnu politiku, već ovisi o odlukama ECB-a. To ograničava fleksibilnost, ali pruža stabilnost kroz zajedničku valutu. Visoke kamatne stope u proteklom godinama povećale su troškove poslovanja za hrvatska poduzeća, posebice u sektorima poput građevinarstva i turizma, koji su osjetljivi na financijske uvjete. S druge

strane, smanjenje stopa u 2025. godini moglo bi potaknuti investicije, ali samo ako se povjerenje potrošača i poduzeća oporavi. Hrvatska vlada mora pažljivo upravljati javnim dugom, koji je dosegao oko 60 posto BDP-a, jer više kamatne stope povećavaju troškove njegovog servisiranja.

Globalni kontekst dodatno komplicira situaciju. Cijene energije, iako niže nego

tijekom vrhunca energetske krize 2022., i dalje su nestabilne zbog geopolitičkih tenzija, poput sukoba u Ukrajini i na Bliskom istoku. Ove cijene izravno utječu na inflaciju, jer energija čini značajan dio troškova u industriji i kućanstvima. Hrvatska, koja uvozi oko 50 posto svojih energetskih potreba, posebice je ranjiva na ove fluktuacije. Na primjer, povećanje cijena plina u 2023. godini dovelo je do rasta troškova grijanja i električne energije, što je dodatno opteretilo hrvatske potrošače.

Osim toga, globalni lanci opskrbe i dalje su pod pritiskom, što povećava cijene robe i usporava gospodarski oporavak. Trgovinski ratovi između SAD-a i Kine, uključujući carine i ograničenja na izvoz tehnologije, povećali su troškove poluvodiča i drugih ključnih komponenti, što utječe na industrije poput automobilske i elektroničke u Hrvatskoj. Hrvatske tvrtke, poput onih u sektoru proizvodnje opreme, suočavaju se s izazovima u osiguravanju pristupa sirovinama po konkurentnim cijenama.

S druge strane, inflacija i kamatne stope otvaraju prilike za Hrvatsku. Smanjenje stopa ECB-a u 2025. godini moglo bi potaknuti ulaganja u obnovljive izvore energije, što je ključno za smanjenje ovisnosti o uvoznim gorivima. Primjerice, projekti solarnih elektrana u Slavoniji i vjetroparkova na Jadranu mogli bi privući strane investitore, posebice ako se kombiniraju s EU fondovima. Osim toga, hrvatski izvoz, posebice u pre-

FOTO: PIXABAY

hrambenoj industriji, mogao bi imati koristi od slabijeg eura, koji čini hrvatske proizvode konkurentnijima na globalnom tržištu.

Međutim, izazovi ostaju značajni. Visoka inflacija u prethodnim godinama smanjila je kupovnu moć hrvatskih potrošača, što je usporilo potrošnju i gospodarski rast. Mala i srednja poduzeća, koja čine većinu hrvatskog gospodarstva, suočavaju se s povećanim troškovima zaduživanja, što ograničava njihove mogućnosti za širenje. Hrvatska vlada mora razviti ciljne mjere podrške, poput subvencioniranih kredita i poreznih olakšica, kako bi pomogla ovim poduzećima. Osim toga, ulaganja

u obrazovanje i digitalizaciju ključna su za povećanje produktivnosti i konkurentnosti.

Zaključno, inflacija i kamatne stope u 2025. godini oblikuju složen gospodarski krajolik, s izazovima i prilikama za Hrvatsku. Globalni pritisci, poput nestabilnih cijena energije i poremećaja u lancima opskrbe, zahtijevaju fleksibilan pristup, dok smanjenje kamatnih stopa otvara mogućnosti za investicije i rast. Hrvatska mora iskoristiti svoje članstvo u eurozoni i EU fondove kako bi ojačala svoju gospodarsku otpornost i pozicionirala se kao konkurentan igrač na globalnom tržištu.

 RAIF OKIĆ

ZADRUGA VINKOVAČKA ŠPAROGA

Vinogradska 55
32281 Ivankovo

098 364 807
vinkovacka.sparoga@gmail.com

KRIPTOVALUTE I DIGITALNE VALUTE SREDIŠNJIH BANAKA: BUDUĆNOST NOVCA

KRIPTOVALUTE I DIGITALNE VALUTE SREDIŠNJIH BANAKA (CBDC) POSTALE SU KLJUČNI ELEMENTI TRANSFORMACIJE GLOBALNOG FINANCIJSKOG SUSTAVA, MIJENJAJUĆI NAČIN NA KOJI SE OBAVLJAJU TRANSAKCIJE, ČUVA VRIJEDNOST I UPRAVLJA MONETARNOM POLITIKOM.

Dok kriptovalute poput Bitcoin i Ethereum privlače pažnju investitora i pojedinaca tražeći alternativu tradicionalnim valutama, središnje banke diljem svijeta, uključujući Europsku središnju banku (ECB), razvijaju digitalne valute poput digitalnog eura kako bi zadržale kontrolu nad financijskim sustavima. Ova evolucija ima dalekosežne posljedice za globalnu ekonomiju, od povećanja financijske uključenosti do izazova povezanih s privatnošću i regulacijom. Hrvatska, kao članica eurozone, suočava se s prilikama i izazovima u prilagodbi ovim novim financijskim tehnologijama.

“Hrvatska se unutar regije ističe kao lider u usvajanju novih platnih trendova, uključujući korištenje digitalnih novčanika i drugih alternativnih metoda plaćanja, poput kriptovaluta. Interes za kriptovalutama na našem tržištu, prema Monrijevim podacima, u zadnjih pet godina bilježi kontinuirani godišnji rast od 20 posto. Siguran sam da će kriptovalute i ove godine biti jedna od važnih tema na Money Motion konferenciji. Uz nju, Zagreb će i ovog ožujka ponovo potvrditi status financijskog središta regije povezujući sudionike konferencije kroz raz-

mjenu znanja i ideja, ali i važne prilike za stvaranje novih poslovnih suradnji”, izjavio je proljetos Damir Čaušević, CEO Monri Paymentsa i suosnivač Money Motiona.

Western Union ubrzava svoje napore u području digitalne imovine kako bi modernizirao svoje globalne operacije prijenosa novca. Tijekom razgovora o poslovnim rezultatima za treće tromjesečje, izvršni direktor Devin McGranahan najavio je da je Western Union započeo s pilotiranjem sustava za transfere temeljenih na stabilnim kriptovalutama. Inicijativa ima za cilj pojednostavniti međunarodne prijenose novca i poboljšati upravljanje likvidnošću.

Prema njegovim riječima, Western Union je ranije zauzimao oprezan stav prema kriptovalutama, navodeći volatilnost, nejasne regulative i rizike za zaštitu potrošača.

Međutim, taj pristup se mijenja zbog poboljšanog regulatornog okruženja u Sjedinjenim Američkim Državama. McGranahan je istaknuo da je nedavni prolazak GENIUS zakona razjasnio savezna pravila za izdavanje i korištenje stabilnih kriptovaluta. Ovaj novi okvir daje tradicionalnim tvrtkama za plaća-

nja više povjerenja za usvajanje rješenja temeljenih na blockchainu. Kao rezultat toga, Western Union je započeo testiranje alata omogućenih stabilnim kriptovalutama unutar svojih rizničnih operacija. Ovi piloti koriste blockchain za transfere vrijednosti kako bi smanjili ovisnost o bankama korespondentima, ubrzali prekogranične transfere i poboljšali učinkovitost kapitala. “Istražujemo kako naša globalna mreža plaćanja može poslužiti kao ulazna i izlazna točka između fiat i digitalnih valuta,” dodao je. Osim toga, div prijenosa novca proširuje partnerstva s tvrtkama rođenim u digitalnom okruženju. Te tvrtke žele iskoristiti infrastrukturu Western Uniona u regijama gdje je pristup bankarskim uslugama ograničen, ali usvajanje kriptovaluta raste.

Kriptovalute su se pojavile 2009. godine s Bitcoinom, koji je predstavio koncept decentraliziranog digitalnog novca temeljenog na blockchain tehnologiji. Od tada, tržište kriptovaluta eksponencijalno je raslo, dosegnuvši tržišnu kapitalizaciju od preko 2 bilijuna dolara u 2025. godini, prema podacima platformi poput CoinMarketCapa. Ethereum, sa svojim pametnim ugovorima, omogućio je razvoj decentraliziranih financijskih aplikacija (DeFi) i nezamjenjivih tokena (NFT), koji su transformirali sektore poput umjetnosti, igara i nekretnina. Međutim, volatilnost kriptovaluta, energetska intenzivnost rudarenja i regulatorni rizici ograničavaju njihovu masovnu primjenu. Na primjer, Bitcoin je u 2024. godini doživio fluktuacije od preko 30%, što ga čini rizičnim za male investitore.

S druge strane, digitalne valute središnjih banaka nude stabilniju alternativu. CBDC-ovi su digitalne verzije nacionalnih valuta, izdane i podržane od strane središnjih banaka, što im daje veću sigurnost i povjerenje u usporedbi s kriptovalutama. Kina je predvodnik u ovom

FOTO: PIXABAY

VARGAS^{D.O.O.}

KOMPLETNE KNJIGOVODSTVENE
I RAČUNOVODSTVENE USLUGE
POREZNO SAVJETOVANJE

Palinovečka ulica 43
10000 Zagreb

098/9329-287
sekvoja05@gmail.com

području s digitalnim juanom, koji je testiran u više od 20 gradova i koristi se za transakcije u maloprodaji i javnim uslugama. ECB aktivno radi na digitalnom euru, s planovima za pilot fazu do 2026. godine, prema izjavama dužnosnika ECB-a. Digitalni euro ima za cilj povećati učinkovitost plaćanja, smanjiti troškove transakcija i osigurati monetarnu suverenost u doba rastuće konkurencije privatnih kriptovaluta.

Globalni učinak ovih tehnologija je značajan. Kriptovalute omogućuju brže i jeftinije međunarodne transakcije, što je posebice važno za zemlje u razvoju s ograničenim pristupom bankarskim uslugama. Prema Svjetskoj banci, više od 1,4 milijarde ljudi diljem svijeta nema bankovni račun, a kriptovalute i CBDC-ovi mogu povećati financijsku uključenost. Međutim, ova tehnologija donosi i rizike, poput pranja novca i financiranja terorizma, što je potaknulo stroge regulative u zemljama poput SAD-a i EU-a. EU-ov zakon o tržištima kripto-imovine (MiCA), usvojen 2023., postavlja standarde za regulaciju kriptovaluta, što utječe na globalna tržišta.

Za Hrvatsku, ova financijska revolucija donosi prilike, ali i izazove. Kao članica eurozone, Hrvatska će biti dio uvođenja digitalnog eura, koji bi mogao olakšati plaćanja i smanjiti troškove za poduzeća i potrošače. Primjerice, digitalni euro mogao bi pojednostavniti prekogranične transakcije unutar EU-a, što je važno za hrvatske izvoznike poput Podravke i Atlantic Gru-

pe. Osim toga, hrvatske fintech tvrtke, poput onih specijaliziranih za blockchain rješenja, mogle bi iskoristiti rastuće zanimanje za digitalne valute. Hrvatska već ima nekoliko startupa koji razvijaju blockchain aplikacije, što pokazuje potencijal za inovacije u ovom sektoru.

Međutim, Hrvatska se suočava s izazovima u prilagodbi ovim tehnologijama. Nedostatak stručnjaka za blockchain i digitalne valute ograničava razvoj domaćeg fintech sektora. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, samo oko 2% hrvatskih tvrtki aktivno koristi blockchain tehnologiju, što je znatno ispod prosjeka EU-a. Osim toga, hrvatski potrošači i poduzeća moraju se suočiti s pitanjima privatnosti povezanih s digitalnim eurom. ECB naglašava da će digitalni euro biti dizajniran s naglaskom na zaštitu podataka, ali zabrinutost oko nadzora i sigurnosti ostaje značajna, posebice u Hrvatskoj, gdje je svijest o GDPR-u visoka.

Globalno, CBDC-ovi mijenjaju dinamiku monetarne politike. Kina, primjerice, koristi digitalni juan za povećanje kontrole nad financijskim transakcijama, što može imati geopolitičke implikacije. Ako digitalni juan postane široko prihvaćen u međunarodnoj trgovini, mogao bi izazvati dominaciju američkog dolara i eura. Za Hrvatsku, ovo znači potrebu za strateškim pozicioniranjem unutar eurozone kako bi se osigurala konkurentnost u globalnim plaćanjima.

Kriptovalute također utječu na hrvatski investicijski krajolik. Sve više pojedinaca i malih poduzeća u Hrvatskoj ulaže u kriptovalute, privučeni potencijalnim visokim prinosima. Međutim, regulatorni rizici i volatilnost zahtijevaju oprez. Hrvatska narodna banka (HNB) upozorila je na rizike povezane s kriptovalutama, pozivajući na veću financijsku pismenost. Ulaganja u obrazovanje i regulaciju ključna su za zaštitu potrošača i poticanje inovacija.

Osim toga, kriptovalute i CBDC-ovi imaju potencijal za transformaciju sektora poput turizma, ključnog za hrvatsku ekonomiju. Primjerice, omogućavanje plaćanja kriptovalutama u turističkim destinacijama moglo bi privući tehnološki orijentirane posjetitelje, dok bi digitalni euro olakšao plaćanja za strane turiste. Hrvatske tvrtke u turizmu, poput hotela i agencija, mogle bi iskoristiti ove tehnologije za povećanje konkurentnosti.

Zaključno, kriptovalute i digitalne valute središnjih banaka mijenjaju globalni financijski sustav, nudeći prilike za inovacije, ali i postavljajući izazove u pogledu regulacije i prilagodbe. Hrvatska može iskoristiti članstvo u eurozoni i razvoj digitalnog eura za jačanje svoje financijske infrastrukture, ali mora ulagati u obrazovanje, tehnologiju i regulatorni okvir kako bi ostala konkurentna u ovom novom financijskom krajoliku

 RAIF OKIĆ

HRVATSKA NAJVIŠE DOBAVLJA KAVU IZ SLOVENIJE I ITALIJE, UVOZ SVE SKUPLJI DOK POTROŠNJA PADA

Ispijanje kave je uobičajeni ritual u Hrvatskoj i u mnogim drugim zemljama, a vrlo često se pojam kave povezuje s druženjem i povezivanjem ljudi.

Najveći proizvođači i izvoznici kave na svijetu su Brazil i Vijetnam zbog svojih gotovo idealnih agroklimatskih uvjeta, no istodobno je trgovina i prerada kave široko rasprostranjena aktivnost i u tome svoje mjesto ima i Hrvatska. Kako se ističe u analizi s Ekonomskog instituta Zagreb autora Gorana Buturca o uzgoju, cijenama i trgovini kavom te perspektivi u kontekstu klimatskih promjena, Hrvatska je u zadnjih nekoliko godina zabilježila intenzivan rast nominalnog uvoza kave dok se realni uvoz blago smanjio.

“To je usko korelirano sa smanjenjem potrošnje kave. Rast cijena pretvara kavu u luksuznu robu za sve veći broj domaćeg stanovništva. To se poglavito odnosi na petinu stanovništva koja živi u riziku od siromaštva. Klimatske promjene nastaviti će negativno utjecati na uzgoj kave, što će se najviše osjetiti u smanjenju prinosa. Uz rastuću svjetsku populaciju, može se očekivati nastavak negativnih učinaka klimatskih promjena na kretanja cijena kave na globalnom i domaćem tržištu”, navodi Buturac.

GLOBALNE KOMPANIJE ZA RUDARENJE KRIPTOVALUTA PRONAŠLE SU NOVI IZVOR JEFTINE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Kompanije koje se bave rudarenjem tj. proizvodnjom kriptovaluta aktivno pregovaraju o dugoročnim ugovorima s brazilskim dobavljačima električne energije, kao što je primjerice Renova Energia, koji bi na taj način mogli riješiti problem viška struje iz obnovljivih izvora u Brazilu, bez da se prekomjerno opterećuje krhka distribucijska mreža. U srpnju je kompanija Tether – veliki igrač u svijetu kriptovaluta – najavila veliko ulaganje kupnjom 70 posto udjela u poljoprivrednoj tvrtki Adecoagro za oko 600 milijuna dolara. Adecoagro proizvodi mlijeko u Argentini, rižu u Urugvaju, i šećer i etanol u Brazilu.

Nakon Tethera, barem još šest manjih i srednje velikih kripto kompanija pregovara o ulaganju u Brazil, uz jedan veći projekt od oko

Projekt Eolmed

FOTO: BRODOSPLIT

400 MW, doznaje agencija Reuters od ljudi iz šest različitih kompanija.

Kompjuteri koji se koriste za “rudarenje” kriptovaluta rješavaju složene matematičke probleme na kojima se temelje sve kripto transakcije, kao i proizvodnja novog novca. No, u nekoliko zemalja na svijetu njihova je masovna upotreba dovela do preopterećenja elektrodistribucijske mreže.

BRODOSPLIT SUDIONIK PROJEKTA PLUTAJUĆIH VJETROELEKTRANA EOLMED

Brodosplit je priopćio da je sudjelovao u projektu Eolmed, ključnoj inicijativi u vlasništvu i pod vodstvom tvrtke Qair za obnovljivu energiju, te jednom od prvih pilot-projekata plutajućih vjetroturbina u Francuskoj, smještenom približno 18 kilometara od obale Gruissana u regiji Occitanie.

Projekt je ušao u završnu fazu nakon uspješnog porinuća triju plutajućih platformi tijekom rujna, koje nose vjetroturbine pojedinačne snage deset megavata (MW), s ukupnim instaliranim kapacitetom od 30 MW. Eolmed predstavlja značajan korak u razvoju obnovljivih izvora energije u Francuskoj i doprinosi energetske tranziciji Europe kroz inovativnu tehnologiju plutajućih vjetroelektrana.

Očekuje se da će projekt osigurati proizvodnju električne energije za tisuće kućanstava te doprinijeti dekarbonizaciji energetskog sustava. U realizaciji projekta sudjelovalo je više međunarodnih partnera, među kojima je i Brodosplit, zajedno s talijanskim Fincantierijem i drugim specijaliziranim tvrtkama.

Brodosplit je bio zadužen za proizvodnju i isporuku metalnih konstrukcija plutajućih temelja, izrađenih prema najvišim standardima kvalitete i sigurnosti, priopćila je hrvatska kompanija.

Iz Brodosplita navode da su se, prije uključivanja u projekt Eolmed, afirmirali u području plutajućih vjetropjekata kroz suradnju s francuskom tvrtkom Ocergie, kojoj su izradili inovativnu mjernu plutaču OCG-Data za projekt Blue Oracle u regiji Occitanie.

RA ADRIATIC d.o.o.

inženjering,
projektiranje i
izvođenje objekata
u energetske
industriji

Vodovodna 24, 51000 Rijeka
T +385 51 374 506
F +385 51 374 505
info@ra-adriatic.hr
www.ra-adriatic.hr

LJEKARNE⁺
SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Stjepana i Antuna
Radića 48
44 000 Sisak

044 / 524 - 618

uprava@gljs.hr

www.gljs.hr

**AUTOSERVIS
VRANIĆ**

**SERVIS
KLIMA
POLIRANJE FAROVA
DIJAGNOSTIKA
EKO-TEST
DEKARBONIZACIJA**

Trg dr. Ante Starčevića 35
10410 Velika Gorica
01/6221-178 01/6221-627
asvranic@as-vranic.hr

**IZGRADNJA, OPREMANJE, SANIRANJE I
ODRŽAVANJE BAZENA I BAZENSKJE TEHNIKE**

